ЗАПОРІЗЬКИЙ ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ
ТА ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

ЗБІРНИК ТЕЗ

учасників XXIII науково-практичної студентської конференції ЗІЕІТ

2021 рік

ЗБІРНИК ТЕЗ

учасників XXIII науково-практичної студентської конференції

ЗАПОРІЗЬКОГО ІНСТИТУТУ ЕКОНОМІКИ ТА ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Засновник:
Приватне акціонерне товариство «Приватний вищий навчальний заклад «Запорізький інститут економіки та інформаційних технологій» (ЗІЕІТ)

Головний редактор:
Туровцев Г.В., д.ф.-м.н., професор, ректор ЗІЕІТ
Заступник головного редактора:
Переверзєв А.В., д.т.н., професор, проректор з наукової роботи ЗІЕІТ

Редакційна колегія:
Швець Д.Є., д.с.н., професор, проректор з навчальної роботи ЗІЕІТ
Левицький С.І., д.е.н., професор
Михайлик Д.П., д.е.н., професор
Оглобліна В.О., к.е.н., професор
Панкова М.О., к.е.н., доцентка
Чуча П.О., к.філ.н., доцентка
Гулевська Г.Ю., к.ю.н., доцентка

Важливо: Редакційна колегія не здійснює корекцію поданого автором матеріалу для публікації у збірнику (не виправляє граматичні та пунктуаційні помилки), редагуванню може підлягати лише форма матеріалу (відповідність розмірів тексту)

Поштова адреса: 69041, м.Запоріжжя, вул.Кияшка, 16-б
Тел.: (061) 239-90-01
Факс: (061) 239-10-40
E-mail: trudy@econom.zp.ua
Сайт: http://zieit.zp.ua

PROCEEDINGS

of

ZAPORIZHZHYA INSTITUTE OF ECONOMICS AND INFORMATION TECHNOLOGIES

Founder:
Zaporizhzhya Institute of Economics and Information Technologies (ZIEIT)

Editor-in-chief:
Turovtsev G.V., Dr.Sc., Professor, Rector ZIEIT

Deputy editor:
Pereverzev A.V., Dr.Sc., Professor, Prorector of scientific work ZIEIT

Editorial Board:
Shvets D.E., Dr.Sc., Professor
Levitsky S.I., Dr.Sc., Professor
Mikhaylik D.P., Dr.Sc., Professor
Ogloblina V.O., Ph.Dr., Professor
Pankova M.O., Dr.Sc., ass. Professor
Chucha P.O., Dr.Sc., ass. Professor
Hulievska H.U., Ph.D. ass. Professor

Importantly: The editorial board does not make corrections of the material submitted by the author for publication in the collection (does not correct grammatical and punctuation errors), only material form (text size matching) can be edited

Address: 69041, Zaporizhzhya, Kiyashko str. 16-b
Tel.: (061) 239-90-01
Fax: (061) 239-10-40
E-mail: trudy@econom.zp.ua
Website: http://zieit.zp.ua

СЕКЦІЯ - 1

ФІЛОЛОГІЯ

Голова - к.філ.н., доц. Чуча П.О.

ПОЕТОНІМИ ТА ЇХ ФУНКЦІЇ В АУДІОВІЗУАЛЬНОМУ ТЕКСТІ (НА МАТЕРІАЛІ АНІМАЦІЙНОГО СЕРІАЛУ «РІК ТА МОРТІ» ТА ЙОГО ПЕРЕКЛАДІВ НА УКРАЇНСЬКУ ТА РОСІЙСЬКУ МОВИ)

Автор: студентка групи Ф-110М Дерев'янко Т.В.
tderevyanko@i.ua
Керівник: викл. Галунко П.А.
КП ЗІЕІТ, Україна, м. Кривий Ріг, вул. Гетьманська 108

Вивчення власних назв було і залишається актуальною темою як в перекладознавстві, так і в лінгвістиці. Тривалий час домінуючим терміном для позначення власних імен у художньому тексті був термін літературний антропонім, який вказує на «всі без винятку приватні власні імена, які називають персонажів». Універсальним терміном, що співвідноситься з усіма розрядами власних назв у художньому тексті є поетонім. При цьому найважливішою властивістю поетонімів є те, що вони позначають не реальні, а існуючі в свідомості автора і в сприймаючій свідомості глядачів образи реальних чи вигаданих об'єктів.

На відміну від реальної ономастики, художня ономастика набуває в творі свої специфічні функції, які і є об'єктом інтересу дослідників. Виходячи з того, що функція - це призначення, роль, яку виконує одиниця мови під час її відтворення у мові перекладу, виділяють такі функції поетонімів: 1) локалізуюча; 2) соціологічна; 3) алюзивна; 4) змістовна; 5) експресивна; 6) ідентефікування персонажа / місця; 7) створення та підтримання ілюзії автентичного світу; 8) характеризація персонажа / місця; 9) виділення і угруповання персонажів; 10) міфологічна.

Існує декілька підходів для класифікації власних імен. Поетоніми за способом словотворення можна поділити на: афіксація - префіксація (дієслова, прикметники), суфіксація (дієслово - іменник, дієслово - прикметник, прикметник - прислівник, іменник - прикметник, іменник - іменник); конверсія (дієслово - іменник, дієслово - прикметник, прикметник - іменник); зміна наголосу (дієслово - іменник); чергування звуків; словоскладання; складання основ; скорочення. Іншим підходом до класифікації поетонімів є їх поділ на: 1) імена живих істот і істот, які сприймаються, як живі; 2) іменування неживих предметів; 3) власні імена комплексних об'єктів, які в свою чергу поділяються на підгрупи (антропоніми, зооніми, міфоніми і т.д.).

Переклад власних імен з відтворенням стилістичної, семантичної та експресивної функцій є однією з основних перекладацьких проблем сьогодення. Однак при перекладі слід враховувати, що є: 1) імена, які зазвичай не підлягають перекладу, оскільки їх номінативна функція переважає над комунікативною; 2) імена, які підлягають перекладу залежно від контексту, який може «висвітлити» їх зміст; 3) імена, що вимагають такого перекладу або такої постановки, при яких можна було б сприйняти як номінативне, так і семантичне значення. Провідними способами перекладу поетонімів є: пряме графічне перенесення; гібрідний або змішаний переклад; транслітерація; морфограматична модифікація; калька; напівкалька; функціональний аналог; онімна заміна; деонімізація; компенсація.

Таким чином, правильний підхід до перекладу поетонімів дозволяє наблизити досвід глядачів перекладу до досвіду глядачів оригіналу, що є однією з найважливіших задач перекладача. Власні імена становлять особливу складність при перекладі, оскільки важливо передати їх експресивно-емоційну оцінку, стилістичне забарвлення і семантичне значення, обираючи способи перекладу відповідно до існуючих рекомендацій і з урахуванням конкретного прагматичного завдання.

ГРА СЛІВ ТА ПРОДУКТИВНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ ДЛЯ ЇЇ ВІДТВОРЕННЯ ПРИ АНГЛО-УКРАЇНСЬКОМУ ХУДОЖНЬОМУ ПЕРЕКЛАДІ

Автор: студент групи Ф-110М Курач Б.О.
kurachbogdan@gmail.com
Керівник: доц. Давиденко Н.І.
КП ЗІЕІТ, Україна, м. Кривий Ріг, вул. Гетьманська 108

Переклад фільмів є одним з різновидів художнього перекладу, при цьому перекладач стикається з різними труднощами – як загальними, характерними для художнього перекладу взагалі, так і безпосередньо пов'язаними зі специфікою екранного твору. Сьогодні візуальні ЗМІ чинять безпрецедентний вплив на життя суспільства, на свідомість і уявлення людей, тому проблема перекладу теле- і кіноматеріалів є нітрохи не менш актуальною, ніж переклад художньої літератури. Серед найсерйозніших труднощів художнього перекладу, що незмінно привертають увагу як дослідників, так і перекладачів – практиків є каламбур, необхідність подальшої характеристики способів відтворення якого і зумовлює актуальність даного дослідження. Перекладачу комедійного серіалу, створеного в культурі, що значно відрізняється від культури цільової аудиторії перекладу, потрібно не просто перекласти жарти, але, швидше, заново створити їх мовою перекладу.

Термін каламбур близький поняттю «гра слів», але не синонімічний йому. Гра слів передбачає наявність пари слів, наприклад, омонімів, взаємодія яких і є основою для обігравання. Що ж стосується власне каламбуру, то він може будуватися не тільки на словах, але, наприклад, на переосмисленні фразеологізму. За своєю природою гра слів як поняття меншого обсягу, є видом каламбуру. Згідно загальноприйнятного визначення, каламбур – це фігура мови, що передбачає гумористичне (пародійне) використання різних значень одного і того ж слова чи двох подібно звучних слів. Досліджуваним одиницям притаманні дві важливі особливості: двоплановість і гумористичний ефект.

Для проведення дослідження, виділено та проаналізовано 150 прикладів каламбуру з англійської версії серіалу «Друзі». У досліджуваному матеріалі виявлено каламбури, засновані: на фонетичній основі 32 приклади, що складає 21,4%; на лексичній основі 63 приклади, що складає 42%; на метафорі 15 прикладів, що складає 10%; на алюзії 19 прикладів, що складає 12, 6%; на реаліях 21 приклад, що складає 14%. Емоційний вплив та гумористичний ефект, які досягаються при створенні каламбурів, ґрунтуються на оновленні згаслої образності, на створенні несподіваних образних асоціацій, на переосмисленні значення окремих компонентів.

Завдання перекладача полягає в породженні такого тексту на мові перекладу, який за комічним ефектом не уступав би тексту оригіналу, або наближався до нього. Аналіз показав, що основні трансформації, які використовуються для виконання такого завдання – це компенсація, калькування і вилучення. При відтворенні каламбурів у досліджуваному медіа дискурсі застосовується компенсація безпосередньо на місці вживання каламбуру в оригіналі, але така заміна лише частково заповнює втрату, якщо перекладач вдається до трансформації заміни образу. У разі неможливості зберегти авторську гру слів і первісний зміст, мовна одиниця відтворюється у не каламбурній формі. Якщо механізм, який використовується для створення каламбуру в тексті перекладу, збігається з текстом оригіналу, тоді перекладач використовує такий прийом, як калькування.

Неможливість передачі каламбуру при перекладі, розглядалася деякими вченими, як критерій його виділення. Прийом вилучення каламбуру один з випадків повної втрати гри слів у мові перекладу. Типовою помилкою перекладачів при передачі каламбурів є буквальне відтворення семантики елементів ядра, що приводить до порушення норм мови перекладу, або до неможливості зрозуміти інтенцію автора. Подолання труднощів, пов'язаних з передачею гри слів, ще раз підтверджує тезу про творчий характер перекладацької діяльності та необхідності постійного вдосконалення перекладу.

Подальше дослідження проблем каламбуру може мати як мовностилістичний, так і перекладацький напрямок. Безсумнівний інтерес представляє вивчення каламбуру в різних функціональних стилях, поглиблене дослідження фонового компонента у змісті каламбуру і його взаємозв’язок з підтекстом.

МОВЛЕННЄВИЙ ПОРТРЕТ ДЕТЕКТИВА В АНГЛОМОВНОМУ АУДІОВІЗУАЛЬНОМУ ТЕКСТІ

Автор: студент групи Ф-110М Лисюк М.А.
nikita_l@gmail.com
Керівник: к. філол. н., доц. Бережна М.В.
КП ЗІЕІТ, Україна, м. Кривий Ріг, вул. Гетьманська 108

Початок XXI століття характеризується для сучасної лінгвістичної парадигми високою зацікавленістю дослідників до особистості як складової мовленнєвої картини світу загалом та окремого носія національних, духовних та соціокультурних чинників зокрема.

Мовленнєва характеристика (мовленнєвий портрет) персонажа – засіб художнього зображення персонажів, що полягає у підборі особливих для кожної дійової особи літературного твору слів, висловлювань і мовленнєвих зворотів.

Традиційно, в структурі мовної особистості дослідники виділяють три типи елементів: 1) універсальні – загальні для всього мовного колективу; 2) соціально-культурні – характерні для певної групи мовців (об'єднаних за соціальними, професійними, гендерними, віковими та іншими ознаками); 3) індивідуальні – типові для особи, що відображають неповторну індивідуальність її мовленнєвої системи.

Зазвичай елементи, що дозволяють віднести персонаж до тієї чи іншої соціальної групи, відносять до периферійних елементів мови та розділяють на колективні/мовні (просторіччя; діалекти; арго; жаргони; сленг; професіоналізми; табуйована лексика; архаїзми) та індивідуальні/мовленнєві (вольності усної мови; дитяча мова; наявність акценту; дефекти вимови; порушення норми вимови й написання у носіїв мови; словотворення). Тут слід додати, що засобом створення мовленнєвої характеристики можуть виступати не лише елементи розмовного стилю, але й високого. Так, для непрямої характеристики персонажа, автори можуть додати до мовлення героя терміни (наприклад, для вказівки на професійну приналежність), високу літературну лексику (щоб підкреслити високий рівень освіти, протиставити персонаж іншим, або висміяти), архаїзми та/або історизми (щоб віднести персонаж до певної епохи) і т.ін. В цілому індивідуальна мовленнєва характеристика персонажа може включати в себе будь-який стилістичний засіб або комбінацію засобів, і головна задача перекладача тут, – побачити ці засоби та зберегти у перекладі.

Говорячи про характерні риси мовлення детективів, було помічено наступне: використання розмовної лексики (спонтанність та емоційність у мовленні, наявність скорочень тощо, що допомагає глядачу асоціювати себе з персонажем, сформувати уявлення про детектива, як реальну особу); використання професіоналізмів (слова, притаманні певній професійній сфері або певному роду занять, що формує образ професіонала своєї справи, а також складає дискурс детективного роману); метафор (засіб, який полягає у перенесенні ознак одного предмета чи явища на інший на основі їхньої схожості, що дозволяє продемонструвати рівень ерудованості персонажа, розкрити особливості світосприйняття); алогізмів (стилістичний засіб, який являє собою об'єднання двох семантично незв'язаних речень в одне, що використовується для створення комічного ефекту, демонстрації нестандартної логіки мислення) та інші стилістичні засоби.

Слід зазначити, що для перекладача є важливим правильно відтворити особливості мовлення персонажів, оскільки використані у творі засоби формують створений автором образ, іншими словами, те як його буде сприймати читач / глядач. Для того, щоб правильно передати мовленнєвий портрет у перекладі, перекладачеві потрібно зрозуміти що саме хотів сказати автор, виокремити елементи, за допомогою яких він хотів досягти своєї мети, відтворити їх у перекладі, використовуючи ті самі засоби або звертаючись до використання еквівалентних одиниць.

ЛОКАЛІЗАЦІЯ ВІДЕОІГОР В АСПЕКТІ СУЧАСНОГО ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА

Автор: студент групи Ф-110М Трубкін О.Ю.
genhuxx@gmail.com
Керівник: к. філ. н., доц. Чуча П.О.
ЗІЕІТ, Україна, м.Запоріжжя, вул. Кияшка 16-б

Відеоігри як соціально-культурне явище з'явились лише у середині минулого століття, проте у наші дні вони стали невід'ємною частиною багатьох культур світу і сформували навколо себе цілу індустрію. Для одних вони є видом розваг, для інших – справжнім хобі, а для деяких мистецтвом, що змінює їхнє життя. Стає очевидним, що фактор новизни і розповсюдженості відеоігор робить їх ідеальним об'єктом для наукових досліджень, у тому числі й лінгвістичних. Саме через таку популярність та відносну новизну відеоігор їхня локалізація в цілому і переклад зокрема є важливим і подеколи важким завданням.

Проблемі локалізації відеоігор присвячені дослідження таких перекладознавців, як Я.Богост, Ю.Онищенко, Ф.Керр, Д.МакДугалл, Д.Обрайен, К.Манрігон, М.Охаган, Г.Чандлер та інших.

Серед основних проблем локалізації можна виділити наступні: переклад онімів (власних назв), ліпсінк (тобто синхронізація мови персонажів з рухом губ) та доступність контексту.

У творчості людей оніми виконують важливу роль маркерів, які дозволяють лаконічно описати певного персонажа або об'єкт. Їхній переклад є складним завданням, що вимагає неабиякого знання обох мов та відмінного володіння контекстом твору. Це завдання лише ускладняється, якщо взяти до уваги той факт, що кожний онім є специфічним для певної культури, тобто несе в собі її колорит і зазвичай не має відповідників в мовах інших культур. Власні назви потребують особливої уваги, бо саме вони через свою специфічність зазвичай викликають труднощі у перекладачів. Найбільш поширеним вирішенням цієї проблеми є створення глосарію, завдяки якому усі локалізатори, що приймають участь у перекладі проекту, мають доступ до вже затверджених керівником перекладів онімів.

Проблема ліпсінку виникає в тому випадку, коли у гри є офіційне озвучення. Локалізаторам доводиться підлаштовувати переклад фраз під довжину оригінальних реплік. Одним із рішень даної проблеми може бути створення інструментарію на движку гри, який дозволяє підлаштовувати довжину речень під будь-яку мову.

Доступність контексту іноді може повністю визначити якість локалізації, оскільки від неї залежить можливість перекладача правильно сприймати і перекладати те, що відбувається в грі. Відсутність контексту, своєю чергою, може призводити до помилок під час створення ліпсінку, перекладу онімів та багатьох інших етапів процесу локалізації, тому що перекладачу доведеться спиратися на власне уявлення про кожну окрему ситуацію. Вирішенням цієї проблеми є надання команді локалізації достатньої кількості контексту, текстового чи візуального.

СПОСОБИ ПЕРЕДАЧІ СПОНУКАЛЬНОСТІ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ З АНГЛІЙСЬКОЇ НА УКРАЇНСЬКУ (НА МАТЕРІАЛІ ТЕЛЕСЕРІАЛУ «ЧОРНИЙ СПИСОК» ТА ЙОГО ПЕРЕКЛАДУ НА УКРАЇНСЬКУ МОВУ)

Автор: студентка групи Ф-110М Шульц А.В.
abrogo1698@gmail.com
Керівник: викл. Галунко П.А
КП ЗІЕІТ, Україна, м. Кривий Ріг, вул. Гетьманська 108

Спонукальність є одним з варіантів комунікативної діяльності, яка реалізується у відповідній конситуації мовлення, передбачає автора повідомлення про ситуацію спонукання, безпосередньо суб'єкта (адресата) спонукальної дії та адресата спонукання. Вона пов'язана з комунікативною перспективою речення та прагматичними інтенціями мовця.

Спонукальні конструкції, виходячи з їх функцій, поділяються на: монофункціональні (спонукальні конструкції з дієсловом у формі синтетичного імперативa: поширені та непоширені; спонукальні конструкції з дієсловом у формі аналітичного імперативa; спонукальні конструкції з перформативними дієсловами) та поліфункціональні (спонукальні конструкції з модальними дієсловами, спонукальні конструкції з дієсловом у формі умовного способу, спонукальні конструкції з дієсловом у формі дійсного способу, спонукальні конструкції з неособовими формами дієслова, бездієслівні спонукальні конструкції).

Усі спонукальні конструкції можна розділити на власне спонукальні - мовець не бере участь у виконанні дії та соціативні - мовець бере участь у дії, до якої спонукає себе й адресата. Конструкції, які вживаються для вираження спонукання до спільної дії, представлені двома групами: дієслівні та бездієслівні спонукальні конструкції. У дієслівних конструкціях дієслово виражається однією з форм наказового, дійсного або умовного способу. До групи бездієслівних спонукальних конструкцій входять такі частини мови, як іменник, прислівник, займенник і вигук.

В українській мові спонукальна модальність як різновид синтаксичної модальності існує в двох основних виявах: у формі прямоспонукальних конструкцій (односкладні означено-особові спонукальні речення; 2) двоскладні спонукальні речення; 3) односкладні узагальнено-особові спонукальні речення; 4) еліптичні спонукальні речення.) та у формі непрямоспонукальних конструкцій (спонукальні конструкції з предикатом у формі індикатива, кон'юнктива, інфінітива, номінативні спонукальні конструкції, спонукальні комунікати; спонукальні конструкції з об'єктним інфінітивом). Спонукальні конструкції виражаються спеціалізованими (дієслово у наказовому способі 1-ої та 2-ої особи однини чи множини, еліптичні конструкції з наказовим способом, складнопідрядне речення зі сполучними засобами щоб, аби, хай, нехай) та неспеціалізованими (інфінітивні спонукальні речення, нечленовані комунікати, окремі структури з дієсловами-предикатами у формі індикатива та кон'юнктива з загальною семантикою спонукальності) формами.

На базі спонукальних конструкцій виділяється 12 семантичних моделей категорії спонукальності, які охоплюють три основні вияви волюнтативних відношень за інтенсивністю: категоричне спонукання (імператив, директив, ветатив); пом'якшене спонукання (прохібітив, оптатив, пермісив, когортатив, дезидератив); нейтральне спонукання (рекомендатив, ріквестив, юсив, дебітив).

За типами мовленнєвих актів в англійській мові засоби вираження спонукальності поділяються на: прескриптиви (наказ, розпорядження, дозвіл, заборона, інструкція), реквестиви (прохання, благання, запрошення), сугестиви (порада, пропозиція, попередження); в українській мові: наказ, заборона, прохання, благання, пропозиція, порада, рекомендація, застереження.

Спонукальність при перекладі зазвичай передають за допомогою таких трансформацій, як модуляція або синтаксичне уподібнення. Також, для перекладу спонукальності часто застосовуються прийоми додавання та вилучення. Це зумовлено особливостями аудіо-візуального перекладу, при роботі з котрим необхідно, щоб довжина тривалості спонукальних конструкцій збігалася в оригіналі та перекладі.

Таким чином, можна зробити висновок, що необхідність аналізу засобів вираження категорії спонукальності з точки зору перекладу потребує більш детального вивчення. Важливість даної теми зумовлюється тим, що категорія спонукальності є невід'ємною частиною повсякденного життя та спілкування з іншими людьми.

СЕКЦІЯ - 2

ЕКОНОМІКА

Голова - д.е.н., проф. Левицький С.І.

ОСОБЛИВОСТІ МОДЕЛЮВАННЯ АДАПТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ДЛЯ ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ МІКРОРІВНЯ

Автор: студентка групи ЕК-118 Балабанова В.С.
o.shlyaga@econom.zp.ua
Керівник: к.е.н., доц. Шляга О.В.
ЗІЕІТ, Україна, м. Запоріжжя, вул. Кияшка 16-б

На сьогодні можна виокремити низку причин, що спонукають до розробки і створення адаптивного підходу в моделюванні економіки. Вони вбачаються в такому. По-перше, наявність неповноти і похибок вхідних даних (економічні показники містять похибки вимірювань, більше того, знайдені за різними методиками вони можуть давати різні числові результати для одних і тих же чинників). По-друге, початкове незнання всіх суттєвих факторів та їх природи призводить до наближених функціональних залежностей у моделюванні. По-третє, наближений характер рівнянь математичної моделі за рахунок апроксимації нелінійних залежностей, яка відтворює певну рису об'єкта моделювання. По-четверте, припущення про незмінюваність структури об'єкта моделювання і його параметрів, але економіці властиві інерційність та дрейф її складових. І насамкінець, по-п'яте, соціально-економічній системі (СЕС) притаманна так звана адаптованість – певною мірою здатність системи поглинати вхідні збурення без екстремальних негативних наслідків для її поведінки, а можливо, й її існування взагалі. Це надзвичайна за своїм значенням характеристика економічного агента, знання якої можливе тільки за умови всестороннього дослідження.

На фоні системного аналізу і моделювання економіки треба прагнути до створення адаптивних економіко-математичних моделей (ЕММ) універсального змісту і призначення. У зв'язку з цим з'являються певні вимоги до побудови таких моделей, мають існувати концепти їх розробки з відтворенням адаптації економіки. Разом з тим, говорячи про один бік математичного моделювання динаміки економіки – створення адекватних ЕММ явища, слід пам'ятати про інший – інструмент моделювання, яким виступають методи числового інтегрування звичайних диференційних рівнянь (ЗДР). Однак саме інструментарієм кількісного аналізу ЕММ детермінується кінцевий ефект моделювання в цілому, його роль і місце в системі наукового пізнання, зокрема в економіці. Отже, на етапі числового аналізу ЕММ також має бути принципологія адаптивного використання множини формул (однокрокових і багатокрокових, явних і неявних, напів'явних) і стратегії довгочасності кроку числового інтегрування. Саме вдалий вибір цих складових прирікає на логічне завершення процесу моделювання і його успіх загалом.

Сутність адаптації економіки, в т. ч. на мікрорівні, виявляє себе через функціональну і процесну складові, котрі з'ясовуються через елементи економічної системи, а саме: 1) цілісність, стабільність, збалансованість у сукупності інтересів членів суспільства, економічного агента і держави, або те, що забезпечує функціонування в конкретних умовах динамічно змінюваного зовнішнього середовища; 2) зумовлена структурою, взаємозв'язками і взаємовпливами між елементами пристосованість, що виявляється у дотриманні умов функціонування, спроможності протистояти негативним факторам, схильності до самоорганізації позитивного спрямування, умінні реагувати на зовнішній вплив; 3) процеси гармонізації взаємин внутрішнього і зовнішнього походження, систематичного накопичення і обробки економічної інформації з метою гнучко трансформувати систему за умов мінімізації зусиль і витрат.

Гнучка організація процесу моделювання або проблемно-орієнтованого припасовування означає спроможність адаптуватись до специфічних особливостей досліджуваного об'єкта за рахунок своєрідного динамічного налаштування структури і складу засобів моделювання на підґрунті не тільки апріорних уявлень про об'єкт та керуючих попередньо відомих діянь, а також апостеріорної інформації, створюваної в середовищі моделювання.

Моделювання адаптивного управління для економічних систем мікрорівня потребує насткрізної адаптації. При цьому поняття наскрізної адаптації стає наріжним каменем математичного моделювання економіки, завойовуючи своє чільне місце. Така тенденція зумовлена особливостями принципового характеру, а саме: 1) як завжди, часу обмаль на зважене всебічно обґрунтоване рішення, яке має бути своєчасним; 2) складна, інколи непередбачена взаємодія елементів зовнішнього середовища; 3) фактори економіки з часом міняються і трансформується їх провідна роль в процесах економічного стану.

КЛЮЧОВІ АСПЕКТИ МОДЕЛЮВАННЯ ТОРГОВЕЛЬНИХ СТРАТЕГІЙ ПІДПРИЄМСТВ

Автор: студент групи ЕК-128 Комуняр В.І.
vkomunyar@gmail.com
Керівник: д.е.н, проф. Левицький С.І.
ЗІЕІТ, Україна, м. Запоріжжя, вул. Кияшка 16-б

Особливістю сучасного етапу економічного розвитку України є високий рівень невизначеності та нестабільності умов функціонування економічних суб'єктів у різних сферах діяльності. Зміни зовнішнього середовища дедалі частіше носять нерівномірний характер, настають несподівано, розвиваються швидко та супроводжуються важко передбачуваними ефектами. Відсутність дієвих механізмів прийняття рішень у таких умовах призводить до того, що на макро- та на мікрорівні приймаються управлінські рішення, які апріорі не можуть бути адекватним ситуації, що склалася, а це, в свою чергу, викликає та / або посилює кризові явища. Для вирішення цього феномена необхідно змінити підхід до використання стратегічної інформації. Замість того, щоб очікувати повної інформації, підприємствам, і в першу чергу тим, що реалізують торговельні стратегії, слід визначити, які послідовні кроки під час планування та на практиці можна зробити в умовах різного розвитку подій. У таких умовах можливе виникнення як загроз, так і можливостей, а ефективність традиційних систем управління та прийняття рішень, заснованих на всебічному детальному аналізі ринкових ситуацій і тенденцій, істотно знижується. На зміну принципу оптимальності приходить принцип своєчасності прийняття рішень. Це, у свою чергу, вимагає швидких і точних реакцій, спрямованих на оперативне уточнення, а найчастіше і на кардинальну зміну торгових стратегій поведінки та розвитку з урахуванням можливостей і загроз, що знову відкриваються.

Для забезпечення життєздатності економічних систем вважаємо доцільним запропонувати перехід до моделі антикризового управління на основі слабких сигналів, в якій генеруються завчасні, цілеспрямовані запобіжні дії, що забезпечують здатність до самозбереження, гнучкість, орієнтацію на майбутні зміни, готовність до здійснення діяльності в умовах невизначеності, формування антикризового потенціалу, стійкого до раптових змін та здатного вчасно ідентифікувати можливі загрози, діагностувати ранні ознаки кризових процесів та протистояти їх розвитку. Також одним із сучасних формалізованих підходів до аналізу та синтезу систем управління, що базуються на математичних методах оптимізації, є теорія управління динамічними об'єктами з використанням моделей антисипативного (предиктивного, прогнозного, передбачуваного, попереджуючого) управління – Model Predictive Control (MPC).

Реалізація описаних завдань у рамках сформульованих принципів антикризового управління торговельними стратегіями за слабкими сигналами дозволяє вийти на якісно новий рівень управління складними системами в умовах динамічного зовнішнього середовища, а застосування формалізованих процедур та методів економіко-математичного моделювання та нових інформаційних систем дозволяє зробити це управління універсальним, об'єктивним та ефективним.

Сьогоднішній інтерес до проблеми антисипативного проактивного управління та явища антисипації як такого в моделюванні торговельних стратегій пояснюється тим, що умови, в яких здійснюється підприємницька та господарська діяльність, характеризується складністю та динамічністю, якісною новизною стратегічних завдань, високим ступенем ймовірності виникнення управлінських несподіванок та вимагає від суб'єктів господарювання певного ступеня готовності та запасу гнучкості. Крім того, у сучасних підприємств сьогодні є сприятливі можливості доступу до джерел інформації, використання більш досконалих систем інформаційного забезпечення, що стежать за системами, великий арсенал методів обґрунтування та вибору ефективних варіантів управлінських рішень, який необхідно розумно використовувати.

УДОСКОНАЛЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ УПРАВЛІННЯ КОМУНІКАЦІЯМИ В ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМАХ

Автор: студентка групи ЕК-128 Пікалова В.О.
o.shlyaga@econom.zp.ua
Керівник: к.е.н., доц. Шляга О.В.
ЗІЕІТ, Україна, м. Запоріжжя, вул. Кияшка 16-б

Інтенсивні трансформаційні процеси в економіці, зростання рівня конкуренції, високі ризики підприємницької діяльності актуалізують необхідність швидкого та гнучкого реагування економічних систем різного рівня складності на зміни у зовнішньому ринковому середовищі. У таких умовах господарювання практика управління підприємствами повинна базуватися не лише на основі провідних концепцій та інструментів менеджменту, а й на застосуванні сучасних інформаційних систем як потужних засобів забезпечення конкурентоспроможності та ефективної діяльності організацій.

Інформаційні ресурси є одним із найважливіших елементів ресурсного потенціалу підприємства, що дає змогу забезпечити автоматизацію бізнес-процесів і на цій основі підвищити ефективність та гнучкість управління ним. Проте, обробка значного масиву даних, які формуються у процесі господарської діяльності підприємства, без якісної та своєчасної технологічної підтримки є доволі складним процесом. Відтак, ефективне застосування інформаційних систем і технологій у процесі організації виробничо-комерційної діяльності підприємства має стати одним із ключових методів удосконалення його діяльності. Сьогодні, в епоху постійних технологічних змін, уже багато суб'єктів господарювання у повній мірі усвідомили ті значні переваги, які дає використання інформаційних систем в процесі управлінської діяльності. Досвід функціонування успішних підприємств свідчить про те, що ефективне інформаційне забезпечення створює доступ до актуальної, своєчасної, достовірної та добре структурованої інформації, використання якої дасть можливість визначити оптимальну стратегію розвитку підприємства в умовах конкурентного швидкозмінного ринкового середовища.

З метою покращеного розуміння, використання та оцінки інформаційно-комунікаційних технологій необхідна їхня систематизація. Проте, дослідниками ще не сформовано єдину досконалу упорядковану класифікацію цих технологій. Необхідно розрізняти інформаційно-комунікаційні технології залежно від їхнього застосування: технології отримання та передачі повідомлень, даних, відомостей; технології обробки текстової та/або числової інформації; технології обробки аудіо та відео, графічної інформації; технології зберігання даних; технології пошуку інформації; технології забезпечення спілкування, співпраці працівників органів виконавчої влади; технології забезпечення доступу населення до публічної інформації, висвітленої органами виконавчої влади; технології співпраці із ЗМІ; технології надання послуг населенню.

Крім цього, відповідно до призначення інформаційно-комунікаційних технологій їх поділяють на: технології підтримки прийняття рішень – вироблення управлінських рішень, автоматизоване прийняття або їхнє відхилення, автоматизований процес вибору альтернатив; опрацювання даних – для завдань, інформації яка постійно повторюється; керування або управління; експертні системи – для вирішення проблем, які виникають, уникнення конфліктних ситуацій, інформація про можливі шляхи вирішення, отримання певних консультацій, порад; технологія автоматизованого офісу – для зв'язку працівників ОВВ, для передачі, опрацювання, зберігання інформації.

Використання інформаційно-комунікаційних технологій дасть змогу пришвидшити реалізацію поставлених цілей через скорочення часу на передавання та отримання інформації, а також зменшення паперової роботи завдяки електронним носіям інформації. Проте поруч із перевагами при використанні інформаційно-комунікаційних технологій виникають різноманітні проблеми: недосконалі нормативно-правові акти, що регулюють використання та розвиток інформаційно-комунікаційних технологій, зростання нових загроз, зокрема виникнення кіберзлочинності, тощо.

Як бачимо, запровадження ІТ управління комунікаціями в економічних системах забезпечує прискорення обробки інформації, скорочення управлінського персоналу, забезпечення якісною інформацією керівництва, дозволяє своєчасно та якісно здійснювати діагностику господарської діяльності, підвищує швидкість прийняття управлінських рішень. До того ж, сучасний стан розвитку суспільства вимагає нових засобів, які б полегшували роботу різних працівників, сприяли її оперативному виконанню та ефективному виконанню завдань. Такими технологіями в час інформаційного століття є інформаційно-комунікаційні технології, які не лише впроваджуються і використовуються у всіх сферах суспільства, але і потребують постійного удосконалення з урахуванням інформаційних інновацій та потреб економічних систем.

МОДЕЛЮВАННЯ ГНУЧКОСТІ ЕКОНОМІЧНОЇ СИСТЕМИ

Автор: студентка групи ЕК-128 Романчук А.С.
o.shlyaga@econom.zp.ua
Керівник: к.е.н., доц. Шляга О.В.
ЗІЕІТ, Україна, м. Запоріжжя, вул. Кияшка 16-б

На сучасному етапі розвитку складні економічні системи вимушені працювати в умовах високої невизначеності, що суттєво ускладнює управління ними. В процесі прийняття управлінських рішень виникає проблема прогнозування поведінки системи та зовнішнього середовища. Результати прогнозів необхідно постійно корегувати по ходу розвитку подій, що дозволяє пристосовуватися до змін оточення та гнучко реагувати на негативні впливи. Імітаційне моделювання дозволяє здійснити множину прогнозів за різними сценаріями залежно від динамічного формування різноманітних ситуацій практично необмеженої складності. Необхідними умовами створення мінімалістичних моделей, адекватних реальним системам та поставленим завданням прогнозування й аналізу, є вдале обрання методології моделювання, програмних засобів реалізації та планів проведення імітаційних експериментів, що досі складає значні проблеми і є об'єктами дискусій.

Досягнення гнучкості економічної системи найкраще здійснюється за допомогою інструментарію імітаційного моделювання. Імітаційне моделювання – експериментальний метод дослідження реальної системи за її імітаційною моделлю, який поєднує особливості експериментального підходу і специфічні умови використання обчислювальної техніки.

Серед переваг імітаційного моделювання відзначають:

1. Відображення динамічних процесів і поведінкових аспектів зовнішнього середовища.

2. Можливість виявлення закономірностей, динамічних тенденцій розвитку і функціонування складної системи в умовах неповної та неточної інформації.

3. Опис взаємодії та поведінки безлічі активних агентів в соціальних системах.

4. Реалізацію принципів об'єктно-орієнтованого проектування і застосування високотехнологічних рішень при побудові комп'ютерних моделей та ін.

Головною проблемою при побудові будь-якої імітаційної моделі є необхідність побудови комплексних математичних моделей і розробки програмного коду імітаційної моделі. У сучасних системах імітаційного моделювання робляться спроби вирішити цю проблему за допомогою автоматизації побудови коду імітаційної моделі на підставі різних графічних схем (візуальних моделей) і з використанням методів об'єктно-орієнтованого проектування. Такий підхід значно полегшує завдання створення імітаційної моделі, робить саму модель більш зрозумілою для користувачів та достатньо гнучкою.

При цьому, слід зазначити, що в будь-якій системі імітаційного моделювання можна знайти якісь недоліки з погляду застосовності її в конкретній ситуації. Крім того, сфера інформаційних технологій бурхливо розвивається, з'являються нові підходи і методи вирішення актуальних завдань, змінюються механізми взаємодії користувачів з інформаційними системами. Все це призводить до необхідності постійного вдосконалення систем ІМ і вживаних в них рішень.

Серед можливих напрямів вдосконалення систем моделювання можна відзначити:

1. Створення проблемно-орієнтованих систем моделювання в різних областях досліджень.

2. Наявність зручного і легко інтерпретованого графічного інтерфейсу.

3. Використання розвиненою анімації в реальному часі.

4. Удосконалення інструментів для проведення розрахунків.

5. Застосування інтерактивного розподіленого моделювання, розробки в галузі взаємодії ІМ з інтернет та ін.

Таким чином, моделювання гнучкості економічної системи є важливим завданням, що в умовах невизначеності не втратить своєї актуальності ще довгий час.

СЕКЦІЯ - 3

МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ, МАРКЕТИНГ

Голова - д.е.н., проф. Михайлик Д.П.

.

ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ УПРАВЛІННЯ ДІЯЛЬНІСТЮ УКРАЇНСЬКИХ КОМПАНІЙ НА ІНОЗЕМНОМУ РИНКУ

Автор: студентка групи МЕВ-210М Тамаркова І.І.
tamarkova_i@econom.zp.ua
Керівник: д.е.н., проф. Михайлик Д.П.
ЗІЕІТ, Україна, м. Запоріжжя, вул. Кияшка 16-б

Вихід на європейські ринку українськими підприємствами під час світової фінансової кризи та значного зменшення платоспроможності споживачів на внутрішньому ринку являється доволі актуальним питанням. Перешкоджають виходу на закордонні ринки багатьом підприємствам нестача фінансових коштів, незадовільний стан основних засобів, невідповідність продукції міжнародним стандартам, а також застарілість технологій. Проте, в Україні існують підприємства, продукція та послуги яких являється конкурентоспроможною не тільки на українському ринку, а потенціал виробництва у таких підприємств більший за внутрішні потреби нашої держави. Через це таким підприємствам потрібно шукати нові ринки збуту для підвищення обсягів продажу продукції та ефективнішого використання виробничих потужностей. Велика кількість вітчизняні підприємства самостійно не може подолати бар'єри входу на зарубіжні ринки не стільки з огляду на низьку якість самих товарів/ послуг, а швидше через невміння адаптуватись до вимог цих ринків, насамперед стандартів ЄС. Це вимагає аналізу методик оцінки ефективності виходу на іноземний ринок.

Метою дослідження є пошук шляхів виходу підприємства на міжнародні ринки та дослідження ефективності управлінських рішень щодо виходу на іноземні ринки.

Опираючись на визначену концепцію аналізу діяльності та розвитку, підприємству ТОВ «Espressio friends café» радимо взяти вектор захоплення міжнародного ринку, та просування свого бренду з-поміж інших іноземних компаній з надання харчових послуг. Для ефективної інтеграції у світовий економічний простір українському підприємсту ТОВ «Espressio friends cafe» необхідно поставляти такий продукт, який буде конкурентоспроможним на зовнішніх ринках. Однією з перепон на даний час при плануванні виходу на іноземний ринок кафе ТОВ «Espressio friends cafe» вважає пандемію COVID-19. Умови роботи в такий період є доволі ризиковими, та потребують фінансових резервів, котрі могли бути направлені на розвиток цілі виходу на іноземний ринок.Аналіз перспективи виходу підприємства ТОВ «Espressio friends cafe» протягом 2016–2020 рр. показало, що він є низьким. Така ситуація склалася внаслідок того, що в усіх сегментах у цей період простежувався низький рівень інноваційного потенціалу. Для успішного функціонування вітчизняному підприємству ТОВ «Espressio friends cafe» на зовнішньому ринку слід докладати значних і цілеспрямованих зусиль. Зарубіжні споживачі більш вимогливі до якості товарів, їх асортименту, сервісу, реклами тощо. У розвинутих країнах існують більш жорсткі стандарти, де діють різноманітні нормативно-правові акти, що досить жорстко регламентують показники експлуатації устаткування, використання товарів.

Підприємство ТОВ «Espressio friends cafe» обрало перший зовнішній ринок виходу – Польщу.

В Польщі в останні роки стала дуже приваблива з інвестиційної точки зору харчова промисловість. Присутність багатьох підприємств, які виробляють продукти харчування, вітчизняна та імпортована сировина, а, також вхід Польщі до Європейського Союзу надало поштовху до розвитку харчової галузі ринку Польщі.

Аналізуючи дані PEST - аналізу можемо визначити привабливим польський ринок для виходу на нього нашого підприємства ТОВ «Espressio friends cafe». Динамічне зростання економіки Польщі та наявність дружніх та партнерських відносин між Польщею та нашою державою надає необхідних можливостей для виходу досліджуваного підприємства на цей ринок.

МАРКЕТИНГОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ ТЕНДЕНЦІЙ РОЗВИТКУ РИНКУ ДИЗАЙНУ

Автор: студентка групи МК-119К9 Манюк Е.О.
manyuk_e@econom.zp.ua
Керівник: д.е.н., проф. Михайлик Д.П.
ЗІЕІТ, Україна, м. Запоріжжя, вул. Кияшко 16-б

Задля отримання цілісної картини розвитку ринку дизайну в Україні, дослідження охоплює різні категорії респондентів в анкетному опитуванні, фокус-групах та глибинних індивідуальних інтерв'ю. Вивчаються учасники ринку через роботи дизайнерів, менеджерів і засновників дизайн-агенцій та інших компаній, які включають розробку дизайну у свої послуги/продукти. Також важливо зазначити, що респонденти мають різний досвід роботи в дизайні, працюють у різних регіонах України. Це дозволить максимально об'єктивно врахувати специфіку потреб і проблем широкого кола учасників ринку.

В дослідженні розглянуто поняття та види дизайну, які впливають на індустрію ти ринок дизайну загалом.

Дизайн (від англійської – design – «проектувати») – це сукупність дій людини або групи людей з художнього конструювання різноманітних виробів. Дизайн також називають результатом процесу проектування предметів або об'єктів (наприклад - дизайн літака або книги).

Залежно від сфери застосування (призначення) розрізняють такі види дизайну: архітектурний, інтер'єрний, транспортний, ігровий, книжковий, дизайн одягу, взуття та аксесуарів, дизайн міського середовища, арт-дизайн, футуродизайн, звуковий, світловий, веб-дизайн.

У метрополіях України (Дніпро, Київ, Львів, Одеса, Харків) діють 490 компаній (ТОВ та ПП) та 3 323 ФОПи, для яких дизайн є основним видом діяльності. 66% компаній та 38% ФОПів зареєстровані у м. Київ. На кожного ФОПа припадають два дизайнери, які провадять діяльність без реєстрації. Результати опитування показали, що 70% самозайнятих дизайнерів та понад третина дизайнерів у агенціях не оформили свої юридичні статуси. Податки, сплачені дизайнерами, зростали у півтора-два рази щороку протягом 2016-2018 рр. У 2016 р. сума сплачених податків становила майже 42 млн грн, у 2017 р. – майже 81 млн, а у 2018-му – майже 140 млн. Ринок зростає – у 45% дизайнерів бізнес суттєво зріс протягом останніх 3-х років, лише в 7% бізнес пішов на спад. Найвищий показник зростання – у дизайн-агенцій. Чверть власників агенцій, які взяли участь в опитуванні, не розуміють своїх бізнес-моделей. За останні 3 роки загальна вартість публічних закупівель у осередках проведення дослідження (Дніпро, Київ, Львів, Одеса, Харків) становила 61,9 млн грн, з них 82% закупівель проведено у м. Києві. Самозайняті фрілансери (ФОПи) були постачальниками послуг для 70% закупівель. Вартість більшості проєктів на ринку дизайну – до 25 тис. грн. Утім, агенції дизайну орієнтуються на проєкти вартістю понад 100 тис. грн. Вартість проєктів у сфері предметного дизайну порівняно вища, ніж середня вартість дизайнерських проєктів у інших напрямах. Сукупний ліцензований набір освітніми закладами на дизайнерську спеціальність у 2018 р. – 6 665 на бакалаврат та 2 133 на магістратуру. Для порівняння – у 2018-му на бакалаврат вступили 2 293 абітурієнтів, а на магістратуру – 528, що становить третину від ліцензованого обсягу. У 5-ти українських метрополіях (Дніпро, Київ, Львів, Одеса, Харків) діють 39 організацій неформальної освіти, які надають спеціалізовані освітні послуги для графічних та предметних дизайнерів. З 2009 р. українські агенції отримали понад 50 нагород Red Dot Design, понад половина з них - у категорії Brand&Communication design.

Дизайн, дизайнерські предмети, об'єкти дизайнерської праці давно стали невід'ємною частиною життя сучасної людини, все ширше проникаючи у всілякі сфери діяльності суспільства. У сучасному розвиненому ринку представлений широкий спектр дизайнерських об'єктів та товарів. Умови конкуренції вимагають зміни об'ємно-просторової структури цих об'єктів з погляду формоутворення та покращення їх споживчих властивостей.

Ринок дизайнерських послуг сьогодні дуже різноманітний. Цікавий, стильний, продуманий проект пропонують фірми, які давно влаштувалися на ньому, мають гарну репутацію та чесне ім'я. Варіанти обсягу робіт у всіх різні – від ескізів до повного ведення проекту. Багато великих фірм займаються тим і іншим.

СЕКЦІЯ - 4

ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ

ОБЛІК ТА ОПОДАТКУВАННЯ

Голова - к.е.н., проф. Оглобліна В.О.

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛІНГУ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Автор: студент групи ФБС– 128 Буц О.В.
buts@gmail.com
Керівник: к.е.н., проф. Оглобліна В.О.
ЗІЕІТ, Україна, м. Запоріжжя, вул. Кияшка, 16-б

Практика свідчить, що одним з найдосконаліших способів покращання показників діяльності підприємства є впровадження системи фінансового контролінгу, це дає змогу підприємству ухвалювати ефективні оперативні і стратегічні управлінські рішення.

Відсутність або нездатність фінансового контролінгу на підприємстві є однією з ключових причин появи та розвитку фінансової кризи.

Теоретична концепція фінансового контролінгу сформувалася в Німеччині і набула розвитку в працях таких німецьких економістів, як А. Дайте, Й. Вебер, Р. Манн, Э. Майер, Д. Хан, Т. Райхман, Х. Фольмут.

В Україні використання фінансового контролінгу ще не є значно поширеним в практиці вітчизняного підприємництва. У наукових кругах ним оперують з початку 90-х років, але лише в останні роки з'явилися перші серйозні дослідження на цю тему, найцікавішими і найзначущішими з яких є роботи С.М.Петренка, М.С.Пушкаря, О.О. Терещенка, М.Г. Чумаченка, Н. С. Марушко, які окреслили місце та роль контролінгу у системі управління підприємством.

У той же час, відмічаємо значну наукову дискусію щодо визначення сутності фінансового контролінгу на підприємстві, дослідження точок зору сторін якої дозволяє сформувати таке визначення терміну: «Фінансовий контролінг – це відповідна система менеджменту, що є складовою загальної системи управління на підприємстві, функціонування якої направлене на підвищення ефективності фінансової діяльності бізнес – одиниці за допомогою використання спеціального інструментарію».

Метою контролінгу є отримання даних, їх обробка і трансформація в інформацію для управління та прийняття рішень.

Основними завданнями контролінгу є: планування (методологія і організація); облік (збір та обробка інформації); контроль (порівняння планових і фактичних значень показників); сервісне забезпечення управління (збір, обробка, інтерпретація, консультування); спеціальні системи спостереження (маркетинг, моніторинг змін у зовнішньому середовищі).

Предметом контролінгу є мікроекономічні процеси і явища на підприємстві, які характеризуються певними показниками - індикаторами в їх динаміці, та макроекономічні процеси в країні, які безпосередньо впливають на економіку підприємства.

Так до предмету контролінгу належать такі елементи:

- формування системи показників стратегічного планування (визначення програми розвитку підприємства, складання бюджетів);
- розробка системи інформаційного забезпечення стратегічного менеджменту;
- збір даних з центрів відстеження за допомогою звітності;
- виявлення відхилень та факторів негативного впливу на розвиток підприємства;
- складання звітів для менеджменту;
- розробка пропозицій щодо ліквідації вузьких місць діяльності;
- створення предметних технологій ефективного вирішення управлінських завдань.

Об'єктом контролінгу фінансів є фінансові ресурси підприємства, управління якими здійснюється за допомогою: методів оперативної та стратегічної фінансової діагностики; планування з використанням BSC; цільового бюджетування; економетричних методів.

Таким чином, відзначаємо важливість визначення теоретичних аспектів фінансового контролінгу на підприємстві для підвищення ефективності управління його фінансовою діяльністю.

НАПРЯМКИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ОБОРОТНИМИ АКТИВАМИ ПІДПРИЄМСТВА

Автор: студентка групи ФБС-210М Жило К.О.
otd_712@kreditmarket.ua
Керівник: д.е.н, доц. Абубекерова А.З
ЗІЕІТ, Україна, м. Запоріжжя, вул. Кияшка 16-б

Оборотні активи обслуговують процес виробництва та реалізації продукції підприємства. У кожний момент вони перебувають одночасно як у сфері виробництва (виробничі запаси, незавершене виробництво, витрати майбутніх періодів), так і у сфері обігу (готові вироби та грошові кошти), забезпечуючи неперервність цих процесів.

Єдиного підходу щодо визначення економічної сутності оборотних активів немає. Найчастіше їх трактують як механічне поєднання різних за роллю у процесі кругообігу економічних категорій, або як активи, які упродовж одного виробничого циклу можуть бути перетворені на гроші.

Оборотні активи виконують дві функції – виробничу функцію (грошове забезпечення безперервності процесу виробництва) і платіжно-розрахункову функцію, завдяки якій здійснюють вплив на сферу обігу, стан розрахунків та рух грошових потоків на підприємстві.

Щоб забезпечити ефективне цілеспрямоване управління оборотними активами, встановити їх оптимальний склад і структуру, визначити потреби в них та віднайти більш вигідні для підприємства джерела формування, їх необхідно чітко класифікувати. Розподіл елементів оборотних активів підприємства на групи за класифікаційними ознаками є важливою умовою здійснення та удосконалення процесу управління ними

Склад та структура оборотних активів не є постійними. Їх зміна залежить від характеру виробничої діяльності, особливостей формування запасів і витрат на підприємстві. Щоб поліпшити структуру, необхідно, в першу чергу, відродити виробництво, сформувати відповідні обсяги оборотних активів та їх співвідношення. Адже їх нестача, так як і надлишок, негативно впливають на виробничо-господарську діяльність підприємств і держави.

Джерелами формування оборотних активів служать інвестиційні кошти засновників підприємства, отриманий прибуток, кошти які прирівнюються до власних: мінімальна заборгованість з оплати праці працівників підприємства; резерви на покриття майбутніх витрат; мінімальна заборгованість перед бюджетом та позабюджетними фондами; кошти кредиторів, отримані в якості передплати за продукцію; кошти покупців; позичені кошти, які являють собою в основному короткострокові кредити банку; банківський кредит, який в сучасних умовах надається під великі відсотки; кредиторська заборгованість як позапланові залучені кошти інших підприємств та організацій

Система управління оборотними активами – це частина загальної фінансової стратегії підприємства, що полягає у формуванні необхідного обсягу та складу оборотних активів, їх фінансуванні та оптимізації структури. Вона включає аналіз, визначення принципових підходів та оптимізацію обсягу оборотних активів; оптимізацію співвідношення їх постійної та змінної частин; забезпечення необхідної ліквідності, підвищення рентабельності, забезпечення мінімізації втрат оборотних активів у процесі їх використання; формування принципів, що визначають фінансування окремих видів оборотних активів та оптимізацію структури джерел їх фінансування.

Методика оцінювання ефективності управління оборотними активами полягає у розробці системи показників ефективності використання оборотних активів у цілому та окремих елементів; визначенні факторів, які впливають на зміну оборотності, резервів прискорення оборотності, економічного ефекту від прискорення чи сповільнення оборотності оборотних активів.

СУЧАСНІ ФОРМИ СТРАХУВАННЯ ФІНАСНОВИХ РИЗИКІВ ТА КРЕДИТІВ В УКРАЇНІ

Автор: студент групи ФБС– 138 Коваленко Ю.О.
kovalenko@gmail.com
Керівник: к.е.н., проф. Оглобліна В.О.
ЗІЕІТ, Україна, м. Запоріжжя, вул. Кияшко, 16-б

Суттєве зменшення ризиків фінансово-кредитних установ України дозволяють механізми страхування особливих видів кредитів: іпотечного кредитування; лізингового кредитування; споживчого кредитування; делькредерного і гарантійного страхування кредитів.

Кожний вид страхування кредитного страхування характеризується особливим способом організації захисту кредитних відносин. Страхування кредитів основане на визнанні ризику неплатежу чи неплатоспроможності позичальників, який формується у процесі кредитування.

Історичний прообраз страхування кредитів убачається в комісійній операції, за умовами здійснення якої укладалася додаткова угода, названа делькредере. Комісіонер за відповідну додаткову винагороду, яка вважалася платою за взяття ризику комісійної операції, гарантував комітентові, що вексель на проданий у кредит товар буде викуплено у визначений термін. Отже, угода делькредере набувала характеру вексельної поруки, згідно з якою в разі неповернення боргу третьою стороною комісіонер зобов'язаний був виплатити відшкодування комітентові у повному обсязі заборгованості. У разі делькредерної форми організації страхових відносин кредитори (банки, інвестори та інші) відіграють роль страхувальників і застрахованих одночасно, а тому страхові відносини обмежуються лише стосунками між двома сторонами — страховиком і страхувальником.

Майновий інтерес кредитора може бути захищений посередньо — шляхом страхового захисту платоспроможності його боржника. За цієї форми страхових відносин страхувальником є позичальник. Він, безпосередньо страхуючи свою платоспроможність, посередньо захищає інтереси свого вірителя — кредитора. Водночас страховик, страхуючи платоспроможність позичальника, дає тим самим гарантію кредиторові повернути йому борг. Отже, із правового боку ця страхова операція є, по суті, наданням страховиком страхового гарантійного зобов'язання, яке для кредитора слугує заставою на випадок неповернення йому боргу.

При гарантійному (заставному) страхуванні у відносини вступають не дві, як при делькредерному страхуванні, а три сторони: кредитор, позичальник та гарант.

Серед розмаїття кредитних відносин, які здійснюються на сучасному кредитному ринку, особливого значення набувають кредитні послуги, відомі як кредит довіри. Прикладом такого кредиту є добрі, довірчі відносини між працедавцем (кредитором) та найнятим працівником (боржником). Такі відносини можуть набувати реального змісту в переданні працедавцем своєму працівникові у тимчасове користування засобів транспорту або ж інших цінностей. Отже, виникає ризик невиправдання довіри працедавця. На випадок завдання йому збитків працівником працедавець може застрахуватися. Цей вид страхування, як бачимо, з одного боку, має характер делькредерного, бо страхувальником є кредитор, а з другого — набирає форми страхової гарантії, оскільки страховий поліс становить предмет застави. Саме тому немає підстав страхування довіри однозначно відносити до делькредерної чи заставної групи.

Страхова практика, спираючись на спільні засади кредитного страхування та враховуючи особливості обслуговування ризиків, які виникають при здійсненні різних видів кредитних відносин, виробила ряд організаційних форм страхування кредитів. Назвемо їх у порядку економічної значущості: страхування товарних кредитів; страхування кредитів під інвестиції; страхування споживчих кредитів; страхування кредитів, виданих під заставу; страхування кредитів довіри. Страхування товарних кредитів є операцією делькредерного типу, що передбачає відшкодування втрат, які настали внаслідок невиконання короткотермінових кредитних вимог з товарного постачання та надання послуг. При страхуванні товарних кредитів об'єктом страхування стає, як правило, весь товарний обіг протягом року.

Хоча в європейській практиці страхування факторингових операцій - дуже затребувана послуга, в нашій країні подібна процедура не користується особливою популярністю в зв'язку з особливістю звичаїв ділового обороту. У ситуації ринку споживача продавець змушений все частіше йти на угоди з відстрочкою платежу за реалізований їм товар. Подібний захід вимагає від нього залучення механізму факторингової процедури, щоб підтримати свій товарообіг.

Таким чином, відзначаємо важливість визначення теоретичних аспектів фінансового контролінгу на підприємстві для підвищення ефективності управління його фінансовою діяльністю.

ФІНАНСОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ У СИСТЕМІ КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ

Автор: студент групи ФБС-210М Кузнецов. І.А.
ivan@zazmic.com
Керівник: к.е.н., доц. Гнєушева В.О.
ЗІЕІТ, Україна, м. Запоріжжя, вул. Кияшка, 16-б

У країнах із розвинутою ринковою економікою вже напрацьовано чималий досвід ефективного управління акціонерними компаніями. Важливе місце у цьому досвіді належить системи корпоративного управління. У постсоціалістичних країнах розвиток корпоративного управління має свої особливості, які зумовлені їхнім історичним та економічним розвитком. Водночас спільною рисою для економік таких країн є гостра нестача знань і практичних навичок саме з питань корпоративних фінансів, фінансового менеджменту, фінансового аналізу, тощо. У переважній більшості акціонерних товариств, створених у процесі приватизації, відсутній дієвий механізм управління корпоративними фінансами. Це є одним із ключових чинників їх тяжкого фінансово-економічного стану. Деякою мірою це зумовлено необхідністю становлення на підприємствах саме системи управління фінансами.

Впровадження і розвиток системи корпоративного менеджменту збільшує ринкову вартість капіталу, при цьому компанії заохочуються до більш ефективного використання фінансових ресурсів, що створює підґрунтя для зростання вартості акцій та генерування ринкової вартості товариства загалом. Прийняття високих стандартів корпоративного управління в контексті інноваційних бізнес-процесів є обов'язковою вимогою інвесторів до потенційних підприємств-партнерів, що дає змогу підвищити інвестиційну привабливість, сприяє доступному залученню довгострокових інвестицій, здешевлює вартість кредитних ресурсів і таким чином підвищує вартість підприємства загалом.

У системі корпоративного управління підприємством найбільш складною і відповідальною ланкою є фінансовий менеджмент. З огляду на це управління фінансами підприємства вимагає своєчасного коригування його ідеології та фінансової стратегії, постійного пошуку новітніх методичних прийомів обґрунтування фінансових та інвестиційних управлінських рішень, нових фінансових інструментів для їхньої реалізації. Система управління фінансами підприємства передбачає прийняття фінансовим директором і фінансовими менеджерами різних ієрархічних структур стратегічних і тактичних фінансових рішень щодо управління фінансовими ресурсами підприємства, а також фінансовими відносинами, які виникають у процесі руху фінансових ресурсів. Діяльність керівників, які приймають управлінські рішення, концентрується на вирішенні питань, пов'язаних з формуванням, розподілом і використанням фінансових ресурсів, тобто з кругообігом капіталу на підприємстві. Вона охоплює всі види діяльності підприємства – операційну, інвестиційну та фінансову. Сучасне ринкове середовище висуває нові вимоги до керування підприємством, зокрема трансформації системи фінансового менеджменту, яка за усіма її складовими (управління капіталом, інвестиціями, грошовими потоками та вартістю підприємства загалом) має бути орієнтована не лише на суто економічні завдання.

Нами було проаналізовано організацію фінансового менеджменту у системі корпоративного управління, на прикладі Групи Метінвест, та виявлені наступні принципи та підходи до корпоративного управління. Структура корпоративного управління служить інтересам усіх зацікавлених сторін й гарантує нинішнім та майбутнім партнерам впевненість у цілісності та стійкості Групи Метінвест як бізнесу. Підхід Групи Метінвест до корпоративного управління підкріплено відповідними кодексами та політиками, зокрема Кодексом етики, процедурою відбору постачальників, політикою у сфері протидії відмиванню грошей та фінансуванню тероризму та Процедурою декларування конфлікту інтересів. Метінвест здійснює нагляд за діяльністю, керуючись наступними принципами управління, які відображають ефективність вертикально інтегрованої структури та бізнес-моделі й чітко узгоджуються зі стратегією Групи. Ці принципи включають: спеціалізацію, вертикальну інтеграцію, єдине стратегічне управління, централізацію, зростання та інвестиції, впровадження найкращих світових практик, синтез традицій та інновацій, лідерство та особисте ставлення до справи. Ми виявили дуже дієвий підхід організації фінансового менеджменту у системі корпоративного управління.

Таким чином, на сучасному етапі фінансовий менеджмент спроможний змінювати пріоритети і тенденції розвитку економічних суб'єктів формувати якісно нову систему цілеспрямування підприємств. Підвищення рівня корпоративного управління може дати швидкий та помітний фінансовий ефект. Якісне корпоративне управління упорядковує всі бізнес-процеси, та ключовим заданням менеджменту стає переосмислення принципів та функцій управління фінансами з врахуванням сучасних теорій фінансового управління.

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ІНТЕРНЕТ-СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ

Автор: студентка групи МЕВ-228, Оглобліна В.С.
lerusik121147@gmail.com
Керівник: д.е.н, проф. Жерліцин Д.М.
ЗІЕІТ, Україна, м. Запоріжжя, вул. Кияшка 16-б

Глобалізація електронної економіки спричинила помітне зростання обсягів бізнес-продукції та змінила уявлення про межі використання та технології ведення бізнесу. За останні роки питома вага обсягу продажів в Інтернет-мережі поступово зростає і досягає рекордних показників, що впливає на прибутки підприємств при зниженні витрат на обслуговування укладання угод. Для багатьох виробників створення власного віртуального збутового каналу стає необхідною умовою успішного функціонування на ринку та досягнення максимальної ефективності у задоволенні потреб свого споживача.

Практика продажу в Інтернет-мережі не оминула і таку сферу як страхування. Використовуючи інтернет-технології страховики проникають на ринок, оминаючи довгий та дорогий процес створення традиційних каналів продажу. Це, в свою чергу дозволяє знижувати ціну на страхову послугу, що дозволяє залучити значну кількість клієнтів та збільшити конкурентоспроможність.

Свій внесок у розробку аналітичного забезпечення інтернет-страхування зробили вітчизняні економісти: Башинська І.О., Войчак А.В., Дзина М.А., Капренко Н.В., Матошко Т.П., Науменко С.В., Новак О.В., Рябоконь Н.П., Свєшкіна К.Т., Тюлін А.С., Яловега Н.І та інші. Водночас у вітчизняному доробку бракує окремих комплексних завершених досліджень з питань управління грошовими потоками, які б розширили межі традиційного аналізу, сформували більш ефективного використання мережі Інтернет для охоплення більшого кола потенційних споживачів страхової продукції.

Інтернет-страхування можна визначити як комплекс взаємовідносин між страховиком і страхувальником які виникають у процесі продажу страхової послуги, її обслуговуванні, а вразі виникнення страхового випадку покриття збитків страхувальника на основі укладеного договору через мережу Інтернет.

Більшість вітчизняних страхових компаній (АХА Страхування, ІНГО Україна, ОРАНТА, АСКА, Альфа Страхування, ТАС, Універсальна) почали реалізацію страхових продуктів через Інтернет з 2012р. За останні роки більшість страховиків удосконалили свій продаж в режимі on-line та розширили номенклатуру страхових продуктів, які можливо оформити через Інтернет, а саме майнове страхування, особисте страхування, страхування відповідальності.

В умовах пандемії короновірусу COVID-19 питома вага обсягу продажів в Інтернет-мережі досягає рекордних показників. В більшості Інтернет використовують соціально активні люди з середньою та високою купівельною спроможністю, тобто ті, які цікавлять страховиків. Найбільш розповсюдженими в Україні є страхові продукти – страхування подорожуючих за кордон, медичне страхування, КАСКО, обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів, страхування майна фізичних осіб тощо.

На сьогодні страхові компанії використовують різні Інтернет ресурси для інформування потенційних споживачів про свої страхові продукти. Доволі виправданими є використання соціальної мережі Facebook, Twitter, а також мобільних додатків Viber, Instagram, Play Market, WatsApp.

Негативно впливають на Інтернет-страхування такі фактори, як: низька страхова культура, недостатнє володіння споживачами страхових послуг інформацією про всі можливості страхування, перевага традиційним способам купівлі послуг та недовіра до системи електронних платежів.

Для успішної організації бізнес-діяльності в Інтернет-мережі страховим компаніям необхідно належну увагу приділяти комплексу маркетингових комунікацій (елементи маркетингу-міксу – товар, ціна, збут, просування). Предметом планування є окреслення основних цілей щодо обсягів продажу та отриманого доходу, а також визначення своїх потенційних споживачів, формування власного іміджу та репутації.

Таким чином, на сучасному етапі альтернативою традиційного продажу страхових продуктів є їх реалізація через мережу Інтернет. Для стимулювання розвитку Інтернет-страхування необхідно:

- вдосконалити нормативно-правову базу з цього питання;
- завоювати довіру серед страхувальників через значно якісну організацію веб-сайтів;
- повідомляти клієнтам про можливість отримання повного комплекту послуг не виходячи з дому чи офісу.

ФАКТОРИ ВПЛИВУ НА СТАН ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Автор: студентка групи ФБС-217 Потомака Н.В.
potomaka1983@gmail.com
Керівник: к.е.н., доц. Гнєушева В.О.
ЗІЕІТ, Україна, м. Запоріжжя, вул. Кияшка 16-б

Управління фінансами, зокрема оборотними активами, є найважливішою сферою діяльності будь-якого суб'єкта ринкового господарства, а його невід'ємною складовою виступає дебіторська заборгованість. Сучасний фінансовий стан підприємств характеризується зростанням дебіторської заборгованості в структурі їх активів, що призводить до уповільнення платіжного обороту. Тому, на сьогодні найбільш важливими проблемами, рішення яких повинно сприяти покращенню фінансового стану підприємства, є розроблення системи управління дебіторською заборгованістю, визначення її оптимальних термінів та обсягів, що дасть змогу підприємствам контролювати ситуацію та призведе до зменшення не лише дебіторської заборгованості, а й видатків на її утримання.

Проблема управління різними видами заборгованості підприємства була предметом дослідження в працях багатьох науковців, зокрема, Власової І. О., Куденка Г. О., Кузнецової С. А., Литовченко Е. Ю., Лігоненко Л. О., Нашкерської М. М., Новікової Н. М., Остапченко Н. В., Сурніної К. О., Федорченко О. Є., Храпкіної В. В., Черненко Л. В. та інших.

Більшість науковців поділяють фактори впливу на формування дебіторської заборгованості на зовнішні та внутрішні.

Лігоненко Л. О., Нашкерська М. М., Черненко Л. В. до зовнішніх факторів відносять стан економіки в країні та економічну політику уряду; податкову систему в державі; стан розрахунків у країні; рівень інфляції; збалансованість грошової та товарної маси, розвиток кредитних відносин та ефективність грошово-кредитної політики НБУ; вид продукції; обсяг ринку та рівень його насиченості. А до внутрішніх факторів впливу на формування дебіторської заборгованості відносять кредитну політику підприємства, види розрахунків, що використовуються підприємствами, стан контролю за дебіторською заборгованістю та професіоналізм фінансового менеджменту, коректність оформлення договорів з юридичної точки зору, період життєвого циклу виробництва та його обсяги, обсяг кредиторської заборгованості тощо.

Деякі автори, зокрема Таратута Л. В., об'єднує зовнішні фактори у три групи – ефективність грошово-кредитної політики центрального банку, кредитна політика банків та інших фінансових установ, рівень конкурентоспроможності галузі. Внутрішні фактори об'єднує також у три групи – кредитну політику підприємства, стратегію та план розвитку підприємства, професіоналізм фінансового менеджера.

Дубровська Є. В. поділяє зовнішні фактори впливу на величину дебіторської заборгованості на макроекономічні, соціальні та політичні, а внутрішні фактори поділяє на прямі та непрямі.

Науковець Єдинак Т. С. пропонує поділяти фактори впливу на величину та структуру дебіторської заборгованості на загальноекономічні, галузеві та внутрішні.

Поділ факторів впливу на дебіторську заборгованість на дві групи – зовнішні та внутрішні, є недостатнім з погляду розроблення ефективних методів управління заборгованістю. З групи зовнішніх факторів доцільно видокремити фактори, на які менеджери підприємства можуть впливати, та фактори, на які менеджери впливу не мають, а можуть лише вживати певних заходів по пристосуванню до їхньої дії. Таким чином, фактори впливу на заборгованість підприємства можна об'єднати у дві групи – екзогенні та ендогенні фактори оточення підприємства.

Враховуючи вище зазначене, можна зробити висновок: вплив заборгованості підприємства на його фінансово-майновий стан визначається, насамперед, її величиною, структурою, станом та видом, які в свою чергу залежать від численних факторів. Дослідження факторів впливу на заборгованість суб'єкта господарювання з метою розроблення ефективних методів управління нею засвідчило доцільність їхнього поділу на дві групи – екзогенні фактори підприємства, та ендогенні фактори. Така класифікація факторів дає змогу видокремити ті з них, на які менеджмент підприємства впливу не має (екзогенні фактори), фактори, на які менеджмент може впливати частково або повністю підконтрольні (ендогенні фактори). Перспективою подальших досліджень є розроблення методів управління заборгованістю підприємства спрямованих на усунення негативного впливу факторів на розвиток підприємства.

КРЕДИТНИЙ РИЗИК І ЕФЕКТИВНІСТЬ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКУ

Автор: студент групи ФБС-110М Стойчев В.П.
qwwvladd@gmail.com
Керівник: к.е.н, доц. Абубекерова А.З.
ЗІЕІТ, Україна, м. Запоріжжя, вул. Кияшка 16-б

Проблема управління кредитним ризиком є найактуальнішою для кредиторів різних рівнів, а в першу чергу для фінансових установ. Кредитний ризик – вид фінансових ризиків, який має найбільший вплив на діяльність банку. Кредитні операції займають близько 50 % усіх активів банку, тому вони є не лише найбільш прибутковою, а й найбільш ризикованою частиною банківських активів.

Банки мають утримувати кредитний ризик на максимально низькому значенні ризику. Це насамперед пов'язано з ефективним управлінням кредитним ризиком отримувати максимально можливий прибуток. Ефективне управління рівнем ризику включає ряд етапів, які починаються з виявлення факторів і закінчуються постійним моніторингом ризику. Це свідчить про те, що розробка надійної системи захисту від кредитного ризику є дуже актуальним питанням.

На сьогодні існує безліч причин виникнення кредитного ризику. Найпоширенішими причинами виникнення кредитного ризику є нестійкий фінансовий стан позичальника, некваліфіковане керівництво, недосвідченість працівників, що приймають рішення про надання кредиту.

З метою ефективної реалізації розробленої кредитної стратегії банки в сучасних умовах мають розробляти власну внутрішню кредитну політику та запроваджувати механізми її здійснення. Кредитна політика охоплює найважливіші елементи і принципи організації кредитної роботи в банку, які фіксуються у письмовому вигляді та затверджуються на засіданнях кредитного комітету і комітету кредитного нагляду. Ця політика формується на основі факторів, що визначаються обсягом капіталу, активів та кредитного портфеля банку, складом його клієнтури, спеціалізацією, місцезнаходженням, наявністю мережі філій, ситуацією на грошовому ринку тощо .

Існують методи управління ризиком як на рівні окремо взятої позики, так і на рівні кредитного портфеля. Тобто сукупності позик узятим одним клієнтом банку. Одним із інструментів управління кредитним ризиком банку є страхування . Метод полягає в тому, що між банком та позичальником є третя сторона – страхова компанія, яка приймає на себе роль боржника за кредитом. Встановлення лімітів – згідно цьому методу банк фіксує максимальний обсяг позики яку може отримати позичальник, або розмір сформованого кредитного портфеля. Ліміт кредиту відображається як в грошових одиницях виміру, тобто обсяг позики в грошовому еквіваленті, так і у відносних величинах, а саме коефіцієнтах, ставках, індексах.

Одним із способів передавання банківських ризиків є укладення договорів гарантії та поруки. За допомогою поруки можна забезпечити виконання зобов'язання повністю, або частково. За гарантією банк, інша фінансова установа, страхова організація гарантує перед кредитором виконання умов кредитного договору. Якщо боржник порушує зобов'язання, то перед кредитором є відповідальним гарант

Розглянуті інструменти управління сприяють очищенню банківських балансів від непрацюючих кредитів, підвищенню якості кредитного портфеля, взяття під контроль та мінімізацію кредитного ризику.

Головними інституціями в Україні, які регламентують порядок управління кредитним ризиком, є: Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України, Національний банк України, які розробляють та затверджують законодавчі і нормативно-правові акти щодо здійснення кредитної діяльності, а також самі банківські установи, які формують внутрішні положення кредитної політики. Якщо брати до уваги Державну комісію з цінних паперів та фондового ринку та Державну комісію з регулювання ринків фінансових послуг, до їх обов'язків відноситься управління окремого кола питань обігу фінансових ресурсів, а саме випуск та обіг на ринку первинних та вторинних цінних паперів, залучення їх банками для проведення кредитних угод.

Банк може відмовитись від кредитного ризику шляхом припинення кредитування, проте цим самим він відмовляється від отримання прибутку. Тому управління кредитними ризиками – є найважливішим завданням будь-якого банку, а вибір правильного методу управління кредитним ризиком дозволить підвищити надійність, стабільність та конкурентоспроможність банківської системи, що позитивно впливатиме на загальний економічний стан країни.

СУЧАСНІ ОСОБЛИВОСТІ ФІНАНСІВ ДОМОГОСПОДАРСТВ

Автор: студентка групи ФБС-210М Усенко А. В.
u.anya.asds@gmail.com
Керівник: д.е.н, проф. Жерліцин Д. М.
ЗІЕІТ, Україна, м. Запоріжжя, вул. Кияшка 16-б

Фінанси домогосподарств відіграють важливу роль у фінансовій системі будь-якої крани світу. У розвинених країнах світу, ще більше прослідковується їх значення, перш за все за рахунок участі у формуванні бюджетів різних рівнів. Домогосподарства забезпечують економічну систему вільним коштами за рахунок накопичення заощаджень на рахунках в банках, пенсійних рахунках, участі в інвестиційних фондах. Домогосподарства створюють продукцію, беруть участь у формуванні попиту на неї – тобто впливають на основні сфери економіки. Таким чином, з огляду на глобалізаційний характер розвитку економічних систем, а також з урахуванням того, що фінанси домогосподарств є одним з основних факторів, що зумовлюють економічне зростання країни, дослідження зазначеної проблематики набуває особливого значення в сучасних умовах.

Проблематика сутності та особливостей фінансів домогосподарств, а також їх місця у фінансовому просторі набуває дедалі більшого значення, з огляду на що стала предметом досліджень таких зарубіжних науковців: А. Сміта, Г. Беккера, Дж. М. Кейнса, Ф. Модільяні, І. Фішера, М. Фрідмана, Т. Шульца та інших. Участь домогосподарства у фінансових відносинах спровокувала необхідність дослідження місця та ролі даного суб'єкта у складі фінансової системи, що знайшло безпосереднє відображення у напрацюваннях Т. Кізими, С. В. Мочерного, Б. М. Сабанті, М. І. Савлука, В. С. Свірського, С. І. Юрія та ін. [3].

Фінанси домогосподарств функціонують у грошовій формі, тому що грошові доходи у вигляді заробітної плати, пенсій, а також натуральні доходи, оцінюються у національній грошовій одиниці. Характеризуючи сферу фінансових відносин, варто зауважити, що домашні господарства вступають у зовнішні і внутрішні грошові відносини.

Система зовнішніх грошових потоків домогосподарства включає рух коштів між домогосподарством та іншими домашніми господарствами при формуванні й використанні спільних грошових фондів; між домогосподарством і підприємствами, які є роботодавцями по відношенню до учасників домашніх господарств, щодо розподілу частини виробленого валового внутрішнього продукту в його вартісній формі; між домогосподарством і комерційними банками з приводу залучення домашніми господарствами різноманітних кредитів, їх погашення, а також розміщення тимчасово вільних коштів домогосподарств на банківських рахунках; між домогосподарством і страховими організаціями при формуванні й використанні різного роду страхових фондів; між домогосподарством і державою з приводу формування й використання бюджетних і позабюджетних фондів.

Фінанси домогосподарств відіграють важливу роль у суспільному відтворенні, що полягає у забезпеченні фінансовими ресурсами безперервності процесу відтворення робочої сили та створенні підвалин для інвестиційного розвитку національної економіки.

В умовах ринкової економіки члени домашніх господарств постійно ухвалюють рішення щодо управління їхніми фінансовими ресурсами, а саме: надходженням та використанням грошових коштів за обсягом та часом враховуючи при цьому різні варіанти їх використання та обираючи найбільш оптимальні варіанти на певному етапі життєвого циклу домашнього господарства. Така діяльність домашніх господарств обумовлюється зокрема тим, що надходження та витрати фінансових ресурсів рознесені у часі, існує можливість виникнення ризиків низької ефективності витрачання коштів, а отже низької корисності від прийняття певних фінансових рішень.

Національні особливості країни накладають певний відбиток на ознаки домогосподарств. У сучасних умовах домогосподарства України значною мірою відстають у розвитку від домогосподарств європейських країн, що потребує вирішення, оскільки доведено, що домогосподарства у випадку стимулювання їх розвитку можуть відігравати роль стимулятора соціально- економічного, а також фінансового розвитку країни і в той же час, зважаючи на їх тісний зв'язок з усіма компонентами фінансового простору, мати значний деструктивний вплив на фінансову систему України в цілому.

Таким чином, дослідження практики функціонування фінансів домогосподарств виступають важливою складовою обґрунтування напрямків соціально-економічного розвитку Україні, а також пошуку наукових шляхів зміцнення матеріального добробуту населення.

НАУКОВІ ПІДХОДИ ДО ТРАКТУВАННЯ КАТЕГОРІЇ «ФІНАНСОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ У СТРАХУВАННІ»

Автор: студентка групи ФБС-110М Федорченко О.В.
fedorchenko1967@gmail.com
Керівник: к.е.н., доц. Гнєушева В.О.
ЗІЕІТ, Україна, м. Запоріжжя, вул. Кияшка 16-б

Важливість ефективного управління активами страхової компанії (особливо за сучасних кризових умов діяльності) визначається двома цілями. Перша полягає у забезпеченні необхідного рівня платоспроможності та фінансової стійкості, для чого необхідно дотримуватись визначених співвідношень страхових резервів та прийнятних страхових зобов'язань. Друга полягає в одержанні прибутку. При цьому для досягнення обох цілей актуальними є використання переваг інститутів спільного інвестування й співробітництво з компаніями з управління активами. Фінансовий менеджмент – це управління фінансами господарюючих суб'єктів, фінансовий аналіз, планування, а також пошук та розподіл капіталу. Він охоплює всі основні сфери фінансів, поширюється на всі сегменти фінансового ринку та є складовою частиною управлінської діяльності. Страховий менеджмент, як загальний, так і фінансовий, вимушений мати справу з ризиком браку зібраної страхової премії та сформованого страхового фонду на майбутні виплати за укладеними договорами страхування, тобто ризиком неплатоспроможності. Цей ризик є специфічним для страхового бізнесу.

Визначенню дефініції «фінансовий менеджмент» або «управління фінансами страхової організації» присвячені численні праці вітчизняних науковців, а саме В.І. Аранчій, В.М. Шелудько, Н.Ю. Фіщук, А.А. Голишевська, В.А. Панков, Г.В. Тельнова, О.С. Світлична, Н.М. Сташкевич, О.О. Гаманкова, Н.Г. Нагайчук, В.А. Щербаков.

Як зазначає Аранчій В.І. страховий менеджмент – це професійне управління діяльністю страхової компанії для досягнення поставлених цілей, з урахуванням інтересів власників, керівництва та клієнтів і складається з інноваційного, організаційного, інформаційного, маркетингового, стратегічного менеджменту, менеджменту персоналу та фінансового менеджменту. Найважливішою складовою управління страховою організацією є фінансовий менеджмент завданнями якого є забезпечення платоспроможності компанії та ефективності її інвестиційної політики при здійсненні діяльності на ринку капіталу.

В.М. Шелудько зазначає, що система управління фінансами включає прийняття фінансових рішень щодо управління фінансовими ресурсами підприємства, а також фінансовими відносинами, які виникають у процесі руху фінансових ресурсів. Н.Ю. Фіщук та А.А. Голишевська відзначають, що процес управління фінансами є процесом зміни функцій, за допомогою яких суб'єкт господарського управління впливає на об'єкт – фінансові потоки для їх оптимізації та отримання кінцевого результату. В.А. Панков та Г.В. Тельнова встановили, що управління фінансами являє собою процес впливу на фінансові відносини для їх зміни відповідно до пріоритетних напрямів діяльності суб'єкта господарювання, у тому числі через застосування фінансового менеджменту.

О.С. Світлична, Н.М. Сташкевич визначають організацію фінансів страхових компаній як форми, методи, способи формування та використання фінансових ресурсів страховика, контроль за їх обсягом для досягнення поставлених цілей.

Враховуючи сутність фінансів підприємств та специфіку страхової діяльності О.О. Гаманкова визначає фінансовий менеджмент страхових організацій як «управління економічними відносинами у грошовій формі, які опосередковують кругообіг грошових коштів страховиків з метою забезпечення статутної діяльності і пов'язані з рухом грошових потоків, капіталу, розподілом та використанням доходів і грошових фондів страхових організацій». Н.Г. Нагайчук дає наступне визначення «управління фінансами страхової компанії — це управління економічними відносинами пов'язаними з рухом грошових коштів, формуванням, розподілом і використанням доходів і фондів страховика для забезпечення страхового захисту страхувальників, прибутку засновників та достатнього фінансового забезпечення власного функціонування (господарської діяльності страхової компанії)». В.А. Щербаков наголошує на регульованості фінансів страховика з боку держави і визначає їх, як регульовані державою грошові відносини, які виникають в процесі формування і використання власних, залучених і позикових фінансових ресурсів.

Враховуючи надані вище трактування пропонуємо наступне його визначення: фінансовий менеджмент в страхуванні – це діяльність менеджменту страхової організації пов'язана з формуванням, розподілом та використанням фінансових ресурсів, що охоплює фінансову, інвестиційну та операційну діяльність страхової організації в умовах конкурентного економічного середовища з метою забезпечення платоспроможності та отримання максимального прибутку.

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ПОДАТКОВОГО ОБЛІКУ ТА ЗАСТОСОВУВАНОЇ СИСТЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ НА ПІДРИЄМСТВІ

Автор: студентка групи ОП-210М Абубекерова А.З.
a.z.abubekerova@gmail.com
Керівник: к.е.н, проф. Оглобліна В.О.
ЗІЕІТ, Україна, м. Запоріжжя, вул.Кияшка 16-б

Облікова політика - сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності. Формування статей фінансової звітності підприємства повинні здійснюватися відповідно до вимог Положень (стандартів) бухгалтерського обліку. Як відомо, П (С) БО передбачають можливість застосування різних методів в оцінці активів, зобов'язань, доходів і витрат у фінансовій звітності. Залежно від обраних методів показники фінансової звітності можуть мати різні значення.

Конкретні принципи, методи і процедури, які використовуються для складання відповідної статті фінансової звітності, утворюють елемент облікової політики. Елементи облікової політики підприємства формуються з урахуванням наступних принципів підготовки фінансової звітності:

- повне висвітлення - фінансова звітність повинна містити всю інформацію про фактичні та потенційні наслідки господарських операцій та подій, здатних вплинути на рішення, що приймаються на її основі;
- автономність - кожне підприємство розглядається як юридична особа, відокремлена від її власників, у зв'язку з чим особисте майно та зобов'язання власників не повинні відображатися у фінансовій звітності підприємства;
- послідовність - постійне (із року в рік) застосування підприємством обраної облікової політики. Зміна облікової політики можлива лише у випадках, передбачених національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку, міжнародних стандартів фінансової звітності та національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку в державному секторі, і повинна бути обґрунтована та розкрита у фінансовій звітності;
- безперервність - оцінка активів та зобов'язань підприємства здійснюється виходячи з припущення, що його діяльність буде тривати і надалі;
- нарахування - доходи і витрати відображаються в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності в момент їх виникнення, незалежно від дати надходження або сплати грошових коштів;
- превалювання сутності над формою - операції обліковуються відповідно до їх сутності, а не лише виходячи з юридичної форми;
- єдиний грошовий вимірник - вимірювання та узагальнення всіх господарських операцій підприємства у його фінансовій звітності здійснюються в єдиній грошовій одиниці;
- інших принципах, визначених міжнародними стандартами або національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку, або національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку в державному секторі в залежності від того, які з наведених стандартів застосовуються підприємством.

Зазвичай, податковий облік здійснюється шляхом суцільного, безперервного і документального обліку господарських операцій, пов'язаних з визначенням податкової бази з конкретного податку. Податковий облік ведеться з метою формування повної та достовірної інформації про господарські операції, проведені платником протягом звітного періоду з метою оподаткування, а також забезпечення інформацією внутрішніх і зовнішніх користувачів для контролю за правильністю нарахування, повнотою і своєчасністю перерахування податків. Податковий облік має трирівневу структуру: рівень первинних облікових документів; рівень податкових регістрів; податкова звітності з кожного податку (збору).

Первинний документ - це документ, який містить відомості про господарську операцію та підтверджує її здійснення. Податкові регістри - це форми систематизації даних податкового обліку за звітний (податковий) період, які згруповані відповідно до вимог податкового законодавства. Податкові регістри призначені для систематизації та накопичення інформації, яка міститься в первинних документах, аналітичних даних податкового обліку для відображення в податковій декларації. Третім рівнем податкового обліку є податкова звітність з певних податків і зборів, що складається платником податків виходячи з даних податкового обліку.

Податковий облік доходів і витрат ведеться платником податку на підставі документально підтверджених даних із застосуванням відповідних правил і форм обліку. Предметом податкового обліку виступає діяльність підприємства, в результаті якої у платника податків виникають обов'язки щодо обчислення та сплати податків.

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОБЛІКУ І АУДИТУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ПІДПРИЄМСТВА В УКРАЇНІ

Автор: студентка групи ОП–210М Григоренко О.В.
o.grigorenko@econom.zp.ua
Керівник: к.е.н., проф. Оглобліна В.О.
ЗІЕІТ, Україна, м. Запоріжжя, вул. Кияшка 16-б

Будь-яка складова підприємницької діяльності потребує регулювання з боку держави та визнання на міждержавному рівні, а система бухгалтерського обліку витрат, доходів та фінансових результатів підприємства в сучасних умовах не може повноцінно існувати без належної нормативно-правової бази, а сутність фінансових результатів неможливо адекватно оцінити та дослідити без аналізу відповідного нормативно-правового забезпечення. Таке забезпечення формувалося впродовж двох останніх десятиліть і воно перебуває в процесі постійних змін, які супроводжуються економічними, політичними, інтеграційними, соціальними та іншими чинниками.

Прийняті законодавчі акти, що діють на території України, спрямовані, у першу чергу, на забезпечення регламентації бухгалтерського обліку, а також на регулювання правових та економічних відносин підприємства з державою, з іншими підприємствами й організаціями, з трудовим колективом. Тому одним із найважливіших завдань є дослідження нормативно-правової бази з обліку доходів, витрат та фінансових результатів діяльності підприємства.

До основних видів нормативно-правового забезпечення обліку і аудиту фінансових результатів підприємств, варто відносити: Закони України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», «Про державну контрольно-ревізійну службу», «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність», постанови і рішення Кабінету Міністрів України, накази, постанови, розпорядження, листи, роз'яснення міністерств та відомств, НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», П(С)БО 9 «Запаси» (в частині списання запасів на витрати виробництва), П(С)БО 15 «Дохід», П(С)БО 16 «Витрати», П(С)БО 31 «Фінансові витрати», МСБО 1 «Подання фінансової звітності», МСБО 2 «Запаси», МСБО 18 «Дохід», МСБО 23 «Витрати на позики», вказівки, інструкції, положення; плани рахунків бухгалтерського обліку (національний, галузеві, спрощений, робочі); наказ про облікову політику підприємства; графіки документообігу, графіки виконання обліково- звітних та контрольно-ревізійних робіт.

У Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» зазначено, що національні Положення (стандарти) бухгалтерського обліку - П(С)БО безпосередньо ґрунтуються на основі міжнародних стандартів бухгалтерського обліку (далі за текстом - МСБО), тобто, «не суперечать міжнародним стандартам». Це свідчить про те, що майже кожному П(С)БО відповідає певне МСБО та МСФЗ. Зокрема, П(С)БО 15 «Дохід» відповідає МСБО 18 «Дохід». Проте, П(С)БО 16 «Витрати» не має аналогів у МСБО та безпосередньо відповідає потребам національної практики.

Метою аудиту фінансових результатів відповідно до МСА 200 «Ціль та основні принципи аудиту фінансової звітності» є висловлення незалежної професійної думки аудитора щодо правильності відображення фінансових результатів діяльності у фінансовій звітності підприємства та відповідності даної звітності у всіх суттєвих аспектах чинному законодавству України.

Державне нормативно - правове регулювання бухгалтерського обліку та фінансової звітності в Україні здійснюється з метою:

- створення єдиних правил ведення бухгалтерською обліку та складання фінансової звітності, що є обов'язковими для всіх підприємств, гарантують і захищають інтереси користувачів;

- удосконалення бухгалтерського обліку та фінансової звітності. Систему нормативного регулювання бухгалтерського обліку в Україні можна представити п'ятьма рівнями, кожен з яких охоплює ряд документів.

Виходячи з інтересів суспільства можемо зробити висновок, що потрібно розвивати єдину систему обгрунтованих, зрозумілих стандартів бухгалтерського обліку, що застосовуються, сприяти зближенню національних і Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку для прийняття обґрунтованих рішень. Адже використання МСФЗ дає змогу українським компаніям, які мають інтереси на міжнародному ринку, надати потенційним та наявним інвесторам, кредиторам та іншим зацікавленим сторонам прозору інформацію про свою діяльність, особливо це стосується інформації щодо фінансових результатів.

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

Автор: студентка групи ОП–210м Левченко О.З.
o.levchenko@gmail.com
Керівник: к.е.н., доц. Абубекерова А.З.
ЗІЕІТ, Україна, м. Запоріжжя, вул. Кияшка, 16-б

Інформація, необхідна для ефективного управління власним капіталом підприємства, акумулюється системою бухгалтерського обліку та фінансової звітності. Повне розкриття інформації про формування і використання власного капіталу сприятиме підвищенню достовірності інформації, необхідної для прийняття управлінських рішень, спрямованих на забезпечення фінансової стійкості підприємства.

Протягом останніх років внесені певні зміни в порядок відображення в обліку власного капіталу підприємства в обліку і звітності, які спрямовані на наближення НП (С)БО до МСФЗ. Це потребує детального аналізу і оцінки змін, що відбулися в обліку, виділення існуючих проблем обліку та пошуку шляхів удосконалення обліку власного капіталу підприємства.

Хоча проблемам обліку власного капіталу присвячено багато праць, й нині існує проблема удосконалення методології бухгалтерського обліку власного капіталу з урахуванням сучасних вимог обліку та міжнародного досвіду. В теперішніх умовах залишаються невирішеними проблеми методики обліку власного капіталу, зокрема, застосування елементів методу бухгалтерського обліку при обліку власного капіталу .

Ці елементи методу бухгалтерського обліку поширюються на всі об’єкти бухгалтерського обліку. Методичні прийоми бухгалтерського обліку власного капіталу взаємопов’язані, доповнюють один одного і в сукупності становлять єдине ціле - метод бухгалтерського обліку

За умови використання цих елементів методу бухгалтерського обліку власникам та іншим суб’єктам для управління, аналізу і контролю господарської діяльності підприємства надається інформація, яку управлінський персонал може використати з метою вирішення основних завдань бухгалтерського обліку: забезпечення збереження майна власника, визначення і розподілу прибутку, надання інформації для управління. Використання цих елементів методу бухгалтерського обліку дозволить підвищити ефективність застосування методики обліку власного капіталу Для системи бухгалтерського обліку характерна не лише наявність зв’язків і відносин між елементами, що її утворюють, але й нерозривна єдність з середовищем, у взаємозв’язку з яким вона проявляє свою цілісність. Вона виступає з’єднувальною ланкою, а тому основним завданням є упорядкування вхідної і вихідної інформації відповідно до потреб управління та зовнішніх користувачів. При цьому внутрішня структура системи бухгалтерського обліку змінюється в напрямі своєчасного забезпечення й отримання в повному обсязі вихідної інформації для управління та вивчення різного роду користувачами. Чим різноманітніша така інформація, тим більше рівнів управління та користувачів вона забезпечує і тим складнішою є внутрішня структура системи обліку.

Складність управління власним капіталом полягає також в тому, що в процесі поточної діяльності відбуваються безперервні зміни, пов’язані зі збільшенням або зменшенням як його загальної величини, так й окремих складових. Основними критеріями оптимізації структури капіталу виступають: прийнятний рівень дохідності і ризику в діяльності підприємства; мінімізація середньозваженої вартості капіталу підприємства; максимізація ринкової вартості підприємства.

На законодавчому рівні поняття «власний капітал» закріплене у НП (С)БО № 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». Так, під власним капіталом розуміється частина в активах підприємства, що залишається після вирахування його зобов’язань. Дане визначення відображає порядок розрахунку власного капіталу, але не розкриває джерел формування та напрямків використання власного капіталу.

Власний капітал складається з таких капіталів: зареєстрований (пайовий) капітал; капітал у дооцінках; додатковий капітал; резервний капітал; нерозподілений прибуток (непокритий збиток); вилучений капітал; неоплачений капітал.

Завершальним етапом бухгалтерського обліку є складання фінансової звітності. Інформація про власний капітал представлена у різних формах звітності: форма № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)», форма № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)», форма № 4 «Звіт про власний капітал».

Отже, власний капітал - це власні джерела підприємства, внесені його засновниками, або суми реінвестованого чистого прибутку, які використовуються для формування активів підприємства у грошовій або матеріальній формі.

МЕТОДОЛОГІЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ І АУДИТУ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Автор: студентка групи ОП-138 Мішкевич Г.В.
mishkevichanna@gmail.com
Керівник: к.е.н, доц. Абубекерова А.З.
ЗІЕІТ, Україна, м. Запоріжжя, вул. Кияшка 16-б

На сучасному етапі розвитку економіка України виходить на якісно новий рівень, що зумовлено зростанням масштабів виробництва та здійснення комплексу заходів щодо підвищення прибутковості підприємств. Аудит є одним із видів внутрішньогосподарського контролю суб'єктів підприємницької діяльності. Забезпеченню ефективності діяльності суб'єктів підприємницької діяльності багато в чому сприяють впровадження і правильна організація системи аудиту.

Внутрішній аудит вирішує наступні задачі: вивчає систему контролю активів; перевіряє відповідність діючого контролю політиці компанії; аналізує ситуації ризику і попередження банкрутства; використовує ноу-хау для збільшення прибутку й ефективності нової технології, приймає інші міри, що сприяють розвитку компанії.

Аудит – це система спостереження, контролю й експертної оцінки фінансово-господарської діяльності підприємства та його структурних підрозділів з метою обґрунтування та прийняття оптимальних тактичних і стратегічних рішень щодо зміцнення фінансового стану підприємства, підвищення ефективності роботи системи бухгалтерського обліку, складання та подання звітності. Облік і аудит виконує роль діагностичного засобу в управлінні підприємством, адже внутрішні аудитори проводять експертну оцінку тих процесів, що мають місце на підприємстві, оцінюючи облікову політику, правильність реєстрації господарських процесів, правильність перенесення даних до регістрів бухгалтерського обліку, а потім і до звітних форм, діяльність внутрішньогосподарського контролю, який здійснюється структурними підрозділами підприємства.

Внутрішній аудит має функціонувати як незалежна діяльність на підприємстві. Метою аудиту є сприяння ефективному виконанню завдань і цілей, задля яких функціонує підприємство. Основне завдання аудиту - забезпечити ефективність функціонування всіх підрозділів підприємства на всіх рівнях управління, а також захистити законні майнові інтереси підприємства та його власників. Принципи обліку утворюють певну систему базисних положень, на яких ґрунтується формування облікової інформації, а тому і вибір методів, способів, прийомів і процедур, що використовуються підприємством при реєстрації господарських операцій, обробці облікової інформації, її узагальненні та відображенні у формах звітності.

У процесі організації обліку у сучасних умовах необхідно використовувати системний підхід у реалізації різних проектних рішень; принципи планування і проектування; методи експертних оцінок і порівняння; різні символи, коди і шифри; моделювання, графічні методи, діаграми, формули, сітьові методи. З метою практичного використання будь-яка інформаційна система, у тому числі система обліково-економічної інформації, має бути представлена у вигляді конкретної моделі, що забезпечує реалізацію істотних ознак і задач системи. Такі моделі не лише повинні бути максимально цілеспрямованими, але й безперервно упорядковуватись у процесі функціонування системи, що збільшує її ефективність. Дієвість, економічність системи та оперативність управління нею зростають разом із збільшенням цілеспрямованості і упорядкованості системи.

Моделювання є одним із найдавніших прийомів організації обліку. У бухгалтерському обліку використовують моделі облікового процесу та моделі апарату бухгалтерії. Вони включають інформаційне, організаційне, технічне, нормативно-правове та математичне забезпечення, необхідне для їх функціонування. При моделюванні облікового процесу застосовуються економіко-математичні, імітаційні, статистичні, динамічні, тощо моделі. Моделювання облікової процедури є одним із засобів відображення господарських операцій.

Проблема розвитку обліку і аудиту в Україні полягає у виробленні комплексного та системного підходу до організації функціонування служб аудиту на підприємствах України. В зв’язку з цим організація обліку і аудиту, як функції управління підприємством, передбачає сувору регламентацію своєї діяльності, визначення прав, обов'язків і відповідальності фахівців, кваліфікаційні вимоги та взаємини з підрозділами та персоналом підприємства.

Сьогодні ж найбільшу проблему становить методологічне забезпечення обліку і аудиту. Тому деякі питання раціональної організації внутрішнього аудиту залишаються невисвітленими і потребують подальшого дослідження.

ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ І АУДИТУ ЕКСПОРТНО-ІМПОРТНИХ ОПЕРАЦІЙ

Автор: студент групи ОП-138 Реутов М.А.
mrfabian19@gmail.com
Керівник: к.е.н, доц. Абубекерова А.З.
ЗІЕІТ, Україна, м. Запоріжжя, вул. Кияшка 16-б

Зовнішньоекономічна діяльність є важливим інструментом розвитку національної економіки, а з огляду на сучасні тенденції розширення міжнародного співробітництва відіграє вирішальну роль у формуванні нових та підтримці існуючих зовнішньоекономічних відносин. Варто зазначити, що однією із ключових цілей вітчизняного бізнесу є можливість виходу на міжнародний ринок.

Здійснювати операції, пов'язані з зовнішньоекономічною діяльністю підприємства можуть лише використовуючи міжнародні правила розрахунків, порядок укладання договорів, аналізуючи кон'юнктуру валютних ринків, а також, володіючи нормативно-правовою базою з регулювання порядку проведення операцій в іноземній валюті на території України і за її межами.

Формування і здійснення комерційних зв'язків з іноземними партнерами, ефективне управління експортно-імпортними операціями неможливе без науково обґрунтованого підходу до розв'язання комплексу завдань їх інформаційного забезпечення, які вирішуються в системі обліку й аналізу. Дані бухгалтерського обліку, аналіз та аудит стали необхідними елементами при прийнятті обґрунтованих управлінських рішень, обранні надійних партнерів для одержання ефективних результатів фінансово-господарської діяльності.

Разом з тим, неузгодженість бухгалтерського і податкового законодавства з питань зовнішньоекономічної діяльності, викликає багато проблем з відображення імпортних операцій у бухгалтерському обліку і побудови ефективної системи її аналізу.

Основними об'єктами бухгалтерського обліку зовнішньоекономічної діяльність є: валютні засоби і валютні операції, товари і їх рух на основі експортно-імпортних операцій, розрахункові і кредитні операції між суб'єктами ЗЕД, а також між суб'єктами і обслуговуючими їх банками, кінцеві фінансові результати господарської діяльності. Правильна постановка бухгалтерського обліку перерахованих об'єктів повинна знаходитися в центрі уваги бухгалтерського апарату.

Метою бухгалтерського обліку зовнішньоекономічної діяльності є:

– контроль за зберіганням товарно-матеріальних цінностей і валютних засобів;

– сучасне надання адміністрації, податковій і статистичній службі інформації про товарорух, ефективність його використання, про доходи, витрати, фінансові результати, обов'язкових платежах і відрахуваннях;

– забезпечення сучасних і правильних розрахунків за зовнішньоторговими операціями.

Практична реалізація теоретичних основ аудиту розрахунків по операціях з імпорту ґрунтується на побудові організаційно-інформаційної моделі, яка є одним із прийомів формалізації контрольного процесу в управлінні діяльністю підприємства і передбачає визначення окремих елементів процесу дослідження.

Послідовна реалізація елементів наведеної в організаційно-інформаційній моделі аудиту розрахунків по операціях з імпорту підприємства за відсутності надзвичайних обставин забезпечує досягнення поставленої мети, яка полягає у встановленні правильності ведення обліку імпортних операцій

Використання підприємствами сучасних інформаційних методик і програм у бухгалтерському обліку вимагає від контролюючих органів удосконалення аудиту операцій з імпорту на основі застосування комп'ютерних технологій, а також розроблення автоматизованих програм проведення перевірок фінансово-господарської діяльності підприємств. Завдяки запровадженню новітніх інформаційних систем і технологій у процес проведення аудиторських перевірок зменшується обсяг рутинної технічної роботи під час здійснення аудиту, знижується трудомісткість процедур аудиту, що дає змогу більше уваги приділяти аудиту за вірогідністю показників первинних документів, дослідити причини, які сприяють проявам недоліків. Комп'ютеризація інформаційних систем як внутрішнього, так і зовнішнього аудиту операцій з імпорту є гарантією розвитку та підвищення ефективності управління підприємством.

ОСОБЛИВОСТІ АКЦИЗНОГО ОПОДАТКУВАННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТУ РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІЧНИХ ТА СОЦІАЛЬНИХ ПРОЦЕСІВ В УКРАЇНІ

Автор: студентка групи ОП-110М Родіна Т. Я.
tanyarodina00@gmail.com
Керівник: к.е.н, проф. Оглобліна В. О.
ЗІЕІТ, Україна, м. Запоріжжя, вул. Кияшка 16-б

За своєю економічною сутністю акцизний збір є фінансовим інструментом перерозподілу доходів між різними верствами населення і підприємницькими структурами. Це також непрямий податок на певні товари, що включається в ціну товару і сплачується покупцем. Він встановлюється, як правило, на дефіцитну і високорентабельну продукцію і товари, призначені для населення, і є монополією держави. Акцизний збір вміщує в собі фіскальну функцію, наповнюючи державний бюджет, і регулюючу функцію податків. Остання коригує попит та пропозицію, збільшуючи ціну товару за рахунок акцизу або зменшуючи її шляхом винятку з переліку оподатковуваних товарів.

Акцизний збір**,** так само як і ПДВ, є непрямим податком. Однак при формуванні ціни підакцизного товару, що продається, акцизний збір нараховується раніше, ніж ПДВ і сума нарахованого акцизу включається в оборот для обчислення ПДВ, тобто підакцизні товари оподатковуються двічі: перший раз акцизним збором, другий - ПДВ. Акцизний збір, так само як і ПДВ, включається в ціну товару, що продається, у вигляді надбавки.

Суть акцизного збору як непрямого податку полягає в тому, що він встановлюється у вигляді надбавки до ціни на високорентабельні й монопольні товари, оплачується їх покупцями, сплачується в бюджет продавцями цих товарів. Порядок обчислення і сплати акцизного збору в Україні регламентується Декретом Кабінету Міністрів України "Про акцизний збір" від 26грудня 1992 р. з подальшими змінами і доповненнями, внесеними в нього, Законом України "Про акцизний збір на алкогольні напої та тютюнові вироби" від 15 вересня 1995 р. та ін.

Діюча система акцизного оподаткування виділяє три групи підакцизних товарів:

- першу групу становлять підакцизні товари (продукція), які можуть використовуватися тільки в режимі особистого й фактично, кінцевого споживання (делікатесні види продуктів харчування, тютюнові вироби, напої);

-друга група підакцизних товарів (продукції) охоплює предмети, які призначені для виробничого споживання (наприклад, запасні частини, деталі тощо);

-до третьої групи підакцизних товарів можна віднести різновиди товарів (продукції), які залежно від конкретних цілей, завдань можуть використовуватися у режимі як особистого споживання, так і виробничого (нафтопродукти, спирт тощо).

Перелік підакцизних товарів і ставки встановлюються Верховною Радою України.

З 1 січня 2021 року з`явились нові підакцизні товари 2021: рідини, що використовуються в електронних сигаретах (215.3.31 ПКУ). Мають код УКТ ЗЕД 3824 90 97 20 (група 38 – це різноманітна хімічна продукція), ставку акцизу 3000 грн/л; тютюн для електронних сигарет (пп. 215.3.2 ПКУ, а також п. 17 підрозд. 5 перехідних положень ПКУ). Офіційно цей виріб називається тютюновмісний виріб для електричного нагріву (ТІЕН) за допомогою підігрівача з електронним керуванням. У нього код УКТ ЗЕД 2403 99 90 10. Ставка акцизу, як і інші тютюнові вироби непостійна – протягом 2021-2025 років зростатиме щорічно на 20%. Наразі вона 1456,33 грн/1000 шт, а з 2025 року – 3019,85 грн/1000 шт

Ст. 213 Податкового кодексу України встановлено чіткий перелік операцій, що є об'єктами оподаткування акцизним податком, та операцій, звільнених від оподаткування.

Отже, одним із видів непрямого оподаткування є акцизний збір. В сучасному податковому законодавстві він звичайно займає наступне місце після податку на додану вартість і за значенням, і за обсягом надходжень в бюджет. Це досить важливий фінансовий інструмент регулювання економічних і соціальних процесів у державі.

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ АУДИТУ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Автор: студентка групи ОП-110м Сапліна К.С.
ksaplina7@gmail.com
Керівник: к.е.н, доц. Абубекерова А.З.
ЗІЕІТ, Україна, м. Запоріжжя, вул. Кияшка 16-б

Аудит фінансових результатів підприємства є однією з найважливіших процедур, яка потребує глибоких знань і значних інтелектуальних зусиль аудитора.

Аудит – підприємницька діяльність з незалежної перевірки бухгалтерського обліку та фінансової (бухгалтерської) звітності юридичних осіб та приватних підприємців (клієнтів) з метою встановлення її достовірності, відповідності порядку ведення бухгалтерського обліку законодавству України, з одного боку, з іншого – це вид адміністративно правового впливу на делікти (правопорушення у фінансовій сфері).

Фінансовим результатом діяльності підприємства, згідно з П(С)БО 3 "Звіт про фінансові результати", може бути прибуток або збиток. Прибуток - це сума, на яку доходи перевищують пов'язані з ними витрати, а збиток, у свою чергу, - це перевищення суми витрат над сумою доходу, для отримання якого були здійснені ці витрати.

Власники (акціонери, інвестори, кредитори) часто прибігають до послуг аудиторських фірм (аудиторів) або організовують власну внутрішньо фірмову службу аудиту з метою перевірки фактів законності та правильності відображення у фінансовій звітності підприємства господарських операцій, виявлення облікових помилок або можливого шахрайства, тощо.

Аудитор використовуватиме свою методику аудиту фінансових результатів діяльності, яка має бути розроблена для кожного підприємства окремо з урахуванням особливостей ведення бізнесу, та яка наддасть можливість отримати відповідні аудиторські докази, окреслити аудиторські процедури і сформулювати аудиторський висновок.

Основними завданнями аудиту є:

1) контроль за дотриманням чинного законодавства щодо формування фінансових результатів та відображення інформації про витрати у фінансовій звітності підприємства;

2) встановлення повноти відображення фінансових результатів підприємства на рахунках бухгалтерського обліку та фінансовій звітності;

3) перевірка законності і правильності формування фінансових результатів підприємства;

4) встановлення відповідності визначення фінансових результатів прийнятій на підприємстві обліковій політиці;

5) перевірка правильності оцінки у бухгалтерському обліку доходів і витрат для визначення фінансових результатів;

6) перевірка правильності обліку операцій, які привели до виникнення фінансових результатів;

7) перевірка правильності відображення в обліку списання збитків минулих періодів, довгострокової дебіторської заборгованості тощо;

8) встановлення дотримання підприємством межі звітного періоду та ін.

На основі дослідження теоретичних аспектів аудиту фінансових результатів можна стверджувати, що саме фінансовий результат є одним з найважливіших економічних показників, який узагальнює усі результати господарської діяльності та надає комплексну оцінку ефективності цієї діяльності.

Прибуток є важливим критерієм і показником ефективності діяльності підприємства, стимулюючою функцією, виступаючи кінцевим фінансово-економічним результатом діяльності підприємства. Збиток – це певні втрати, шкоди, упущені вигоди підприємства у вигляді перевищення суми витрат, здійснених для отримання доходів, над сумою цих доходів.

Для ефективної діяльності підприємства та правильності прийняття управлінських рішень необхідно належним чином організовувати внутрішній аудит.

ОПОДАТКУВАННЯ МИТНОЇ ВАРТОСТІ ТОВАРІВ – ІНСТРУМЕНТ РЕГУЛЮВАННЯ ЗОВНІШНЬО-ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Автор: студентка групи ОП-138 Трегуб А.О.
sogirls.00@gmail.com
Керівник: к.е.н., доц. Кузнецов О.О.
ЗІЕІТ, Україна, м. Запоріжжя, вул. Кияшка 16-б

В Україні система оподаткування експортно-імпортних операцій базується на використанні інструментів торговельної політики – митних платежів, а саме: мита, акцизного податку на імпортні товари, ПДВ на операції з продажу. До основних аспектів оподаткування зовнішньоекономічних операцій в Україні відносять особливості оподаткування податку на прибуток підприємств, трансфертне ціноутворення, особливості оподаткування доходів нерезидентів, податок на додану вартість, акцизний податок з імпортних товарів та мита. Система оподаткування в Україні на сучасному етапі, зокрема у сфері оподаткування ЗЕД, реформується з фіскального на стимулюючий вектори розвитку.

У результаті оподаткування імпорту митним тарифом виникають дві групи економічних ефектів: ефекти перерозподілу та ефекти втрат. У результаті дії першої групи ефектів відбувається перерозподіл коштів: - фіскальний ефект (від споживачів до держави), інколи його називають ефект доходу; - виробничий ефект – це ефект перерозподілу (від споживачів до національних виробників). До другої групи ефектів належать чисті втрати малої країни від застосування митного тарифу на імпорт товару (це ефекти захисту і споживання).

Податки на міжнародну торгівлю мають як позитивні,так і негативні властивості. До позитивних рис митних платежів належать такі: висока швидкість надходження до бюджету, застраховані від ризику несплати у разі нерентабельної діяльності, постійність надходжень, зважаючи на наявність сталої потреби населення у споживанні товарів і послуг, шляхом оподаткування зовнішньоекономічної діяльності держава отримує можливість регулювати рівень споживання населенням певних груп товарів, що імпортуються (експортуються) з (на) митну територію України, здійснювати функцію захисту (протекціонізму) окремих галузей економіки. До негативних рис відносять: заниження митної вартості товарів, яка є базою оподаткування митними платежами; пряме ухилення від сплати мита, акцизного податку та ПДВ та висока вартість їх адміністрування недостатня ефективність стосовно поліпшення структури споживання, властивий інфляційно-утворювальний елемент імпортного мита.

Основні чинники впливу на податкові надходження від зовнішньоекономічних операцій: ставка мита, ціна товару, курс гривні до іноземної валюти та обсяг імпорту/експорту. На надходження акцизного податку з ввезених на митну територію України підакцизних товарів (продукції) впливають обсяги імпорту підакцизних товарів, зокрема транспортних засобів і нафтопродуктів, питома вага яких в загальних надходженнях акцизного податку з ввезених товарів становить майже 80 %.

У період розвитку національної економіки акценти митно-тарифної політики мають бути зміщені від виконання традиційних регуляторної та фіскальної функцій у бік впровадження антикризових заходів для захисту економіки України, підтримки конкурентоспроможності вітчизняних виробників.

ПРОБЛЕМАТИКА ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Автор: студентка групи ОП–210М Тройникова В.В.
viktoria.troinikova@ukr.net
Керівник: к.е.н., проф. Оглобліна В.О.
ЗІЕІТ, Україна, м. Запоріжжя, вул. Кияшка, 16-б

Функціонування підприємства – це складний динамічний процес, що є результатом неперервного циклічного руху грошових коштів. Однією із проблем, що виникають перед підприємствами в сучасних умовах, є відновлення і збереження динаміки циклів операційної, інвестиційної і фінансової діяльності, що є запорукою необхідної ліквідної позиції підприємства і реалізації його попиту на кошти. Вирішення цієї проблеми неможливе без глибоких досліджень економічних механізмів, що визначають грошові потоки кожного окремого суб'єкта господарювання. Таким чином, існує потреба в розробці методики обліку, контролю і аналізу грошових потоків, підвищенні наукової обгрунтованості прийняття фінансових рішень в умовах нестабільності та ризику, розробці системи аналітичних і модельних засобів управління коштами. Необхідність в організації обліку, контролю та економічного аналізу грошових потоків на підприємствах обумовлена існуванням практичних потреб фінансового управління, що стоять на рівні проблеми виживання окремих підприємств, галузей і виходу із кризового стану економічної системи в цілому.

Свій внесок у розробку аналітичного забезпечення управління грошовими потоками зробили вітчизняні економісти: Бланк І.О., Голов С. Ф., Лігоненко Л.О., Литвин Б. М., Мних Є.В., Нусінов В. Я., Ситник Г.В., Сутормінa В. М., Шкарабан С. І. та інші. Водночас у вітчизняному доробку бракує окремих комплексних завершених досліджень з питань управління грошовими потоками, які б розширили межі традиційного аналізу, сформували конкретні підходи до розробки аналітичного забезпечення управління ними, запропонували конкретні шляхи виходу підприємств із стану неплатоспроможності тощо.

Найважливіший чинник, що зумовлює ефективну діяльність підприємства - це постійність операційного циклу підприємства. Основною частиною операційного циклу представляє собою фінансовий цикл підприємства, який починається з моменту отримання грошових коштів за реалізацію своїх товарів і триває до етапу їх використання на різноманітні цілі.

Значне зменшення тривалості фінансового циклу може привести до зниження ліквідності підприємства, а в випадку різноманітних затримок – навіть і до банкрутства. У зв'язку з тим, що підприємство через грошові кошти часто купує сировину й матеріали необхідні для роботи підприємства всі ці операції вимагають витрат, операції з грошовими коштами знаходяться під пильною увагою аналітиків підприємства та залежать від чіткої та дієвої форми організації бухгалтерського обліку, враховуючи нормативні вимоги та специфіку діяльності суб'єктів макроекономічного середовища.

Висока ефективність системи управління грошовими коштами залежить від якості обліково-аналітичного забезпечення, яке базується на принципах своєчасності та повноти відображення інформації про рух грошових коштів в первинних документах, облікових регістрах, з поступовим відображенням у фінансовій звітності відповідних суб'єктів, враховуючи нормативно-правові чинники. Важливим сегментом системи обліково-аналітичного забезпечення є формування підходів до аналізу грошових потоків суб'єктів макроекономічного середовища, які повинні враховувати особливості облікової інформації та використовувати відповідний сучасний інструментарій для отримання максимально точних даних не тільки для ретроспективної оцінки, але й для складання прогнозів та довгострокового планування фінансових ресурсів суб'єктів господарювання.

З метою сприяння достовірному відображенню об'єктів обліку в Плані рахунків і у фінансовій звітності є доцільним внести відповідні зміни до Плану рахунків бухгалтерського обліку за окремими рахунками обліку грошових коштів, їх еквівалентами та поточними фінансовими інвестиціями.

Таким чином, обліково-аналітичне забезпечення системи управління грошовими потоками суб'єктів макроекономічного середовища є базисом для прийняття ефективних управлінських рішень. Сучасні умови існування суб'єктів макроекономічного середовища, а також процеси, що протікають в економіці України ще раз підтверджують важливість і необхідність ефективної системи управління грошовими коштами для здійснення фінансово-господарської діяльності окремих суб'єктів. Водночас дослідження руху грошових потоків є дуже важливою ділянкою при оцінці платоспроможності та подальшого існування кожного суб'єкта господарювання.

СЕКЦІЯ - 5

МЕНЕДЖМЕНТ, ПІДПРИЄМНИЦТВО, ТОРГІВЛЯ ТА БІРЖОВА ДІЯЛЬНІСТЬ. ТУРИЗМ

Голова - к.е.н., доц. Панкова М.О.

ПІДХОДИ ДО УПРАВЛІННЯ КОНФЛІКТАМИ

Автор: студентка групи МО-211М Кабалова О.
pma-41@ukr.net
Керівник: к.е.н., доц. Панкова М.О.
ЗІЕІТ, Україна, м. Запоріжжя, вул. Кияшка, 16-б

Управління конфліктами в сучасній організації є важливою управлінською діяльністю. В умовах нестабільності економіки, політичної та соціальної ситуації, а нині й в умовах пандемії COVID-19 тривожність керуючої, особливо керованої, системи організації зростає. Як наслідок, зростає кількість конфліктів, як міжособистісних, так міжгрупових.

Управління конфліктом – це цілеспрямований, обумовлений об'єктивними законами вплив на динаміку конфлікту в інтересах розвитку або руйнування тієї соціальної системи, якої стосується даний конфлікт.

Основна мета управління конфліктами полягає в тому, щоб запобігати деструктивним конфліктам і сприяти адекватному розв'язанню конструктивних.

Успішність розв'язання конфлікту залежить від пошуку спільних цілей та інтересів, зниження негативних емоцій опонента, об'єктивного обговорення проблеми, вибору оптимальної стратегії розв'язання конфлікту, а також організаційних, історичних, правових, психологічних, культурних чинників Безпосереднє розв'язання конфлікту передбачає аналіз і оцінку ситуації, вибір засобу, формування плану дій, його реалізацію та оцінку ефективності.

Для опису типів поведінки людей у конфліктних ситуаціях К. Томас . (Діагностика схильності до конфліктної поведінки. Методика К.Томаса. URL: https://vseosvita.ua/library/diagnostika-shilnosti-do-konfliktnoi-povedinki-metodika-ktomasa121591.html) запропонував двовимірну модель регулювання конфліктів, основні виміри в якій — кооперація (пов'язана з увагою людини до інтересів інших людей, які втягнені в конфлікт) і напористість (для якої характерний акцент на захисті власних інтересів). Відповідно до цих вимірів К. Томас виділяє такі способи регулювання конфліктів: змагання (конкуренція) як прагнення досягти свого на шкоду іншому; пристосування як протилежність суперництва, жертвування власними інтересами заради інших; компроміс; уникнення, коли немає як прагнення до кооперації, так і тенденції до досягнення власних цілей; співпраця, коли учасники конфлікту приходять до ситуації, що повністю задовольняє інтереси обох сторін. На думку К. Томаса, у разі уникнення конфлікту жодна зі сторін не досягає успіху. За таких форм поведінки, як конкуренція, пристосування та компроміс або один з учасників виявляється у виграші, а інший програє, або вони обидва програють, оскільки йдуть на компромісні поступки. І тільки в ситуації співпраці обидві сторони виявляються у виграші.

Від ефективності управління конфліктом залежить стабільність у діяльності організації, на яку впливають: масштаб дисфункціональних наслідків, усунення причин суперечностей, вірогідність суперечливих зіткнень. У цьому керівник організації має принципову перевагу, що забезпечує йому стратегічне лідерство в конфлікті, у його розв'язанні: право виробляти цілі, способи й методи їх досягнення, забезпечувати їх реалізацію, аналіз результатів.

СИСТЕМА МОТИВАЦІЇ ПЕРСОНАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

Автор: студентка групи МО-210М Кадарія Г.
pma-41@ukr.net
Керівник: к.е.н., доц. Панкова М.О.
ЗІЕІТ, Україна, м. Запоріжжя, вул. Кияшка, 16-б

Сучасна система управління персоналом базується на тому, що люди є найважливішим економічним ресурсом підприємства, джерелом його прибутків, конкурентоспроможності та процвітання. Мотивація є однією з провідних функцій управління, оскільки досягнення основної мети залежить від злагодженості роботи людей.

У загальному розумінні мотивація – це сукупність рушійних сил, що стимулюють людину до виконання визначених дій. Ці сили можуть мати як зовнішнє, так і внутрішнє походження і змушувати людину свідомо або несвідомо робити ті або інші вчинки. Мотивація як основна функція менеджменту пов'язана з процесом спонукання себе та інших людей до діяльності шляхом формування мотивів поведінки для досягнення особистих цілей і цілей організації.

Фактором мотивації насамперед виступає система стимулювання праці. Висока роль індивідуальних заходів матеріального і морального стимулювання до високопродуктивної праці: встановлення рівня грошової винагороди, тарифних ставок, доплат, премій, підвищення професійного розряду, доручення складних і відповідальних завдань, відрядження на навчання за рахунок підприємства

Існує три види мотивації трудової діяльності: матеріальна, моральна, адміністративна.

Матеріальна мотивація реалізується через систему оплати праці, участі працівників у прибутках. Крім матеріального стимулювання цей вид мотивації передбачає і застосування матеріальних санкцій (при зниженні якості продукції, допущенні браку).

Моральна мотивація передбачає використання системи оцінювання заслуг, ділових якостей працівників, виховання у них почуття гордості за свою фірму, відданості їй, відчуття необхідності, їхньої потрібності на підприємстві.

Адміністративна мотивація основується на дисципліні праці, відповідальності працівника, використанні різних форм дисциплінарного покарання (зауваження, догана, звільнення з роботи) і дисциплінарні заохочення.

На практиці застосовуються такі методи мотивації трудової діяльності:

1.Прямі економічні: діючі на підприємстві форми та системи оплати праці; преміювання працівників за раціоналізацію та винахідництво; преміювання працівників за високі результати праці; оплата навчання; виплати за відсутність невиходів на роботу.

2.Непрямі економічні: доплати за стаж роботи; оплата додаткових відпусток, передбачених чинним законодавством; оплата путівок працівникам на лікування ті відпочинок; пільгове харчування, користування житлом і транспортом; встановлення надбавок до пенсій, одноразова допомога при виході на пенсію.

3.Негрошові (соціальні): раціональний режим праці, гнучкі графіки роботи; забезпечення високого рівня охорони праці; підвищення змістовності, привабливості праці; підвищення по службі; участь в управлінні виробництвом та в розподілі прибутків.

Тільки комплексний підхід до мотивації персоналу дає ефект, який добре «відіб'ється» на роботі компанії.

СТВОРЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ЯКОСТІ ДЛЯ ЕФЕКТИВНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ КОМПАНІЇ

Автор: студентка групи МО-310М Каленська К.О.
katarinakalenskaya@gmail.com
Керівник: к.е.н., доц. Панкова М.О.
ЗІЕІТ, Україна, м. Запоріжжя, вул. Кияшка, 16-б

Орієнтація на якість є найважливішим принципом системи менеджменту, закріпленим у міжнародних стандартах. В сучасних умовах, якість стає гарантією конкурентоспроможності організації, її стійкості, авторитету та успішності. Для споживачів підвищення якості є умовою задоволення їх потреб і захисту прав; для органів влади забезпечення якості життя громадян є одним із пріоритетних державних завдань.

Управління якістю є безперервним процесом впливу на виробництво шляхом послідовної реалізації логічно взаємопов'язаних функцій з метою забезпечення якості. До складу цих функцій входять: взаємодія із зовнішнім середовищем, політика і планування якості, навчання та мотивація персоналу, організація роботи з якості, контроль якості, інформація про якість, розробка заходів, прийняття рішень і реалізація заходів.

Актуальність теми обумовлена тим, що для підвищення конкурентних позицій, компанія має забезпечити високий рівень якості послуг та продукції. Для цього повинна бути створена ефективна система управління якістю, що відповідає вимогам міжнародних стандартів якості та гарантом виробництва продукції. Відповідно до міжнародних стандартів ISO 9000 система управління якістю є загальновизнаним у світі запобіжним механізмом, який забезпечує високу якість процесів, робіт, послуг. Запровадження таких систем має бути стратегічним рішенням організації.

На розроблення системи управління якістю та її запровадження в організації впливають такі фактори: середовище організації, зміни в цьому середовищі, а також ризики, пов’язані з цим середовищем; зміна потреб організації; конкретні цілі діяльності організації та її місія; діючі процеси з виробництва продукції або надання послуг та розмір і структура організації.

Ретельне планування системи якості є необхідністю для максимально ефективного функціонування, існування та безпеки компаній.

ОЦІНКА ФІНАНСОВОГО СТАНУ МАЛОГО ПІДПРИЄМТВА

Автор: студент групи ПТБ-210М Каргопольцев В.О.
pma-41@ukr.net
Керівник: к.е.н., доц. Панкова М.О.
ЗІЕІТ, Україна, м. Запоріжжя, вул. Кияшка, 16-б

Фінансовий стан підприємств — поняття багатогранне. Загалом змістова характеристика економічної категорії "фінансовий стан підприємства" подається як результат взаємодії всіх елементів фінансових відносин, визначається сукупністю виробничо-господарських факторів і характеризується системою показників та індикаторів.

Процес фінансового аналізу за інформаційними ресурсами підприємства забезпечують три системотворчих елементи: об'єкт дослідження; суб'єкт дослідження; методика, яка опосередковує відносини між об' єктом, який вивчається та суб'єктом, який пізнає.

Предметом фінансового аналізу є діяльність підприємства, спрямована на забезпечення його сталого розвитку і стійкого фінансового стану. Мета фінансового аналізу інформаційно забезпечувати прийняття рішень, на які істотно впливають фактичні або прогнозні дані про фінансовий стан підприємства. Аналіз фінансового стану підприємства є необхідною умовою для нормального функціонування та не обхідним етапом для розробки планів.

В сучасних умовах є певна відмінність у переліку показників та методах їх розрахунку між вітчизняними та зарубіжними методиками. До переваг зарубіжних методик можна віднести їх конкретність та визначеність у кількісному складі показників та інтерпретації їх результатів, спрощеність таких методик аналізу та оцінки фінансового стану підприємств. У свою чергу вітчизняні методики — навпаки характеризуються значною відмінністю серед різних авторів у наборі показників для аналізу того чи іншого напряму та різноманітною їх комбінацією. Таким чином, вітчизняна методика потребує уніфікації, зменшення кількості показників, що аналізуються. З урахуванням зазначеного можна дійти висновку про необхідність розробки та впровадження адекватних сучасним умовам заходів покращення фінансового стану підприємств.

Сьогодні необхідний поділ фінансового аналізу на швидкий попередній, або експрес-аналіз, і повний і більш поглиблений аналіз фінансовій діяльності. При цьому відбір інформаційних джерел, відповідних фінансових показників, визначення напрямів та обсягів досліджень залежить від мети, термінів, виконавців і можливих споживачів запланованих аналітичних робіт.

Основним напрямом забезпечення досягнення точки фінансової рівноваги підприємством в кризових умовах є скорочення об'єму споживання фінансових ресурсів. Перелік заходів з покращення фінансового становища є індивідуальним для кожного з підприємств та залежить від багатьох факторів. Тому актуальним постає завдання удосконалення форм і методів фінансового забезпечення функціонування підприємства, тобто пошук нових ефективних шляхів фінансової діяльності.

ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ ОСОБИСТОСТІ

Автор: студентка групи МО-210М Кварцхава А.
pma-41@ukr.net
Керівник: к.е.н., доц. Панкова М.О.
ЗІЕІТ, Україна, м. Запоріжжя, вул. Кияшка, 16-б

Креативний процес є специфічним для різних сфер діяльності, водночас він має і загальні характеристики, а саме: оригінальність (незвичайність способу вирішення проблеми), еластичність (уміння швидко змінювати способи дій), самостійність (здатність розвивати свої здібності), продуктивність (здатність генерувати максимальну кількість ідей, засобів вирішення тієї чи іншої проблеми), точність (здатність вдосконалювати продукт творчості, тобто надати йому завершеної форми), прогностичність (уміння передбачити розвиток подій за певних умов).

Сьогодні існує багато підходів вчених до групування та класифікації методів прийняття рішень . В креативному менеджменту варто використовувати наступні три групи методів: - евристичні; функ-ціонально-структурного дослідження об'єктів; комбіновані алгоритмічні.

Евристичні методи – це спеціальні методи аналізу, що базуються на використанні досвіду, інтуїції фахівця та його творчого мислення. Евристичні методи поділяються на експертні та психологічні.

Експертні методи є комплексом логічних та математичних прийомів і процедур дослідження, в результаті яких від фахівців-експертів одержують інформацію, необхідну для прийняття зважених раціональних управлінських рішень.

Психологічні методи – сукупність правил і процедур, які забезпечують розв'язання проблем та вирішення творчих завдань.

Клас комбінованих алгоритмічних методів ґрунтується на стратегії логічного пошуку.

Системний пошук призначений для систематичного дослідження об'єкта. Стратегія пошуку вирішення проблеми заснована на складанні п-мірної матриці за ознаками досліджуваного об'єкта. Комірки на перетині рядків і стовпців відображають всі можливі реалізації.

Системні методи відрізняються лише реалізацією дослідження структур і функцій об'єктів і відносяться до методів математичного аналізу.

До класу комбінованих алгоритмічних методів належать:
- теорія вирішення винахідницьких задач;
- узагальнений евристичний метод;
- комплексний метод пошуку рішень технічних проблем;
- фундаментальний метод проектування;
- еволюційна інженерія;
- нейролінгвістичне програмування.

Пошук рішень з використанням цих методів є системним і цілеспрямованим. Таким чином, вирішення задачі залежить від характеру завдання, ступеня повноти і достовірності вихідної інформації та особистих якостей розробника: від його здатності орієнтуватися в інформаційному середовищі, ступеня володіння методологією пізнання і творчості.

УПРАВЛІННЯ РЕКЛАМНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

Автор: студентка групи МО-210М Лагвілава Л.
pma-41@ukr.net
Керівник: к.е.н., доц. Панкова М.О.
ЗІЕІТ, Україна, м. Запоріжжя, вул. Кияшка, 16-б

Сучасний розвиток економіки характеризується яскраво вираженою тенденцією інтеграції національних економік до єдиного світового господарського комплексу, створенням великих зон вільної торгівлі, підвищенням ролі міжнародних угод щодо обміну товарів і послуг, рухом фінансових ресурсів.

Однією з важливих ділянок маркетингу є управління рекламною діяльністю. Сама по собі реклама виникла давно, разом з торгівлею, але в умовах розвинутої ринкової економіки вона набуває якісно нового характеру: стає масовою й об'єктивно необхідною. У велетенському океані товарних мас покупець потребує відповідного компаса, орієнтира, яким і виступає реклама.

Система управління рекламною діяльністю - складний комплекс процесів, заходів і прийомів по плануванню, керівництву, організації, контролю і інформаційному забезпеченню реалізації рекламної функції фірми з використанням системного підходу в тісній координації і інтеграції з іншими маркетинговими функціями фірми .

Управління рекламною діяльністю в рамках управління маркетингом по суті справи означає ретельне і кваліфіковане її планування. Працівники реклами повинні знати всі основні дані про ринок, рекламну діяльність конкурентів, ресурси компанії, характерні властивості кожного виробу і т. д. Ефективне управління рекламною діяльністю передбачає наступні види діяльності:

а) встановлення можливостей для рентабельної рекламної діяльності;

б) визначення ринків з найбільшими потенційними можливостями;

у) виділення тих параметрів продукції, які найбільш вигідно рекламувати;

г) дослідження мотивів купівель або відмови від них;

д) встановлення логічної мети вибору конкретного ринку;

е) визначення специфічної ролі реклами в системі стимулювання збуту;

ж) визначення основних видів рекламної діяльності, які в найбільшій мірі сприяють досягненню цілей управління маркетингом;

з) оцінка ефективності рекламної діяльності .

Вирішальна роль в системі управління маркетингом належить споживачу. Його поведінка на ринку є такою, що визначає в формуванні маркетингової політики і конкретних програм.

Серед основних функцій управління, назвемо наступні: рекламне дослідження; визначення цілей або планування; організація.

Підводячи короткі підсумки і визначаючи систему управління рекламою, ми можемо представити її як складний комплекс елементів, учасників, процесів і прийомів по визначенню цілей, організацій, контролю і рекламного дослідження в єдиній системі з іншими елементами маркетингу комунікатора

ДОСЛІДЖЕННЯ ПОТЕНЦІАЛУ ТУРИЗМУ, ЗАСНОВАНОГО НА ДІЯЛЬНОСТІ ГРОМАД В УКРАЇНІ ЯК НОВОГО РІЗНОВИДУ СІЛЬСЬКОГО ТУРИЗМУ

Автор: студентка групи Т-110 Михайленко Ю.В.
npo100julia@gmail.com
Керівник: доц. Пархоменко О.Е.
ЗІЕІТ, Україна, м. Запоріжжя, вул. Кияшка 16-б

У світі термін «туризм, заснований на діяльності громад» вчені класифікують як підвид сільського туризму, в той час як в українських наукових статтях це визначення не отримало достатнього пояснення.

Тому, актуальність теми - формалізація нових видів туризму, що виникають в туристичній індустрії. Кожного року з'являється декілька нових видів туризму та створюється затримка формалізації феноменів у науковій літературі.

Що таке СВТ? В чому різниця з сільським? Потенціал України?

СВТ- це така діяльність , яка заохочує двостороннє спілкування між відвідувачами і місцевими громадами для обміну знаннями про культуру і традиції.

СВТ має багато спільного з сільським туризмом, але є відмінності.

СВТ не зводиться до простого городництва. СВТ охоплює набагато більше.

СВТ - це насамперед форма власності (оренда чи придбання території).

СВТ вимагає спільність, спільну ідею, створення інфраструктури, можливість самоідентифікації (реалізація власних ідей та інтересів).

Більше можливостей на сьогоднішній день для туризму, заснованому на діяльності громад в Україні на Закарпатті. Цьому сприяють не тільки гарні пейзажі, гори, ліси й ріки, але також чисте повітря і безліч мінеральних джерел.

Ресурсний потенціал є і в Запорізькій області. Наприклад, відтворено побут українського села та історичний портрет запорізького селянина (с. Гусарка)

Отже, в Україні та зокрема в Запорізькому регіоні вже є велика ресурсна база для подальшого розвитку такого виду туризму як туризм, заснований на діяльності громад, або СВТ.

Через пандемію вірус COVID-19 туризм став однією із галузей світової економіки, яка постраждала найбільше через обмеження руху. Карантин дає змогу звернути увагу на українські бренди в сфері СВТ, тим паче в Україні є ресурсна база для цього виду туризму, та допоможе усі "-" кризи перевести в "+".

По розрахункам спеціалістів доля туризму в Україні - менше ніж 2%. Українські туристи витрачають закордоном суму, еквівалентну 8% ВВП. Це говорить про те, що українці надають перевагу закордонному відпочинку більше ніж відпочинку на території України.

Розвиток СВТ в Україні є не лише актуальним в період пандемії короно вірусу COVID-19, а й може послужити міцним фундаментом для:

- залучення іноземного капіталу для створення іноземних громад в Україні;
- дає можливість культурного обміну;
- створення можливості для відпочинку незаможних людей.

У період відновлення, після пандемії, саме СВТ може стати тою нішею, яка привабить іноземних туристів. Бо саме цей вид туризму може репрезентувати не тільки етнокультуру України, але і культуру багатьох інших країн, і відкрити можливість пізнати українські та іноземні традиції. Щоб усі, хто відвідував українську землю, змогли ознайомитися з її минулим, чудовою природою, пам'ятками архітектури та культури. І для цього є умови: український колорит, культура і побут, багата історія, мультинаціональність.

Якщо СВТ в світі є підвидом сільського туризму, то під час дослідження цього питання можна зробити висновок, що доцільно не замикатися у рамках сільській місцевості, а також розвивати СВТ на урбанізованих територіях, але це потребує подальших досліджень.

АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ЗАХОДІВ КОРПОРАТИВНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ПрАТ “ЗАПОРІЖСТАЛЬ”

Автор: студент групи МО-110 Тадевосян В.А.
valentin.tadevosyan@ukr.net
Керівник: к.н.держ.упр., доц. Бабич О.Б
ЗІЕІТ, Україна, м. Запоріжжя, вул. Кияшка, 16-б

Ефективність заходів корпоративної соціальної відповідальності може значно посилювати соціальну значимість та видимість промислового підприємства у регіоні. Корпоративна соціальна відповідальність (КСВ) — відповідальне ставлення компанії до свого продукту або послуги, до споживачів, працівників, партнерів; активна соціальна позиція компанії, що полягає в гармонійному співіснуванні, взаємодії та постійному діалозі із суспільством, участі у вирішенні найгостріших соціальних проблем.

ПрАТ «Запоріжсталь» у своїй діяльності дотримується принципів корпоративної соціальної відповідальності та сталого розвитку. Основні напрямки соціальної політики підприємства – постійне підвищення рівня життя працівників підприємства, створення умов для повноцінної праці і відпочинку, адресна та благодійна допомога малозабезпеченим та нужденним, якісне медичне обслуговування.

Використовуючи метод логічного аналізу, розглянемо такі заходи корпоративної соціальної відповідальності ПРАТ «Запоріжсталь»:

1. «Врятуємо Дніпро разом!». ПРАТ «Запоріжсталь» з 2012 року надає організаційну та фінансову підтримку громадської екологічної ініціативи «Врятуємо Дніпро разом!», яку висунули громадські організації, установи та просто небайдужі жителі Запорізької області, готові внести свій внесок у поліпшення навколишнього середовища. Мета проекту – очищення річки Дніпро, прибережної території, озеленення і відновлення живих ресурсів водойм, а також реалізація інших креативних ідей учасників руху.

2. «Ми – це місто» . Конкурс соціальних проектів «Ми – це місто» 2019 – найбільший конкурс соціальних ініціатив міста Запоріжжя. Мета Конкурсу – привернути якомога більше активних жителів міста і області для реалізації соціальних проектів, спрямованих на підвищення якості життя в Запоріжжі. Брати участь в конкурсі можуть некомерційні організації, муніципальні установи і ініціативні городяни. Переможців конкурсу визначає незалежна Експертна рада, що складається з авторитетних представників громадськості Запоріжжя і комбінату «Запоріжсталь».

3. Stem is Fem. У вересні 2020 року в Запоріжжі в хабі «Платформи спільних дій» відбувся виїзний модуль освітнього проекту Stem is Fem по темі «Металургія». Мета даної програми – мотивувати дівчат вибрати для себе STEM-професію, тобто пов’язану з наукою, технологіями, інжинірингом або математикою.

4. «Перший раз – у перший клас». Запорізькі підприємства Групи Метінвест – «Запоріжсталь», «Запоріжкокс», «Запоріжвогнетрив» і Запорізький ливарно-механічний завод – забезпечили 6200 дітей співробітників рюкзаками та комплексними шкільними наборами в рамках корпоративної програми «Перший раз – у перший клас». Святкове вручення відбулося 30 серпня 2021 року на площі Маяковського. Традиційно, до Дня знань рюкзак і комплекти шкільного приладдя отримали не тільки 550 першокласників: набори підібрали з урахуванням потреб дітей у віці 7-11 років і 12-16 років. На додаток до органічних рюкзаків усі діти отримали канцелярію: зошити, ручки, набори для творчості, гумки, лінійки та інше.

5. Спецлітак для гасіння пожеж. У серпні 2021 року за підтримки групи “Метінвест” був оперативно зібраний менш ніж за добу з 10 областей загін українських рятувальників у складі 100 осіб. Це дало змогу Уряду України направити до Греції спеціальний літак для гасіння лісових пожеж, що охопили країну.

Висновки: Розглянувши наведені заходи КСВ можна зазначити що четвертий захід є більш ефективним за інші, через його соціальну спрямованість, публічність та охват учасників. Проте другий захід є розвитковим та сприяє становленню громадянського суспільства, що теж має досить вагомий вплив на розвиток запорізького регіону.

Для подальшого розвитку корпоративної соціальної відповідальності ПРАТ “Запоржісталь” на нашу думку треба проводити більше заходів розважального, соціального, добровільного характеру, та природно мати довгострокові прозорі бюджети та наміри.

ФІНАНСОВІ ПРОЦЕСИ ПІДПРИЄМСТВА

Автор: студент групи ПТБ-210М Човган Є.Г.
pma-41@ukr.net
Керівник: к.е.н., доц. Панкова М.О.
ЗІЕІТ, Україна, м. Запоріжжя, вул. Кияшка, 16-б

Трансформаційні процеси, що відбуваються на вітчизняних підприємствах, багато в чому пов'язані з фінансами. Аналіз грошових потоків, пошук ефективних джерел фінансування, вигідних інвестиційних рішень, розробка облікової і податкової політики – усе це виходить на перші місця в діяльності сучасних підприємств. Особливо важливим є розробка фінансової стратегії для забезпечення стійкого розвитку підприємств в сучасних умовах, що обумовлює необхідність серйозного аналізу проблем і вироблення практичних рекомендацій у цій сфері діяльності.

У системі розробки фінансової стратегії одне з важливих місць посідає фінансове планування, що реалізується шляхом планування виробництва і реалізації, а також контролю за витратами коштів. Фінансове планування забезпечує необхідний контроль за залученням і використанням матеріальних, трудових і фінансових ресурсів, створює необхідні умови для покращення фінансового стану підприємства. Воно безпосередньо пов'язане з плануванням господарської діяльності і будується на основі інших показників плану (обсягу виробництва і реалізації, кошторисі витрат на виробництво, плану капітальних вкладень тощо).

Розробка фінансового плану пов'язана з визначенням: витрат на реалізовану продукцію; виручки від реалізації; грошових нагромаджень; амортизації; обсягу і джерел фінансування; намічених на плановий період інвестицій; потреби в оборотних коштах і джерелах їх покриття; розподілі і використанні прибутку; взаємовідносин з бюджетом і банками.

Зазначимо, що фінансове планування на підприємстві має наступну цільову спрямованість: забезпечення фінансовими ресурсами і коштами діяльності підприємства; збільшення прибутку від основної діяльності й інших видів діяльності, якщо вони мають місце; організацію фінансових взаємовідносин з бюджетом, позабюджетними фондами, банками, кредиторами і дебіторами; забезпечення реальної збалансованості планованих доходів і витрат; забезпечення платоспроможності і фінансової стійкості підприємства.

За останні роки була чітко визначена філософія управління виробничими підприємствами і розроблені стандарти управління, що сприяють ефективній організації бізнесу (BPMS – Business Process Management Standards). Сучасна версія цих стандартів управління, головним чином, визначається моделями планування бізнес-процесів підприємства.

Показники фінансових процесів є незамінним інструментом для контролю досягнення цілей, для порівняння із нормативами, стандартами та досягненнями конкурентів. Використання якісної системи показників фінансових процесів є запорукою успішного запровадження процесного підходу в діяльність будь-якого підприємства чи організації. Система показників дозволить визначити ефективність або неефективність перебігу процесів, вказує на низьку результативність і сприятиме швидкому вирішенню проблемних питань в саме тій частині бізнес-процесу, де це необхідно.

Сучасні дослідники виділяють якісний та кількісний аналіз фінансових процесів. Управління фінансовими процесами – це сукупність принципів, методів та інструментів прийняття та реалізації управлінських рішень щодо структури активів та джерел їх фінансування з метою забезпечення дотримання інтересів вищого менеджменту та забезпечення зростання добробуту власників. Організація управління фінансовим станом має ґрунтуватися на принципах інтегрованості, стратегічної направленості, гнучкості, комплексності, координації, альтернативності, ієрархічності, інноваційної спрямованості та пріоритетності розв'язання протиріч в складових елементах фінансового стану. Перспективою подальших досліджень є визначення кола завдань управління фінансовим станом підприємства.

СЕКЦІЯ - 6

ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ. ПРАВО

Голова - к.ю.н., доц. Гулевська Г.Ю.

ІБЕРІЙСЬКА СИСТЕМА САМОВРЯДУВАННЯ

Автор: студентка групи ПУА-111 Бабінцева Є.С.

Керівник : к.і.н., доц. Шимкевич К.О.
ЗІЕІТ Україна, м. Запоріжжя, вул. Кияшка 16-б

Іберійська правова система місцевого самоврядування зародилася в надрах континентальної правової системи, яка була поширена у державах Європейського континенту. Зокрема, у Франції, Німеччина, Італії, Бельгії, Іспанії, Швейцарії, Португалії, Австрії, Угорщини. Тяжіють до нього також латиноамериканське, скандинавське право та право Японії. В якості моделей для неї послужили національні правові системи місцевого самоврядування колишніх метрополій – Іспанії і Португалії і такого впливового в економічних і політичних відносинах північного сусіда латиноамериканських країн, як США.

Правова основа місцевого самоврядування в країнах Латинської Америки закладалася переважно в процесіз апозичення норм і інститутів з континентального правопорядку США. У зв'язку з цим вплив США на формування іберійської системи місцевого самоврядування простежується передусім в різноманітті форм правового регулювання відносин по здійсненню муніципальної влади. У країнах Латинської Америки широке поширення отримали закони, що закріплюють повноваження місцевих органів влади в окремих галузях і сферах господарського і соціально-культурного будівництва. Разом з ними діють підзаконні акти нормативного характеру вищих органів виконавчої влади, судові прецеденти і правові звичаї. Даниною правової традиції Іспанії і Португалії служать лише органічні закони про місцеве самоврядування, які надають муніципалітетам політичну, адміністративну і фінансову автономію, закріплюють загальну компетенцію органів муніципальної влади, встановлюють їх структуру, форми і методи діяльності. По цій моделі в усіх ланках адміністративно-територіального устрою країни (муниципіях) населенням обираються ради (хунти), які є представницькими органами місцевого самоврядування. Іберійська система управління існує у Бразилії, у багатьох іспаномовних державах Латинської Америки (у самій Іспанії її тепер немає). При іберійській системі місцевого самоврядування і управління населення адміністративно-територіальних одиниць (АТЕ) (громад, муниципій) обирає раду і головний посадовець цієї адміністративної одиниці(алькальда, регідора, префекта, мера); іноді обирається колегія посадовців.

У деяких країнах головний посадовець обирається не населенням, а радою. Алькальд (префект) одночасно є головою ради, його виконавчим органом і затверджується урядом (президентом, міністром внутрішніх справ) як його представник в даній АТЕ. Він має право контролю за діяльністю ради. Він зосереджує у своїх руках основні важелі місцевого керівництва і має велику владу. Алькальду як голові ради надаються широкі можливості не приймати в раді рішення, які він же буде вимушений пізніше відхилити. Законодавчою владою наділяється обирана строком на чотири роки муніципальна палата. Вона ж за особливою процедурою ухвалює органічний закон, що виконує роль основного закону муниципії. В силу великих відмінностей в чисельності населення муниципій кількість членів муніципальної палати (воно має бути пропорційне чисельності жителів) може коливатися від 9 до 55. Виконавськими повноваженнями наділяється префект, що обирається разом з віце-префектом загальними прямими рівними виборами строком на чотири роки. Для таких країнах, як Бразилія, Аргентина, Мексика, Португалія, Колумбія, Нікарагуа, частково сучасна Іспанія, характерне своєрідне переплетення елементів державного управління і місцевого самоврядування, у рамках якого можна го-ворить про відоме поєднання тих і інших і переважанні ролі перших. У рамках цієї системи здійснення управлінської діяльності на місцях населення відповідної адміністративно-територіальної одиниці. Останній може вибиратися і радою. Ставши, таким чином, головою ради, ця особа в той же час затверджується центральними органами державної влади в якості її представника на місцях. Завдяки цьому алькад, мер, префект одночасно виступає і як виконавчий орган місцевого самоврядування, і як орган державного управління в цій адміністративно-територіальній одиниці, що володіє пра-вом контролю за діяльністю представницького органу місцевої самоврядування – ради. Діючи в якості агентів центрального уряду, виборні глави місцевих адміністрацій здійснюють адміністративну опіку діяльності місцевих представницьких органів. Вони мають право призупиняти на певний термін рішення місцевої ради, поводитися з пропозиціями до центральних органів державної влади про розпуск рад, які систематично порушують закони.

За останні двадцять років минулого століття у більшості держав Європи і країн Латинської Америки адміністративна опіка трансформується в адміністративний контроль. Таким чином, модель місцевого самоврядування і місцевого управління, що діє в країнах Латинської Америки, схожа на континентальну (французьку) модель місцевого самоврядування, в якій помірним чином поєднуються централізація і децентралізація. Загальна тенденція цього процесу – розвиток самоуправлінських засад та децентралізація влади.

КРИТЕРІЇ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ РЕАЛЬНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ

Автор: студент групи ПУА-210М Вітюнін В.О.
vityunin_v@center.econom.zp.ua
Керівник: керівник: : к.ю.н., доц. Косяк О.В.
ЗІЕІТ, Україна, м. Запоріжжя, вул. Кияшка 16-б

Відповідно до статті 50 Конституції України кожен має право на безпечне довкілля для життя та здоров'я. У той же час, враховуючи складну екологічну ситуацію в багатьох регіонах України та високу ймовірність її погіршення у разі збільшення виробництва, дедалі більше уваги суб'єктам господарювання приділяється охороні навколишнього середовища, тобто, прямим забруднювачам. Найбільш оптимальний і привабливий спосіб вирішення цієї проблеми - використання таких важелів та механізмів, які мають комплексний характер та поважають міжнародне співтовариство, прагнення до довгострокової співпраці. Саме соціальна відповідальність є таке складне явище, яке пронизує всю систему соціальних відносин, охоплює всі суб'єкти цих відносин та їх рівні, визначає рівень дисципліни, культури та моральності особистості, держави, бізнесу, громадянського суспільства. Соціальна відповідальність визначає тип поведінки, що проявляється у його свідомій регуляції, формує умови для реалізації соціальних цінностей, сприяє консолідації особистості, суспільства, бізнесу, держави у питаннях захисту довкілля.

Соціальна відповідальність корпоратизованих структур у сфері охорони навколишнього середовища є основою виконання Україною міжнародних зобов'язань та забезпечення гідного рівня життя нинішнього та майбутніх поколінь. Це дозволяє створювати бізнес на основі партнерства, поєднання інтересів з державною та регіональною владою, а також зі співробітниками, партнерами та споживачами.

Незважаючи на таку важливість, інститут соціальної відповідальності корпоративних структур у сфері охорони навколишнього середовища, його правові засади залишаються недостатньо вивченими. Так, вивченню соціальної відповідальності корпоратизованих структур (далі - КСВ) присвячені роботи таких вітчизняних учених, як В. Пилипенко, Ю. Пачковський, І. Савченко, Ю. Саєнко, М. Саприкіна, М. Стародубська, М. Ткаченка, М. Фурса, П. Яницький та інші. Проте це питання найчастіше у рамках соціологічних, економічних досліджень вченими з позицій управління. З іншого боку, роботи юристів, зокрема фахівців з комерційного права, на тему соціальної відповідальності корпоративних структур в галузі охорони навколишнього середовища в даний час відсутні.

Дослідження показало, що ідея корпоративної соціальної відповідальності стала популярною в Західній Європі та США в 1950-х роках і розвивалася і поширювалася з роками в міру того, як корпорації ставали більшими і могутнішими. Сьогодні у світі активно розвивається інститут соціальної відповідальності корпоратизованих структур. Зокрема, Інститут КСВ у галузі охорони навколишнього середовища пройшов шлях від організаційно-управлінської екзотики глобальних корпорацій до стандартних технологій впровадження цього явища у практику організацій різних форм власності та управління, різного розміру та видів економічної діяльності.

Сучасна наукова думка розглядає три основні моделі корпоративної соціальної відповідальності, що визначаються географічним принципом: американську, європейську та азіатську. Їх поділ пов'язані з важливим відмінністю основних показників, зокрема: специфіка, масштаб, мета, зв'язок бізнесу з його соціальними проектами, роль державного регулювання КСВ, відповідальність і відносини із зацікавленими сторонами. З аналізу міжнародного досвіду корпоративної соціальної відповідальності можна дійти невтішного висновку, що європейська модель КСВ оптимальна реалізації.

ЕКОЛОГІЧНА ПОЛІТИКА ТА ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ЗАКОНОДАВЧИЙ ДОСВІД (НА ПРИКЛАДІ УГОРЩИНИ)

Автор: студентка групи МЕВ-111 Дроздова Є.О.
lizadrozdova91@gmail.com
Керівник: к.і.н., доц. Шимкевич К.О.
ЗІЕІТ, Україна, м. Запоріжжя, вул. Кияшка 16-б

Вивчення екологічної політики – є особливо актуальною та важливою темою сьогодення. Угорщина, на прикладі якої розглядається це питання має достатній рівень екологічної результативності та орієнтується на Зелену політику ЄС. Метою доповіді є розгляд екологічного законодавства Угорщини задля розуміння впливу влади на покращення стану навколишнього середовища та, безпосередньо, через близькість наших територій, взаємозв'язок біосфери та намагань України аналогічно очистити всі складові екологічної системи.

Головними екологічними проблемами Угорщини є зміна клімату, скорочення біорізноманіття та лісів, захист океанів та морів від забруднення, хімікати та відходи, деградація земель, постачання їжі та продовольчих відходів. Відповідно з існуючими проблемами влада Угорщини намагається діяти, приймаючи закони: "Закон про загальні правила захисту навколишнього середовища", "Закон про екологічні податки", "Закон про граничні значення забрудненого атмосферного повітря та граничних значеннях викидів для стаціонарних точкових джерел", "Закон про відходи", "Закон про екологічні збори за продукцію", "Закон про ліс, захист лісу та лісового господарства" та ін.

Оскільки Угорщина входить до складу Європейського Союзу та є учасником Рамкової конвенції ООН про зміну клімату та запровадження Зеленої політики, влада країни має наміри стати вуглево-нейтральною до 2025 року. З'являються більше станцій з альтернативними джерелами енергії та закриваються вугільні електростанції.

За механізми моніторингу стану відповідає Національний департамент навколишнього середовища, охорони природи й поводження з відходами. Для стеження ситуації в країні, екологічне законодавство Угорщини запровадило низку указів з правилами моніторингу й оцінювання стану окремих екологічних сфер: "Моніторинг та оцінювання стану поверхневих вод", "Моніторинг та оцінювання підземних вод", "Про правила тестування, моніторингу та оцінюванню рівня забруднення атмосферного повітря та викидів з стаціонарних джерел забруднення атмосферного повітря" тощо. За невиконання законів компетентний природоохоронний орган, національний екологічний орган, або ж нотаріус місцевого самоврядування має право накласти штраф.

Отже, законодавство Угорщини має гарний вплив на екологічне становище країни та є ефективним. За останніми дослідженнями Центру екологічної політики й права при Єльскому університеті за 2020 рік Угорщина посідає 33-е місце у рейтингу країн світу за індексом екологічної результативності. Висока ефективність впливу законодавства спостерігається у сфері ресурсоефективності та низьковуглецевої економіки: зниження кількості транспортних викидів, закриття вугільних електростанцій та перехід на альтернативні джерела енергії. Інші аспекти екологічної результативності мають позитивні зміни, але незначні. Тож потрібно вдосконалити та доробити законодавство в менш результативних сферах: знищення біорізноманіття, управління відходами, наявність хімічних частинок у повітрі та якість вод.

КОНЦЕПЦІЯ РОЗВИТКУ ЕЛЕКТРОННОГО УРЯДУВАННЯ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ

Автор: студент групи ПУА-110М Кудрявцев А.О.
kudryavtsev_a@center.econom.zp.ua
Керівник: керівник: к.е.н., доц. Волошина К.А.
ЗІЕІТ, Україна, м. Запоріжжя, вул. Кияшка 16-б

Стратегічний курс на радикальне перетворення реального сектора економіки та соціальної сфери, що проводиться нині у нашій країні, потребує серйозних інноваційних змін і у діяльності самих органів державного управління як на рівні регіонального центру, так і на рівні суб'єктів України. Однією з таких комплексних інновацій у галузі державного управління є використання систем «електронного уряду».

У сучасних умовах традиційні ієрархічні організаційні структури держави вже не здатні гнучко та ефективно здійснювати управлінські процеси на регіональному та державному рівні. Концепція електронного-урядування передбачає створення уряду, що інтегрує організаційні інновації з інформаційно-комунікаційних технологій з метою здійснення головних урядових функцій в сучасних умовах. У цій концепції функції уряду лягли в основу основних вимірів (компонент) Е-уряду: Е-адміністрація охоплює здебільшого всі адміністративні та експлуатаційні процеси уряду; Е-послуги характеризуються забезпеченням адміністративних послуг громадян та бізнесу; Е-управління розуміється в контексті суспільного; Е-демократія характеризується демократичними структурами, процесами і методами, у яких ІКТ використовуються для збільшення прозорості, демократичного прийняття рішень, включенні та участі громадян.

Різноманітні аспекти електронного урядування отримали наукове обґрунтування у працях таких авторів, як Є.О. Архипова, А.А. Барікова, Д.Дж. Вуд, Н.М. Драгомирецька, В.В. Друк, Д.Ф. Кельт, П.С. Клімушин, та ін. Водночас, незважаючи на значну кількість публікацій з даної проблематики, певні аспекти електронного урядування на місцевому рівні процесів потребують подальшого вивчення.

На підставі проведеного аналізу нормотворчої діяльності, чинного законодавства та наукових вишукувань з питання дефініції та правової природи «електронного уряду» пропонується таке його розуміння: «електронний уряд» – це система взаємопов'язаних та взаємодіючих між собою адміністративно-правових інститутів (форми та методи публічного управління, державна служба, правові акти управління, адміністративні процедури, адміністративні регламенти, електронні адміністративні регламенти, виконання державних функцій та надання публічних послуг), що входять до загального механізму адміністративно-правового регулювання та забезпечують як електронну взаємодію всередині системи виконавчих органів державної влади при виконанні державних функцій, так і прав, свобод та законних інтересів фізичних осіб та організацій у сфері надання громадських послуг.

Електронна адміністрація передбачає інформатизацію внутрішньобюрократичних процесів, починаючи від комп'ютеризації та встановлення електронного документообігу до автоматизованого супроводу інших секторів електронного уряду.

Отже, електронне врядування в Україні планомірно розвивається відповідно до нормативно-правових установлень Президента України, парламенту та Кабінету Міністрів України. Проведений аналіз чинної нормативно-правової бази у сфері електронного врядування виявив низку проблемних питань і визначив необхідність її вдосконалення, насамперед у напрямі систематизації, конкретизації та деталізації, а також її розширення шляхом прийняття Закону України «Про електронне врядування».

Практичне значення одержаних результатів дослідження полягає у тому, що теоретичні і методичні положення, висновки і рекомендації доведені до рівня практичних розробок, а результати дослідження можуть бути використані при підготовці аналітичних матеріалів і практичних рекомендацій державним установам, які є учасниками електронного урядування.

ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ПЕРСОНАЛУ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ В УМОВАХ ЄВРОПЕЇЗАЦІЇ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ

Автор: студент групи ПУА-220М Нагній А.В.
nagniy_a@center.econom.zp.ua
Керівник: керівник: к.е.н., доц. Волошина К.А.
ЗІЕІТ, Україна, м. Запоріжжя, вул. Кияшка 16-б

Становлення демократичної, правової, соціальної держави, розвиток засад громадянського суспільства, інтеграція України до стандартів Європейського Союзу, проведення реформи системи державної служби потребують підготовки нової генерації керівників і фахівців органів державної влади, формування професійно підготовленого персоналу для заміщення вакантних посад у структурах органів державної влади.

З метою ефективного функціонування держави сьогодення ставить актуальним питання реалізації Стратегії державної кадрової політики в нашій державі, формування високопрофесійної команди політиків та управлінців, здатної вчасно реагувати на внутрішні та зовнішні політичні та економічні виклики.

Україна, як більшість країн-членів ООН, приєдналася до глобального процесу забезпечення сталого розвитку. Однією із цілей сталого розвитку в Україні є забезпечення всеохоплюючої і якісної освіти. Не менш важливим є заохочення можливості навчання впродовж усього життя для всіх. Важливим стратегічним напрямом розвитку України відповідно до Стратегії сталого розвитку та Стратегії реформування державного управління України визначено модернізацію державної служби на засадах європейських принципів, які висуваються до країн-кандидатів на входження до ЄС.

Дослідженнями визначено, що управління персоналом як фактор професійного розвитку державних службовців - це управлінський вплив на професійний розвиток персоналу.

Для удосконалення системи управління професійним розвитком персоналу необхідно залучати прогресивний зарубіжний досвід, проводити постійну перепідготовку персоналу, залучати персонал до процесу управління.

Провівши аналітичні дослідження було зроблено висновки, що у питаннях професіоналізації кадрів державної служби та їх професійного розвитку визначається ряд проблем, які проявляються у нераціональності розстановки кадрів, котра призводить до того, що характер праці багатьох службовців не відповідає їхній професійній освіті; визначається неможливість багатьом державним службовцям у повній мірі реалізувати свої здібності відповідно із рівнем їх професійного розвитку, слабкість роботи професійного відбору; слабкий зв'язок службового просування кадрів державної служби, особливо на управлінських посадах, із професійним розвитком, у тому числі професійним навчанням, підготовкою й перепідготовкою; відзначається низька дієздатність кадрових служб державних органів, котрі безпосередньо займаються управлінням персоналу, що забезпечують біль обґрунтоване рішення керівництвом цих органів кадрових питань, нечітку визначеність їх функцій у роботі з персоналом з питань професійного розвитку.

ОСОБЛИВОСТІ ІНСТИТУТУ ПРЕЗИДЕНТА У ПЕРЕХІДНИХ ДЕМОКРАТІЯХ

Автор: студентка групи ПР-111Артем'єва Є.К
artemeva.eliza411@gmail.com
Керівник: к.і.н., доц. Шимкевич К.О
ЗІЕІТ, Україна, м. Запоріжжя, вул. Кияшка 16-б

Перехідний період демократичного розвитку країни – це змішаний тип політичного режиму, що виникає на основі колись існуючого авторитарного правління та не до кінця завершеного демократичного переходу. Україна, як і більша частина країн Центральної і Південно-Східної Європи, відноситься саме до перехідних демократій, які знаходяться на стадії становлення і формування. Специфікою демократичного розвитку цих країн є поєднання елементів соціалістичної, національної та європейської політичних систем. Подібний синтез позначається на створенні різних владних інституцій, політичному розвитку та механізмах здійснення влади.

Ознаками перехідних демократій є:

- наявність зовнішніх атрибутів демократії;
- низька міра представленості інтересів громадян, у процесі прийняття політичних рішень;
- низький рівень політичної участі;
- декларативність політичних прав і свобод;
- низький рівень довіри громадян до політичних інститутів.

Подібні риси позначаються на інституті президентства, специфікою якого у країнах Південно-Східної Європи є час утворення. Процес формування політичної інституції розпочався на межі 1980-х – 1990-х рр., коли відбувся крах соціалістичної системи та тоталітарних режимів.

Не оминув цей процес і Україну, де інститут президента більш точно відповідає критеріям перехідної демократії. У Польщі, Росії, Білорусі інститут президентства також є новим, але домінуючим у системі вищих органів державної влади. Дослідниця інституту президента М. Кармазіна у постсоціалістичних країнах відзначає його специфічний характер, виділяючи так звану «пострадянську модель президентства».

У 1991 році Україна жила за Конституцією 1978 року, де посади президента не було, тому введення посади президента Української РСР було вперше закріплене Законом УРСР від 5 червня 1991 р. «Про заснування поста Президента Української РСР та внесення змін та доповнень до Конституції Української РСР». Після проголошення 24 серпня 1991 р. Незалежності України було засновано інститут президентства України як органу державної влади і як частини державного механізму.

Президент України посідає окреме місце в системі органів державної влади. Конституція України 1996 р., на відміну від попередньої Конституції та Конституційного договору від 8 червня 1995 р., які визначали його статус як голови держави і голови виконавчої влади, не відносить Президента України до законодавчої, виконавчої чи судової гілок влади. В той же час, за Конституцією України 1996 р. очільник держави зберігав досить широкі повноваження (установчі та контрольні) у сфері виконавчої влади і наділявся суттєвими прерогативами в сферах законодавчої і судової влади.

Отже, інститут президентства в Україні ще формується, знаходиться на стадії вдосконалення. Подальший розвиток цього інституту залежить, передусім, від ефективності діяльності Конституційного Суду України, який має стати на заваді непропорційному розподілу влади, надмірному накопиченню повноважень та відповідальності Президентом України, а також невиправданим з точки зору функціонування системи конституційної демократії конституційним змінам.

ДЕЯКІ ДИСКУСІЙНІ ПИТАННЯ ЩОДО ПРАВА ЖІНОК НА ШТУЧНЕ ПЕРЕРИВАННЯ ВАГІТНОСТІ

Автор: студент групи ПР-111 Бадарі М.Т.

Керівник: к.ю.н., доц. Гулєвська Г.Ю.
ЗІЕІТ, Україна, м. Запоріжжя, вул. Кияшка 16-б.

У Техасі набув чинності один із найсуворіших законів про аборти – "Акт про серцебиття" (The Heartbeat Law). Він забороняє лікарям та медичним закладам переривати вагітність, якщо у ембріона виявляється серцебиття. Лікарі та активісти намагалися заблокувати закон. Президент Джо Байден назвав його "безпрецедентним зазіханням на конституційні права жінок".

З 1 вересня у Техасі не можна зробити аборт після того, як у плода виявили серцебиття. Як правило, це реєструється на ранньому терміні вагітності приблизно на шостому тижні. Винятком не будуть навіть випадки, коли зачаття сталося внаслідок інцесту чи зґвалтування. При цьому правозахисні групи зазначають, що фактично закон запроваджує заборону на аборти взагалі, оскільки 85-90 відсотків жінок зазвичай роблять аборт на термін від шести тижнів вагітності.

Як зазначає Reuters, закон має ще одну особливість: він дозволяє громадянам подавати позови проти тих, хто виробляє аборти, а також тих, хто допомагає вагітним порушити закон. Ті, хто виграв такі позови, "матимуть право на отримання" не менше 10 тисяч доларів.

Влада, говорячи про порушення права ембріона на життя, закріплюючи в суспільстві своє грубе втручання в право вибору жінки маніпуляцією з боку релігії та тавром «Гріх», зовсім забувають про те, що порушують право жінки розпоряджатися своїм тілом і зовсім не враховують можливі майбутні ще більше жахливі порушення закону та моралі.

Що порушує «Акт про серцебиття» з боку закону и моралі:

1. Право жінки на вибір.
2. Право на захист усіх форм насильства.
3. Право на любов та турботу.
4. Право на достатній рівень життя.
5. Розпалювання ворожнечі та недовіри людей у суспільстві.

Отже, враховуючи всі майбутні аспекти правопорушення, треба очікувати таки наслідки, що загрожують цілості та функціонування суспільства: Переповненні дитячі будинки. Частково знищенні інститути сім'ї. Смерті жінок від підпільних абортів. Насилля над дітьми. Холодне ставлення, або повна відсутність уваги батьків. Відсутність та нерозуміння любові. Порушена робота нервової системи. Стерта особистість. Знищена самооцінка. Ненависть до себе. Ненависть до миру та людей. Проблеми комунікації з людьми. Ненависть до батьків. Небажання мати свою сім'ю. Суїцидальні думки. Бажання помсти. Тяжкі психічні проблеми. Кримінальні правопорушення.

УКРАЇНА МІЖ АВТОРИТАРИЗМОМ ТА ДЕМОКРАТІЄЮ: РИЗИКИ ТА РЕАЛІЇ

Автор: студент групи ПР-111 Востріков Т. Є.

Керівник: к.і.н., доц. Шимкевич К. О .
ЗІЕІТ, Україна, м. Запоріжжя, вул. Кияшка 16-б

Політичний режим сучасної України є перехідним, оскільки він характеризується певною нестабільністю, наявністю механізмів здійснення влади, для яких притаманні риси пострадянської та національної владної системи. Через це є актуальним вивчати тенденції розвитку політичного режиму та політичного розвитку нашої держави, які демонструють коливання між демократичним та авторитарним правлінням.

Історичний досвід свідчить про те що в українського народу є прагнення до демократії, її прояви з'являлися в різні моменти історії, та мали велике значення для становлення української державності. На заході України демократичні інститути з'явилися раніше і мали більш розвинутий вигляд. Із здобуттям незалежності України почала декларувати себе як демократичну державу, збільшився обсяг владних повноважень у виконавчих та законодавчих органів влади, зріс вплив народу на державу, значення парламенту, розширилася свобода слова. З роками демократичні інститути розвивалися та ставали стабільнішими, але постійно коливаються через турбулентні політичні процеси та політичну систему перехідного типу.

Наразі на шляху до повноцінної демократії стоїть чимало випробувань та перешкод, існують ризики переходу до авторитарного типу правління. Зокрема, за часів четвертого президента В. Януковича відбулася спроба зміни форми правління від парламентсько-президентської до президентсько-парламентської республіки. Цей процес супроводжувався узурпацією влади, наступом на свободу слова, що стало викликом для українського народу. У 2013-2014 рр. українці виступили проти авторитаризму Януковича та повалили його владу. Утім, вони зіштовхнулися із ворожими діями іншої автократії на сході. Анексія Криму та війна на Донбасі були би не можливими, якби в Росії існували розвинуті демократичні інститути, свобода слова, справедливе право, нормально функціонуюча система зміни влади. Зараз наслідки встановлення автократії у РФ нагадують нам про важливість збереження демократії у власній країні.

Також великий ризик переходу до автократичного правління існує з моменту невдалої приватизації кінця 1990-х рр., і пов'язаний з олігархічними кланами, які не зацікавлені у демократії, вільній економіці та свободі слова. Вони впливають на владу та намагаються за будь-яку ціну зберегти власний капітал та його збільшити. Тому і до сьогодні існують ніким не обрані люди які, принаймні, намагаються впливати на країну та суспільну думку через підконтрольні медіа групи.

Важливим аспектом у питанні демократичного процесу України є євроінтеграція. В Європейському політичному середовищі автократія є неприйнятним явищем, права і свободи громадян є найвищою цінністю кожної країни Європейського союзу. Це той орієнтир, до якого Україна має рухатися щоб стати повноправним членом європейської спільноти.

Україна згідно рейтингу, який щорічно складає британська компанія EconomistIntelligenceUnit посідає 79 місце за рівнем демократії. Такий низький показник пов'язаний із тим, що в Україні існує гібридний політичний режим, якому притаманні риси недосконалої демократії. Важливими проблемами України у цьому питанні можна назвати: високий рівень корупції, недосконаліть правоохоронної та судової системи, підконтрольність найбільших ЗМІ олігархам, низький рівень демократичної політичної культури та громадянської свідомості населення.

Тож головні напрямки на шляху у побудові повноцінної демократії в Україні полягають у повному неприйнятті порушення свободи та прав людини як своїх, так й інших людей; корупції та проведення антикорупційних реформ; критичне ставлення до підконтрольних будь-яким зовнішнім або внутрішнім силам ЗМІ, захист та підтримка вільних медіа; відповідальне ставлення до виборів та влади; діалог та консенсус між усіма верствами населення

Таким чином, Україна коливається між демократією та авторитаризмом, що пов'язано як з особливостями політичного розвитку і формою правління, так і з перехідним типом демократії.

ПРАВОВЕ СТАНОВИЩЕ ЖІНКИ У ІСЛАМСЬКІЙ ПРАВОВІЙ ТРАДИЦІЇ

Автор: студентка групи ПР-111 Єгіазарян Л.А.

Керівник: к.ю.н., доц. Гулєвська Г. Ю.
ЗІЕІТ, Україна, м. Запоріжжя, вул. Кияшка 16-б

Тема про права жінок в ісламі є дуже актуальною, як і в будь які часи. Загалом Коран ставиться з повагою до жінки, яка прийняла іслам та дотримується його канонів. В цілому Іслам представляє з себе сукупність таких речей: віри, книги, моральності та порядку. Тобто, кожен мусульманин та мусульманка повинні беззастережно вірити в Бога, дізнаючись про його волю з Корану, бути моральними, щоб не порушувати порядки.

Функція Корану, з одного боку – це посилення патріархальних порядків, з іншого – внесення нових порядків, які точно визначали питання шлюбу, сім'ї, статус жінки в ісламі.

Читаючи Коран, перше, що можна помітити – це спрямованість на чоловіків. В Корані є звернення «Ви і жінки ваші», тобто можна зробити висновок, що жінка повинна дізнаватися про волю Аллаха від чоловіків, тому що Коран звертається у першу чергу до них. Пророк жив в часи, коли жінка хоч і не була зовсім безпорадною, але всі важливі і остаточні рішення були за чоловіком. Саме це і стало причиною, через яку пророк Моххамед звертався в першу чергу до них, щоб вони слідкували за своїми дружинами і «не давали їм зійти зі шляху істинного».

Найважливіша роль мусульманської жінки – це роль дружини і матері. Єдиними дозволеними стосунками в ісламській традиції є гетеросексуальні відносини чоловіка та жінки. До шлюбу заборонені сексуальні стосунки. Згідно зі словами пророка Моххамеда, ніхто не може змусити жінку виходити заміж, тобто теоретично жінка має право відмовитися. Однак якщо дівчина відмовиться, то отримає осуд оточуючих. Також в цьому суспільстві розвинутий культ «цнотливості» жінки, тому чоловіки рідко обирають жінку для шлюбу, яка вже була одружена. Жінка дуже часто піддається суспільному тиску і повинна вийти заміж за того, кого виберуть її батьки.

Актуальною проблемою в ісламській сім'ї є дитячі шлюби. В більшості мусульманських країн "вік згоди" для дівчини – 12-15 років, хоча існують і певні виключення. На Близькому Сході та Північній Африці розгорнувся цілий рух, який називається "Дівчата – не дружини" ("Girls – not brides"), який підтримується ООН. Феміністичні організації підіймають цю тему і проводять різноманітні акції, які показують абсурдність дитячих шлюбів.

Сексуальні бажання та секс – табуйовані теми в мусульманстві, тому дівчата не отримують сексуальної освіти, навіть матері не з особливим бажанням розмовляють про ці теми з дітьми.

Так жінки часто не тільки приховують свої проблеми, а й не знають про них. Оскільки жінки в періоди менструації не мають права входити в мечеть і навіть робити Хадж, який для багатьох мусульманок є дуже важливою подією в їхньому житті, жінки вживають таблетки аби відтермінувати свій менструальний цикл, які без консультації з лікарями можуть призвести до певних проблем зі здоров'ям. Коран та хадіси нічого не говорять про аборти, однак часто підставою для їх заборони є саме релігійні тексти.

Отже, проаналізувавши становище жінок в ісламській традиції, можна зробити висновок, що в більшості випадків не релігія ставить заборони для жінок, а суспільство і патріархальні засади країн. Іслам надав багато прав жінці, такі як власний вибір в питанні одруження, розлучення, абортів. Вони можливі теоретично, але дуже складні в реалізації, тому що суспільство досить скептично відноситься до спроб жінки захистити свої бажання і права. Але все поступово змінюється, з'являється все більше жінок, які виступають проти патріархальних засад суспільства, вони намагаються захищати себе і дають зрозуміти, що звичні традиції є досить жорстокими і несправедливими.

ПРЕЦЕДЕНТНЕ ПРАВО В США ТА ВЕЛИКІЙ БРИТАНІЇ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АСПЕКТ

Автор: студент групи ПР-111Сьомак В. О.

Керівник: к.і.н., доц. Шимкевич К. О.
ЗІЕІТ, Україна, м. Запоріжжя, вул. Кияшка 16-б

У англосаксонській правовій системі серед усіх існуючих юридичних джерел права (судовий прецедент, статут або закон, конституційний звичай або конституційна угода, доктрина, міжнародний договір) головним є судовий прецедент. Він є основоположним принципом судової системи у США, у Великій Британії його мають обов'язково дотримуватися нижчі суди, які діють у межах правових систем загального права. Для України прецедент грає роль у правовому регулюванні. Частина українських дослідників, що наша держава стала на шлях прецедентної системи права. Відповідно, вивчення досвіду США та Великої Британії є важливим та актуальним, оскільки дозволяє виокремити особливості функціонування прецеденту у правовій системі.

Прецедентне право Англії характеризується наступними особливостями:

- є разом із законодавством основним джерелом (формою) англійського права;
- за своїм змістом історично складається з норм загального права та норм права справедливості;
- розвивається суддями за принципом аналогії, який виражається у поширенні дії прецедентної норми на вирішення схожих справ;
- розвивається із збереженням послідовності та наступництва;
- містить у собі всі базові принципи англійського права, його понятійний апарат;
- внаслідок особливостей своєї еволюції та застосування залежить від власної історії.

Особлива роль у становленні і розвитку принципу прецеденту в США належить Верховному Суду США. При цьому верховні суди штатів ніколи не вважали себе зобов`язаними слідували своїм колишнім рішенням.

Високе місце судового прецеденту в ієрархії джерел американського права і законодавства США визначається низкою чинників.

По-перше, Верховний суд США є одним з інтерпретаторів в тексті федеральної Конституції внаслідок належного йому права конституційного нагляду (в США не існує спеціального конституційного суду).

По-друге, в Конституції є положення загального і невизначеного характеру, що потребують конкретизації, яку здійснюють у формі судового тлумачення їх змісту в зв'язку з виникаючими конкретними казусами.

По-третє, законодавець відчуває ускладнення при регулюванні суспільних відносин, яке лише в загальному вигляді «позначено» у Конституції.

Отже, можна зробити висновок, що прецедентне право – досить гнучка система, яка дає змогу судам найбільш вдало розглядати виникаючі суперечки і справи, враховуючи при цьому не лише безкомпромісне підкорення практиці, що уже склалася, спираючись на ґенезу його виникнення, а й використовуючи власну правосвідомість і досвід судді, а також всі фактично відомі обставини по справі.

Як в Англії, так і в США зберігають своє значення суди справедливості, які існують у деяких штатах. На відміну від англійського права американське має більш вільну дію правила прецеденту. Якщо Апеляційний суд і Палата лордів Великої Британії пов'язані з власним прецедентом, то Верховний суд США і верховні суди штатів не вважають себе зобов'язаними власними прецедентами. Це надає їм змогу в будь-який момент змінити свою практику, пристосуватися до умов, що змінилися, мати свободу у винесенні вироку.

ЮРИСПРУДЕНЦІЯ І ПСИХОЛОГІЯ: ПРОБЛЕМИ ВЗАЄМОДІЇ

Автор: студентка групи ПР-111 Сьомченко П. С.

Керівник: к.ю.н., доц. Гулєвська Г. Ю.
ЗІЕІТ, Україна, м. Запоріжжя, вул. Кияшка 16-б

Якщо говорити про реальні приклади залучення психології, то можна розглянути випадок у Сторожинецькому районному суді. До суду звернулися з позовом про надання дозволу на проведення психологічного обстеження малолітньої дитини та психокорекційної роботи без згоди матері.

Позивач (батько) перебував з відповідачем (мати) у зареєстрованому шлюбі, в якому народилась донька. Після припинення спільного проживання відповідач перешкоджала батьку дитини та його родичам у спілкуванні з донькою, внаслідок чого він був позбавлений можливості приймати участь у її вихованні.

Рішенням виконавчого комітету Чернівецької міської ради, як органу опіки та піклування, було визначено порядок побачень з донькою: батьку та його матері. Незважаючи на зазначені рішення, відповідач продовжувала чинити йому перешкоди у спілкуванні з дитиною. За той час коли позивач був позбавлений зустрічей та спілкування з донькою, відповідачем, шляхом психологічного впливу на свідомість доньки, за допомогою розповсюдження відкритої неправди на адресу позивача, залякуванням побиттям та викраденням з його боку, вдалося сформувати у дитини негативний образ батька, що призвело до проявів неповаги та втрати позитивного ставлення дитини як до батька, а також відсутності бажання у доньки спілкуватися та підтримувати родинні стосунки з ним та його родичами.

Внаслідок чого дитина почала вірити тим речам, яких насправді не було. По цим заявам були проведенні перевірки, жодних насильницьких або протиправних дій не підтвердилося. На підтвердження психологічного впливу на дитину свідчить висновок Центру практичної психології і соціальної роботи Чернівецької міської ради та рекомендації щодо збереження психологічного здоров'я дитини надані практикуючим психологом. Вказані висновки психологів свідчать, що дитина протягом тривалого періоду перебуває у хронічній конфліктній ситуації, подальше підтримання якої неминуче заподіє шкоди емоційному стану дитини та формуванню її особистості, може призвести до невиправних психологічних каліцтв, у зв`язку з чим дівчинка потребує психотерапевтичної роботи з нею.

Юридична психологія не обмежується лише судовою, ще є такі напрями:

1. Правова психологія - розділ, що вивчає психологічні аспекти правовідносин у системі "людина і закон". В ній провідним елементом є емоції, а не понятійні форми відображення правової дійсності;

2. Психологія правоохоронної та правозастосовної діяльності - досліджує психологічні аспекти процесуальної та непроцесуальної сторін юридичної діяльності та психологію учасників цих сторін;

3. Кримінальна психологія – займається дослідженням психологічних закономірностей виникнення та динаміки протиправних установок, мотивів, психологічних особливостей злочинної поведінки, і психологією формування злочинних груп;

4. Пенітенціарна психологія - досліджує систему адаптації та ресоціалізації особистості, виправлення і перевиховання засуджених, заходи профілактичного впливу на особистість після її звільнення з установ виконання покарань;

5. Психологічні аспекти професійного відбору і психологічної готовності - займається розробкою науково-практичних рекомендацій, спрямованих на підвищення ефективності юридичної діяльності, а також питаннями професійного відбору осіб, придатних для цієї діяльності.

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ СПІВВІДНОШЕННЯ МІЖНАРОДНОГО ТА НАЦІОНАЛЬНОГО ПРАВА

Автор: студент групи ПР-118 Учкін Д. О.

Керівник: к.ю.н., доц. Гулєвська Г. Ю.
ЗІЕІТ, Україна, м. Запоріжжя, вул. Кияшка 16-б

Питання про співвідношення та взаємодію міжнародного і внутрішньодержавного права та відповідно питання про те, в якій якості міжнародно-правові норми будуть діяти у національній правовій системі, належать до одних із центральних у теорії та практиці міжнародного права. Наприклад, у ст. 9 Конституції України, закріплено: «Чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, є частиною національного законодавства України». В рамках моєї теми пропоную більш детально розглянути доволі актуальне питання співвідношення та взаємодії міжнародного і внутрішньодержавного права України, в аспекті дотримання прав людини під час карантинних обмежень. Резолюція 2361 (2021) Парламентської асамблеї Ради Європи рекомендує інформувати громадян про те, що вакцинація не є обов'язковою і що ніхто не може зазнавати політичному, соціальному чи іншого тиску для проходження вакцинації, а також забезпечити, щоб ніхто не піддавався дискримінації за те, що не пройшов вакцинацію.

Так, в якості прикладу можна навести наказ МОЗ України № 2153, в якому затверджено перелік організацій, представники яких підлягають обов'язковій вакцинації проти COVID-19. Також, яскравим прикладом дискримінації осіб, які не мають сертифікату вакцинації є постанова КМУ № 1236 від 09.12.2020 відповідно до якої відвідування барів, ресторанів, кафе, торговельно-розважальних центрів, а також міжрегіональні перевезення пасажирів дозволені за умови наявності документу, що підтверджує отримання курсу вакцинації, або негативного результату тестування на COVID-19, яке проведене не більш як за 72 години. В юридичних джерелах постає питання, чи не є це дискримінацією тих осіб, які відмовляються від вакцинації, оскільки ч. 2 ст. 29 Загальної декларації прав людини визначає, що при здійсненні своїх прав і свобод кожна людина повинна зазнавати тільки таких обмежень, які встановлені виключно законом.

Отже, актуалізується питання пошуку балансу прав приватних інтересів та публічного інтересу, а для удосконалення механізму впровадження норм міжнародного права у внутрішньодержавне право України, в аспекті дотримання прав людини під час карантинних обмежень вважаю, занеобхідним:

1. Переглянути існуючі карантинні обмеження впроваджені підзаконними нормативно-правовими актами;

2. Розробити з урахуванням норм міжнародного права проєкт Закону України, який буде регулювати зазначене питання;

3. З урахуванням відповідності до міжнародних стандартів внести зміни до інших нормативно-правових актів, які регулюють питання лікування та протидії захворюваності на COVID-19;

4. Створити достатні, гігієнічно придатні та зручні умови для проведення вакцинації з урахуванням індивідуального підходу, яке полягає у детальному обстеженні стану здоров’я кожної особи, яка виявила добровільне бажання вакцинуватись від COVID-19.

СЕКЦІЯ - 7

ІНЖЕНЕРІЯ ПРОГРАМНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ. КОМП'ЮТЕРНА ІНЖЕНЕРІЯ

Голова - д.т.н., проф. Переверзєв А.В.

д.е.н., проф. Левицький С.І.

ПРОБЛЕМИ СУЧАСНИХ CRM-СИСТЕМ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

Автор: студент групи ІПЗ-310М Брюханов В.В.
gfedcba625@gmail.com
Керівник: к.т.н., доц. Резніченко Ю.С.
ЗІЕІТ, Україна, м. Запоріжжя, вул. Кияшка 16-б

У роботі сучасних підприємств автоматизація управління дозволяє динамічно планувати, організовувати, контролювати та координувати усі робочі процеси. Це забезпечує можливості до прогнозування, моделювання різних варіантів розвитку, а також оптимізацію інформаційно-комунікаційних потоків. Сьогодні на ринку існує досить багато рішень практично для усіх сфер бізнесу. Проте, серед зазначених рішень усе більшої ваги набувають ті, що дозволяють оптимізувати ефективність управління персоналом, підвищуючи таким чином його лояльність, показники продуктивності праці та працездатності підприємства у цілому.

Незважаючи на визначну функціональність CRM-систем, управління персоналом та значні вкладення розробників у їх створення, на вітчизняних підприємствах їх використання є проблемним явищем. Серед основних обмежуючих чинників для використання такого програмного забезпечення на українських підприємствах слід зазначити наступні: висока вартість, орієнтація тільки на великі підприємства, «відмінні» моделі та функціональна надмірність. Окрім вартості самого програмного забезпечення необхідно урахувати вартість передпроектних робіт, упровадження, навчання персоналу роботі з програмою, забезпечення технічної підтримки (близько 30-50 тис. дол.). Ураховуючи кількість функцій з управління персоналом та високу вартість програмного рішення, CRM-системи доцільно розробляти для великих підприємств. Найчастіше у основі програмних рішень полягають моделі західних бізнес-культури та менталітету, інколи не дуже прийнятні для вітчизняних користувачів. Такі моделі додають функції, які поки що не використовуються повсякчас в управлінні персоналом на українських підприємствах (наприклад, індивідуальне кар'єрне планування, відображення довгострокових трендів у потенціалі працівника, облік підвищення його кваліфікації, заходи з підвищення кваліфікації, мотиваційні компоненти, тощо).

Проте, незважаючи на дані перешкоди для упровадження систем автоматизованого управління персоналом на вітчизняних підприємствах, є ряд якісних програм, доступних на Україні. Зокрема, необхідно виділити CRM-системи таких постачальників як Microsoft, Oracle, SAP. Ці CRM-системи мають можливості для охоплення автоматизацією усієї діяльності підприємства за принципом «all in», тобто поєднання усіх необхідних можливостей у одній програмі. Таким чином, упровадження подібних систем має ефект у підвищенні продуктивності роботи персоналу, підвищує результативність та забезпечує динамічність моніторингу та оцінювання показників роботи персоналу, а також містить можливості інтеграції усіх систем та бізнес-процесів.

Подолання зазначених проблем та максимальне використання переваг автоматизованих систем управління персоналом можливе при дотриманні принципів етапності, системності, взаємоузгодження з усіма рівнями стратегій підприємства, економічності, діагностування ефективності, моніторингу та оцінки. У дослідженні визначено, що такі системи можуть бути ефективними не залежно від галузі діяльності та розмірів підприємств. Серед них виділено особливості CRM-систем.

Подальші наукові розвідки знаходяться у площині комплексного порівняння представлених на ринку програмних продуктів управління персоналом та вибору тих, що дозволяють отримувати найбільшу ефективність з позицій цілей, витрат та вигід.

ПРИНЦИПИ ВИКОРИСТАННЯ КОМПОНЕНТІВ .NET ПРИ СТВОРЕННІ ПРИКЛАДНОЇ ПРОГРАММИ «КОСМІЧНИЙ ДОВІДНИК»

Автор: студент групи ІПЗ-119 Варакін І.Д.

Керівник: доц. Жданова В.В.
ЗІЕІТ, Україна, м. Запоріжжя, вул. Кияшка 16-б

Загальні уявлення про будову Всесвіту складалися протягом всієї історії астрономії. Проте тільки в нашому столітті змогла з'явитися сучасна наука про будову і еволюцію Вселеної – космологія.Ми знаємо будову Всесвіту у величезному об'ємі простору, для перетину якого світлу потрібні мільярди років. Але допитлива думка людини прагне проникнути далі. Що лежить за межами спостережуваної області світу? Чи нескінченний Всесвіт за об'ємом? І її розширення – чому воно почалося і чи буде воно завжди продовжуватися в майбутньому? А яким є походження "прихованої маси". І нарешті, як зародилося розумне життя у Всесвіті? Чи є воно ще де-небудь окрім нашої планети? Остаточні і повні відповіді на ці питання поки відсутні. Всесвіт невичерпний. Невичерпне і жадання знання, що примушує людей задавати всі нові і нові питання про світ і настирливо шукати відповіді на них.

Питання з вивчення космосу та окремих галактик, дійсно актуальне. Може буди впроваджене як з боку окремого розробленого програмного продукту під назвою «Космічний довідник». Мета такого програмного продукту буде однозначно для впровадження в колах навчальних закладах на кроках в використанням технічного оснащення а саме інтерактивних дошок та персонального комп'ютера. Однозначно даний програмний продукт полегшить роботу вчителя астрономії та фізики з вивчення матеріалу зі збоку слухачі. Програмний продукт може використовуватися для дистанційного вивчення або слугувати базою даних з наповнення різнопланової інформації з боку космічної теми.

Прикладна програма «Космічний довідник» має у собі не малу кількість класів, та форм, але не всі вони пов'язані між собою, бо форма може взагалі бути зв'язана лише з іншою формою, тому поняття структура програми, це набір усіх класів, та форм, які пов'язані між собою ланцюгом, або наприклад класи пов'язані функціоналом між собою. Розроблений довідник використовує наступний набір інструментів:

- Мова програмування C# була створена відносно недавно – в кінці 1998 року командою спеціалістів Microsoft. Мова C# актуальна в першу чергу тому, що дозволяє більш раціонально створювати популярні на сьогодні інтернет-додатки. C# тісно інтегрована з мовою;

- Microsoft Visual Studio 2019 — серія продуктів фірми Майкрософт, які включають інтегроване середовище розробки програмного забезпечення та низку інших інструментальних засобів. Ці продукти дозволяють розробляти як консольні програми, так і програми з графічним інтерфейсом, в тому числі з підтримкою технології Windows Forms

- PhpMyAdmin – це веб-додаток з відкритим кодом, написаний мовою PHP із графічним веб-інтерфейсом для адміністрування бази даних MySQL або MariaDB. phpMyAdmin дозволяє через браузер здійснювати адміністрування сервера MySQL, запускати запити SQL, переглядати та редагувати вміст таблиць баз даних;

- XAMPP – безкоштовна багатоплатформова збірка веб-сервера з відкритим початковим кодом, що містить HTTP-сервер Apache, базу даних MariaDB, MySQL, а також додаткові бібліотеки, що дозволяють запустити повноцінний веб-сервер.

Космічний довідник – це програма, яка містить у собі дані про планети та їх характеристики, але ще й може містити інші додаткові параметри та функціонал за бажанням замовника. Іншими словами, це програма яка може використовувати базу даних для збереження необхідної інформацію, для її зручного збереження, пошуку та змін. У сучасному світі, де постійно з'являється відкриття нових планет, вчених, це дуже зручна програма, особливо, якщо треба сформувати певну звітність, у якій буде знаходитись лише бажанні планети (зірки), або за певною категорією, або за особистим бажанням.

ПЕРСОНАЛЬНИЙ ПОМІЧНИК ІНФОРМУВАННЯ РОЗКЛАДУ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ ПрАТ «ПВНЗ «ЗІЕІТ»

Автор: студент групи ІПЗ-118 Гнутенко М.Д.
nanitmix@gmail.com
Керівник: доц. Жеребцов О.А.
ЗІЕІТ, Україна, м. Запоріжжя, вул. Кияшка 16-б

Поточна система публікації розкладу має деякі незручності, а саме: необхідність вручну перевіряти оновлення, необхідність кожен раз завантажувати файли, що ускладнює перегляд одразу декількох розкладів, необхідність встановлювати додаткову програму для перегляду таблиць, незручність перегляду на мобільних пристроях.

Таким чином, з метою усунення наведених незручностей стає актуальним розробка персонального помічника з інформуванням про розклад для студентів, викладачів та співробітників інституту.

Здійснивши огляд аналогів, встановлено, що цю проблему частіше вирішують двома способами: модернізацією існуючої Автоматизованої Системи Управління (АСУ) навчального закладу (ресурсозатратний спосіб, та не всі організації можуть надати доступ до переробки їх системи), або створенням чат-боту для месенджеру. Месенджери встановлені на більшості мобільних пристроїв, тому користувачам не треба встановлювати новий додаток. Зважаючи на це, найбільш актуальне на даний момент рішення – це розробка чат боту, який повинен вирішити всі недоліки, озвучені раніше. Щодо вибору платформи для розміщення боту. Згідно статистичних даних в Україні виділяють два найбільш популярні месенджери, які дозволяють створювати ботів – це Telegram та Facebook Messenger. Але, не зважаючи на більшу популярність останнього, для створення чат-ботів частіше використовують саме Telegram, через меншу складність цього процесу.

Базовий функціонал боту розкладу наступний: швидкий перегляд будь якого розкладу курсу; персональний розклад для кожного викладача; персональний розклад для кожної групи; персональний розклад консультацій; розклад зайнятості аудиторій; автоматична розсилка розкладу при оновлені на сайті.

Основна проблема при проектуванні бота - в відсутності можливості отримувати дані з системи АСУ. Ніякого вихідного API інтерфейсу немає, а зчитувати дані напряму з бази даних не є безпечним. Окрім цього заздалегідь згенеровані дані з АСУНЗ можуть бути скореговані, що також приведе до отримання невідповідностей. Отже, на даний момент, єдиним розумним рішенням для отримання актуальних даних про розклад є парсинг готових таблиць розкладу. Зважаючи на це, наявність парсеру враховувалась при проектуванні архітектури системи.

Архітектура системи модульна. Вона передбачає деякі зовнішні елементи, з якими спілкується бот, або його модулі, та на підставі отриманих даних вирішує що робити далі. Модуль Bot Core відповідає за спілкування з API Telegram'у. Зі статичним періодом він відправляє запит до зовнішнього сервісу, та отримує відгук у виді нещодавно відправлених запитів від користувачів. Цей відгук відправляється до командного інтерфейсу, який парсить команду, та відправляє її до машини станів, яка вирішує як цю команду виконати. Менеджер розкладу постійно перевіряє наявність нового розкладу, надає доступ до даних про розклад, та відповідає за його повторний парсинг, звертаючись для цього до модулю, відповідаючого за загрузку та парсинг. Менеджер підписок відповідає за доступ до даних про підписки на розклад. Модуль даних має декілька шарів абстракцій. Команди поступають спочатку до DAO інтерфейсів, та йдуть вниз, доки не перетворяться у звичайні SQL запити.

При проектуванні даного застосунку використовується об'єктно-орієнтований підхід, класи якого можна поділити на чотири групи. По-перше створено класи для зберігання мета інформації про розклад. Є абстрактний клас з загальними полями та методами, та класи для кожного виду розкладу, які від нього наслідують. Завантажувачі розкладу мають схожу структуру. Всі вони наслідують від абстрактного класу, в якому є базові методи для роботи з таблицями та посилання на рендерер. Після парсингу, дані записуються у об'єкти відповідних класів. Для кожного типу розкладу є свій клас, який успадковується від базового абстрактного класу з загальними даними. Остання діаграма класів рендерів. Для кожного типу розкладу є свій клас-рендер, який також наслідує від базового класу.

Таким чином було зроблене наступне: встановлено необхідність створення персонального помічника з метою оптимізації доступу до даних учасників освітнього процесу ЗІЕІТ; розроблено модель архітектури програмного продукту модульного клієнт-серверного типу, на основі розробленої моделі створено персональний помічник, який працює вже більше року, здійснена інтеграція на офіційному сервері інституту.

АНАЛІЗ МЕТОДІВ РОЗПІЗНАВАННЯ ОБЛИЧ НА ЗОБРАЖЕННІ

Автор: студент групи ІПЗ-310М Довгаль М.А.
the.dark.neutronium.tau.synth@gmail.com
Керівник: к.т.н., доц. Резніченко Ю.С.
ЗІЕІТ, Україна, м. Запоріжжя, вул. Кияшка 16-б

Сьогодні суттєво поширеним є використання ідентифікації осіб за допомогою біометричних ознак. Системи, що призначені для розпізнавання обличчя людини, не нові на ринку техніки, тому що розпізнавання обличь є актуальним та необхідним у багатьох сферах життя. Алгоритми роботи таких систем часто повторюються, а от методи зазвичай відрізняються. На даний час відома велика кількість методів розпізнавання та їх модифікацій. Поширеними є методи та їх похідні такі як метод Віоли-Джонса, метод еластичних графів, метод головних компонент, методи, що базуються на геометричному методі розпізнавання, методи, засновані на нейронних мережах, такі як метод прихованої Маркової моделі, метод згорткової нейронної мережі, метод локальних бінарних шаблонів, тощо.

Традиційно фактори, що впливають на якість роботи методів, однакові, але кожен із методів має свою стійкість до певних із них. Такими факторами є, наприклад, рівень та кут освітлення, відстань від камери, стан міміки чи здоров'я людини, настрій, кут нахилу обличчя, кут самого обличчя відносно камери, вікові зміни, наявність бороди чи вус, тощо.

Проаналізовано основні існуючі методи розпізнавання, головну увагу зосереджено на недоліках. Недоліками геометричного методу є низька статистична достовірність, високі вимоги до освітлення, обов'язкове фронтальне зображення особи з невеликими відхиленнями, не враховано можливі зміни міміки обличчя. Недоліками методу гнучкого порівняння на графах є недостатня швидкість порівняння з еталоном, низька технологічність при запам'ятовуванні нових еталонів. Недоліком методу головних компонент вважається те, що у випадках, коли на зображенні обличчя присутні значні зміни у освітленості або виразі обличчя, ефективність методу значно зменшується. Недоліком методу Віоли-Джонса є те, що при куті відхилення понад 30° ймовірність розпізнавання різко падає. До недоліків методів, які побудовані на основі нейронних мереж, можна віднести додавання нового еталону до бази даних, що вимагає повного перенавчання мережі на усьому наявному наборі, попадання у локальний екстремум, вибір оптимального кроку оптимізації, перенавчання, тощо. Серед недоліків методу локальних бінарних шаблонів - необхідність якісної попередньої обробки зображень через високу чутливість до шуму. Головний недолік прихованих марковських моделей полягає у обчислювальній складності. Недоліком активних моделей зовнішнього вигляду є те, що перед використанням модель повинна бути навчена на безлічі заздалегідь розмічених зображень.

У результаті проведеного аналізу можна стверджувати про відсутність абсолютної переваги окремого напрямку. Більш чіткий вибір методу має бути продиктований умовами застосування, тобто властивостями біометричної системи, яка застосовується для отримання того чи іншого виду доступу та можливості альтернативного використання уже відомих характерних ознак обличчя.

МОДЕЛЮВАННЯ ТА ПРОГРАМНА ІНЖЕНЕРІЯ В СИСТЕМАХ ПІДТРИМКИ ПРИЙНЯТТЯ ІНВЕСТИЦІЙНИХ РІШЕНЬ

Автор: студент групи ІПЗ-210М Жерліцин Д.М.
dzherlitsyn@gmail.com
Керівник: д.е.н, проф. Левицький С.І.
ЗІЕІТ, Україна, м. Запоріжжя, вул. Кияшка 16-б

Управлінські рішення у інвестиційній сфері на всіх рівнях управління мають прийматися лише після ґрунтовного аналізу достатньої та достовірної інформації. Відповідна інформація як складовий елемент процесів підтримки прийняття управлінських рішень має велике значення для аналізу, прогнозування, планування як окремих інвестиційних операцій, так і під час прийняття практичних рішень щодо оперативного керівництва всіма сферами суб'єкту економічної діяльності [1]. Стрімкий розвиток комп'ютерних технологій обумовив наявність значної кількості інформаційних труднощів, обумовлених недосконалістю відповідних систем підтримки прийняття управлінських рішень, зокрема, СПІР [2; 3]. Причому характерна особливість економічної інформації у цілому полягає не лише у необхідності вивчення залежностей у відповідній інвестиційній підсистеми, а і в більш активному переході до управління на базі автоматизованих комп'ютерних систем з урахуванням зовнішніх чинників розвитку як таких, що можуть бути формалізовані, так і більш складних впливів [4; 5].

Відповідно до визначених особливостей впровадження сучасних інструментів моделювання та програмної інженерії в системах підтримки прийняття управлінських та визначеними проблемними моментами щодо формування відповідної бази первинної інформації, узагальнимо основні особливості побудови сучасних інформаційно-аналітичних систем та СПІР у вітчизняній та світовій практиці організації торгівлі на фінансових ринках. Впровадження системи підтримки прийняття інвестиційних рішень (СПІР) включає: блок формування та наповнення бази даних первинної інформації (з власних джерел особи, що приймає рішення або зовнішніх джерел спеціалізованої інформації), базу нормативно-довідкової інформації, базу моделей інвестиційного менеджменту, базу знань щодо досягнень у сфері машинного навчання операцій на фінансових ринках, блок підтримку прийняття рішень (моніторинговий або алгоритмічної торгівлі).

Специфічною особливістю баз моделей та знань є необхідність застосування сучасних інструментів програмної інженерії великих даних, зокрема, програмних модулів дана майнінгу, дата сайнсу, глибинного навчання та хмарних обчислень. Специфіка програмної реалізації блоку моніторингу СПІР пов'язана з можливість застосування дорадчої системи у вигляді веб-ресурсу з інтерактивною можливістю оптимізації інвестиційного портфелю. Моделі алгоритмічної торгівлі – є подальшим розвитком інтерфейсу користувача і потребує впровадження відповідного функціоналу з урахуванням значного рівня ризику та коливань на певні фінансові активи.

Таким чином, дослідження особливостей та вдосконалення систем підтримки прийняття інвестиційних рішень на основі сучасних методів математичного моделювання та програмної інженерії, а також розробка інформаційного веб-ресурсу з оптимізації інвестиційного портфелю складають принципову новизну та відмінність запропонованої СПІР. Вказане дозволяє оперативо приймати управлінські рішення з максимізації інвестиційного портфеля клієнта.

Перелік використаних джерел

1. Дембаускас А. П. Финансовая информатика/А.П. Дембаускас. М.: Финансы и статистика, 1987. 207 с.
2. Модернізація фінансових систем: методологія та інструменти управління [монографія] За ред. чл.кор. НАН України, д-ра екон. наук, проф. Лисенко Ю.Г.; д-ра екон. наук, доц. Жерліцина Д.М. – Полтава, 2017. – 348 с.
3. Управление крупным промышленным комплексом в транзитивной экономике / [Ю. Г. Лысенко, Н. Г. Гузъ, В. Н. Андриенко и др.]. Донецк : ООО «Юго-Восток, ЛТД», 2004. 670 с.
4. Baranovskyi, O., Kuzheliev, M., Zherlitsyn, D., Serdyukov, K., & Sokyrko, O. (2021). CRYPTOCURRENCY MARKET TRENDS AND FUNDAMENTAL ECONOMIC INDICATORS: CORRELATION AND REGRESSION ANALYSIS. Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice, 3(38), 249–261. https://doi.org/10.18371/fcaptp.v3i38.237454
5. Жерліцин Д.М. СУЧАСНІ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНІ ПРОДУКТИ ПІДТРИМКИ ЕКОНОМІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ // Міжгалузеві диспути: динаміка та розвиток сучасних наукових досліджень:матеріали міжнародної наукової конференції (Т.1), 10 липня, 2020 рік. Вінниця, Україна: МЦНД. С.48-49. DOI: https://doi.org/10.36074/10.07.2020.v1.03

ОГЛЯД ВИКОРИСТАННЯ INTELLIJ IDEA НА ПРИКЛАДІ СТВОРЕННЯ ГРИ «СУДОКУ»

Автор: студентка групи ІПЗ-119 Мірошникова Я.О.
zzhjckfdf@gmail.com
Керівник: доц. Жеребцов О.А.
ЗІЕІТ, Україна, м. Запоріжжя, вул. Кияшка 16-б

Мета роботи: ознайомити з можливостями Intellij IDEA для розробки програмного забезпечення та висвітлити аспекти, що підвищують ефективність роботи.

Для роботи була вибрана саме ця програма, адже вона:

- має інтуїтивний інтерфейс
- java-оріентована(гра, яка розроблялась була написана на мові програмування Java)
- має графічний редактор для створення інтерфейсу
- підтримує можливість працювати із вбудованою базою даних
- має зручну та зрозумілу файлову структуру
- кросплатформна
- зручна для front та end розробників
- надає можливість створювати діаграми класів та модулей

Проблематика та актуальність даної роботи полягає в тому, що розробникам, для більш комфортної роботи, потрібно відшукати середовище розробки, яка задовольняла б їх потреби та мала найбільшу кількість необхідних функцій. На відміну від аналогів Intellij IDEA має безкоштовну версію та підтримує більшу кількість модулів для підключення, що значно полегшує роботу.

Для перевірки можливостей Intellij IDEA була створена гра "Судоку". Під час її розробки були задіяні функції роботи з базою даних, фреймворк Maven, побудування діаграми модулів та класів, графічний редактор для створення, підключення та швидкого реагування інтерфейсу.

Таким чином, використання середи розробки Intellij IDEA дозволяє значно розширити можливості розробника, полегшити процесс розробки і тим самим витрачати більше часу на вдосконалення, тестування та налагодження продукту. Це дозволяє підвищити вартість продукту та зробити його більш конкурентноспроможним.

КЛЮЧОВІ АСПЕКТИ ТЕСТУВАННЯ ПРОГРАМНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ ТЕХНОЛОГІЇ БЛОКЧЕЙНУ

Автор: студент групи ІПЗ-110М Сем'янов Г.В.
o.shlyaga@econom.zp.ua
Керівник: к.е.н., доц. Шляга О.В.
ЗІЕІТ, Україна, м. Запоріжжя, вул. Кияшка 16-б

Життєвий цикл програмного забезпечення (SDLC – Software Development Life Cycle) – період часу, який починається з моменту прийняття рішення про необхідність створення програмного продукту і закінчується в момент його повного вилучення з експлуатації. Цей цикл – процес побудови і розвитку програмного забезпечення.

Тестування в свою чергу можна описати як процес верифікації та валідації того чи іншого програмного продукту, щоб дізнатися на скільки точно він задовольняє всім встановленим вимогам.

Верифікація (Verification – узгодження) – це процес оцінки системи або її компонентів з метою визначення чи задовольняють результати поточного етапу розробки умовам, сформованим на початку цього етапу (чи виконуються наші цілі, терміни, завдання, по розробці проекту, визначені на початку поточної фази.)

Валідація (Validation – затвердження) – це визначення відповідності ПЗ очікуванням і потребам користувача, вимогам до системи.

Нині ж можливості, які відкриваються перед компаніями, що використовують блокчейн, важко переоцінити. Провідні держави світу, корпорації, банки активно вивчають і застосовують блокчейн, і це вже змінює наш світ. Блокчейн (від англійських слів block – блок, chain – ланцюг) – розподілена мережа, технологія, що дозволяє відкрито та надійно реєструвати інформацію, простежувати шлях транзакцій та зменшувати транзакційні витрати.

Задум першого «ланцюжка блоків» належить особі (або групі осіб – це досі нікому достеменно не відомо) під псевдонімом Сатоші Накамото. У 2008 році Сатоші заявив про свою розробку, а вже наступного року втілив задум у життя.

У 2014 році з'явився термін блокчейн 2.0, який належить до нових застосувань розподіленої блокчейн бази даних. Видання The Economist описує одну з реалізацій цього блокчейну другого покоління як «мову програмування, яка дозволяє користувачам писати складніші та витонченіші угоди, створюючи рахунки-фактури, які сплачують себе після доставки товару, або сертифікати, що самі надсилають своїм власникам дивіденди, щойно прибуток сягає певного рівня».

Технологія блокчейну другого покоління має на меті допомогти людям інтегруватися у світову економіку, монетизувати власну інформацію, захистити конфіденційність даних і забезпечити творцям компенсацію за інтелектуальну власність.

В Україні використання блокчейну активно почалося в останні кілька років. За даними Асоціації Блокчейн України, у 2017 році було засновано 32% усіх компаній, які застосовують технологію. Більшість засновників українських блокчейн-компаній прийшли до сфери з програмування та розробки (38%); фінансів, інвестицій та трейдингу (38%); криптографії та криптовалют (32%); маркетингу та реклами (12%).

Компанії беруть активну участь в усіх галузях життя українців – фінтех, маркетинг, розробка, державні рішення. До прикладу, у жовтні 2017 року із використанням блокчейну було реалізовано оновлену версію інформаційної системи державного земельного кадастру.

Таким чином, блокчейн технології мають величезний потенціал, що підтверджено розповсюдженням практики їх застосування в різних галузях – енергетиці, фінансовій сфері, сільському господарстві, охороні здоров'я, ІТ-сфері.

Для користувачів блокчейн, насамперед, важливо розуміти чи буде укладення договору (смарт-контракту), та вчинення інших правочинів на основі блокчейн технології підлягати правовому захисту.

ОСОБЛИВОСТІ ІНТЕРАКТИВНОГО НАВЧАННЯ З ВИКОРИСТАННЯМ 3D-ТЕХНОЛОГІЙ

Автор: студент групи ІПЗ-110М Скрипніков С.В.
Nellvee.s@gmail.com
Керівник: к.т.н., доц. Резніченко Ю.С.
ЗІЕІТ, Україна, м. Запоріжжя, вул. Кияшка 16-б

У навчальному процесі інформаційні технології відіграють важливу роль, оскільки повне залучення до навчального процесу за допомогою спостереження за максимально реалістичною картинкою підвищує мотивацію й успіхи у отриманні знань та навичок, стимулює мозкову діяльність. У якості одного з перспективних освітніх методів сучасні інформаційні технології пропонують нове освітнє 3D-середовище. Відмінною рисою цього середовища є зміна зображень у режимі реального часу та переживання ефекту присутності, що імітує як вплив, так і реакції користувача на цей вплив.

За останні роки 3D-технології розвинулися від перспективних до повсюдно використовуваних та упроваджуваних. Але реальних досліджень з використання 3D-технологій у педагогіці здійснюється недостатньо. Це можна пояснити складністю та високими матеріальними витратами даних досліджень. Сучасна система загальної та професійної освіти демонструє посилюване протиріччя між використанням педагогічних 3D-технологій та інерцією колишніх стереотипів освітньої практики.

Виокремлюють п’ять основних переваг застосування 3D-технологій у освіті:
- наочність (використовуючи 3D-графіку, можна не тільки надати відомості про саме явище, а й продемонструвати його з будь-якою мірою деталізації);
- безпека (операція на серці, управління надшвидкісним поїздом, техніка безпеки під час пожежі – можна перемістити користувача до будь-якої з цих ситуацій без ризику);
- залучення (3D-реальність дає змогу змінювати сценарії, впливати на хід експерименту або вирішувати завдання у доступній для розуміння формі);
- фокусування (відтворений світ дає змогу цілком зосередитися на матеріалі та не відволікатися на зовнішні подразники);
- віртуальні заняття (вигляд від першої особи та відчуття своєї присутності у віртуальному світі).

Засобом активізації навчально-пізнавальної діяльності є інтерактивність інтелектуальних навчальних систем, побудованих з використанням 3D-технологій. Широко використовується когнітивна комп’ютерна графіка, головним завданням якої є стимулювання пізнавальних механізмів та творчого мислення. При цьому активне використання 3D-технологій є одним із системних вимог, що дають змогу забезпечити максимальний навчальний ефект при розумних витратах на розробку інтелектуальних навчальних систем.

Інтерактивні навчальні системи на базі 3D-технологій вносять істотну специфіку у діяльність освітян, у перетворення змісту освіти, забезпечують формування нового, інформаційного способу подання та засвоєння матеріалу, є високотехнологічними дидактичними інструментами та забезпечують гарантований розвиваючий ефект. Однак є певні умови, дотримання яких сприятиме ефективній реалізації можливостей віртуальної освіти. Це мотиваційна готовність тих, хто навчається, до реалізації можливостей віртуальної освіти як до засобу її інтенсифікації; розвиненість інформаційно-технологічних умінь та навичок для реалізації можливостей віртуальної освіти; творча активність та самостійність тих, хто навчається, у реалізації можливостей віртуальної освіти.

При всіх позитивних моментах інтерактивного навчання з використанням 3D-технологій, його можливості не слід переоцінювати. Інтерактивні навчальні системи не здатні повністю замінити класичне викладання, тому що у підсумку вони є лише імітацією реальних дій та об’єктів у інформаційному просторі. Їх доцільно широко використовувати при вивченні найбільш складних тем різних предметів, а також для тренінгу професійних навичок у різних видах діяльності.

РОЗРОБКА «РОЗУМНОГО БУДИНКУ» НА БАЗІ ДВОШАРОВОЇ АРХІТЕКТУРИ ВЗАЄМОДІЇ RASPBERRY PI - ARDUINO

Автор: студент групи ІПЗ-119К9 Паркер М. О.
markparker.it@gmail.com
Керівник: доц. Жеребцов О.А.
ФК ЕІТ, Україна, м. Запоріжжя, вул. Кияшка 16-б

На теперішній час у всьому світі й в Україні зокрема використання «розумних будинків» у повсякденному житті людини набуває стрімкого поширення. Більшість сучасних великих ІТ компаній, як Google, Apple, Samsung, Xiaomi, Siemens, роблять значні успіхи у реалізації даної технології. Насамперед це пов'язано з ланкою наступних переваг: комфорт, функціональність та енергоефективність. Базою для реалізації проектів типу «розумний будинок» є інтернет речей. Інтернет речей (Internet of Things - IoT) концепція мережі, що складається із взаємозв'язаних фізичних пристроїв, які мають вбудовані давачі, а також програмне забезпечення, що дозволяє здійснювати передачу і обмін даними між фізичним світом і комп'ютерними системами в автоматичному режимі. Домашня автоматизація розглядається як частина інтернету речей, де керує доступними домашніми приладами з можливістю використання мереж, як локальних так і глобальних. Можливість підключення власного будинку до такої технології є актуальною та перспективною задачею

Метою даної роботи є створення проекту розумного будинку, що базується на двошаровій централізованій системі взаємодії Raspberry Pi - Arduino.

Початковим етапом проектування є вибір архітектури програмно-апаратного комплексу. Відомо, що основними видами проектних систем є наступні методи: висхідний, спадний, патерні та клієнт-серверні. При створенні даного проекту було вирішено обрати двошарову клієнт-серверну архітектуру, де центральний вузлом є Raswpberry Pi 4 (8 GB RAM), а за периферійні вузли відповідає Arduino Nano. Взаємодію між центром та периферією забезпечують радіомодулі nrf24l01 на частоті 2.4ГГц.

Центральний вузел відповідає за керування голосовим асистентом, домашнім кінотеатром, та режимами взаємодії з глобальною мережею через телеграм-бот та мобільні додатки. Апаратною частиною центрального вузла було обрано багатофункціональний одноплатний мікрокомп'ютер Raswpberry Pi 4 Model B. Ключовими характеристиками даного продукту є новий, високопродуктивний 64-розрядний чотирьох ядерний процесор, підтримка двох дисплеїв з роздільною здатністю до 4k через пару micro-HDMI портів, апаратне декодування відео в 4Kp60, від 1-го до 4 х Гб оперативної пам'яті (в залежності від обраної моделі), дводіапазонна бездротова мережа на 2,4 і 5,0 ГГц, Bluetooth 5.0, Gigabit Ethernet, два порти USB 3.0 і PoE. У якості операційної системи було встановлено Raspberry Pi OS with desktop (version 5.10).

Голосовий асистент було реалізовано мовою Python у вигляді консольного додатку з використанням модулів голосового розпізнавання. Функціонал смарт-телебачення реалізовано з використанням бібліотеки мультимедійного парсингу. Також створено телеграм-бота на базі telegramBot API. Для повноцінної організації серверної частини використовували СКБД SQlite3, бібліотека інтерфейсу DB-API якої забезпечено мовою Python. Для створення мобільних додатків для операційних систем Android та Wear OS використовували мову програмування Kotlin та інтегроване середовище розробки Android Studio.

Кожен з периферійних вузлів складається з плати Arduino Nano на базі мікроконтролера Atmega328p, радіомодуля nrf24l01 та відповідного обладнання. До освітлення у проекті слід віднести головне освітлення, задачею якого є автоматична робота у залежності від наявності людини або іншим встановленим сценарієм, та світлодіодні стрічки з режимами роботи: світломузика, нічник, кінотеатр, підсвічування при русі. Система управління ролетами включає до себе драйвери та шагові двигуни. Даний вузел забезпечує неступний функціонал: синхронізація з будильником, годинником або таймером для більш комфортного відпочинку, режим кінотеатру, можливість попередження перегріву приміщення та контролю температури. Датчики присутності та руху використовуються для більш складних але продуктивних сценаріїв: активація / деактивація освітлення та ролетів за присутності людини, контроль за переміщенням людини та відповідними діями.

Узагальнюючи вищенаведене, можна стверджувати, що використання двошарової клієнт серверної моделі при проектуванні розумного будинку має ряд переваг: модульність, можливість організації складних сценаріїв поведінки приладів, інтеграція додаткових модулів периферії. Використання мови Python та Kotlin дозволило інтегрувати до розумного будинку голосового асистента, смарт-телебачення, дистанційного управління мобільними пристроями. В цілому, даний проект успішно апробовано та має всі перспективи для подальшого використання.

ОСОБЛИВОСТІ РОЗРОБКИ ПРОГРАМНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ З ВИКОРИСТАННЯМ DOMAIN DRIVEN DESIGN

Автор: студент групи ІПЗ-110М Плаксін С.О.
o.shlyaga@econom.zp.ua
Керівник: к.е.н., доц. Шляга О.В.
ЗІЕІТ, Україна, м. Запоріжжя, вул. Кияшко 16-б

В сучасний час програмне забезпечення (ПЗ) стало невід'ємною частиною нашого повсякденного життя, а також значно збільшився попит на нього. А проектування та розробка програмного забезпечення вважаються досить молодими сферами діяльності, але вони широко поширені.

Розробляючи програмне забезпечення, доводиться стикатися з різними перешкодами. Основні перешкоди – це предметна область, у якій вирішується поставлена проблема. Будь-яке програмне забезпечення має застосування у тій чи іншій сфері діяльності чи галузі інтересів.

Для створення програми з особливо складної предметної області програмістам потрібні знання у цій галузі. А обсяг, широта та складність інформації дають розпливчасте уявлення. Тому саме модель і є інструментом для того, щоб уникнути цієї проблеми.

Програміст Ерік Еванс написав книгу про те, як навести архітектуру програми відповідно до бажаної моделі предметної області за допомогою методології, що отримала назву предметно-орієнтоване проектування, в оригіналі – Domain-Driven Design (DDD).

Предметно-орієнтоване проектування не є якоюсь конкретною технологією чи методологією. DDD – це набір правил, що дозволяють приймати правильні проектні рішення. Цей підхід дозволяє значно прискорити процес проектування програмного забезпечення у незнайомій предметній галузі.

Підхід DDD особливо корисний у ситуаціях, коли розробник не є фахівцем у галузі продукту, що розробляється. Так, зокрема, програміст неспроможний знати всі області, у яких потрібно створити ПЗ, але за допомогою правильного уявлення структури у вигляді предметно-орієнтованого підходу програміст може легко спроектувати додаток, ґрунтуючись на ключових моментах і знаннях робочої області.

Основна мета Domain-Driven Design – це боротьба зі складністю бізнес-процесів, їх автоматизація та реалізація в коді. «Domain» перекладається як «предметна область», і саме від предметної області відштовхується розробка та проектування в рамках цього підходу.

Ключовим поняттям DDD є «єдина мова» (ubiquitous language), що сприяє прозорому спілкуванню між учасниками проекту. Єдиною ця мова є не в тому сенсі, що вона одна на всі випадки життя. Якраз навпаки. Всі учасники спілкуються нею, все обговорення відбувається в термінах єдиної мови, і всі артефакти максимально повинні викладатися в термінах єдиної мови, тобто, починаючи від ТЗ і закінчуючи кодом.

Перевагами DDD є наступні: майже всі учасники команди можуть читати код проекту; постановка завдань стає більш очевидною; баги бізнес логіки можна шукати більш простим способом; QA фахівцям набагато легше переглядати код та знаходити логічні помилки та баги.

Недоліками DDD є такі: потрібна висока кваліфікація розробників, особливо на старті проекту; не всі клієнти готові вдатися до таких витрат, оскільки DDD потрібно вчитися всім учасникам процесу розробки.

Принципів та порад до створення якісного ПЗ дуже багато. Не всі вони об'єднані в єдину методологію або підхід. Навпаки, один підхід може описувати принцип, який використовується в іншому підході, відмінність полягає лише в наборі цих принципів. Вибір підходу індивідуальний для кожної компанії та проекту, але не варто зупинятися на одному: саме при правильній комбінації методів досягається висока якість ПЗ, що розробляється.

ПОРВНЯННЯ ПЛАТФОРМ ASP.NET З NODE.JS НА ПРИКЛАДІ РОЗРОБЛЕНОГО СЕРВІСУ «ПРОГНОЗ ПОГОДИ»

Автор: студент групи ІПЗ-129 Тринц Б.Л.

Керівник: доц. Жданова В. В.
ЗІЕІТ, Україна, м. Запоріжжя, вул. Кияшка 16-б

Станом на сьогоднішній день в світі існує велика кількість інструментів та програмних платформ для розробки WEB-застосунків. Особливо виділяються дві самих популярних платформи – APP.NET Core та Node.js, які мають абсолютно різні підходи щодо масштабованості, організації розробки оновлень, ліцензування та іншого. Метою даного дослідження буде відповідь на питання – чому ASP.NET та Node.js завоювали ринок WEB-платформ та в чому різниця даних програмних засобів.

Першим етапом буде збір інформації щодо статистики використання платформ в світі та порівняння кількості нових програмних продуктів в 2021 році.

Другим етапом дослідження буде поглиблене вивчення та розбір підходу розробників даних платформ щодо оновлень та ліцензування продуктів. Буде розглянуто причини таких рішень та їх наслідки для програмних платформ.

Третім етапом буде теоретичне вивчення основних принципів роботи програмних платформ, їх порівняння та розбір причин, підштовхнувши розробників до прийняття таких рішень в архітектурі та функціоналі.

Четвертим етапом буде порівняння продуктивності та швидкості роботи платформ в різних тестах, а саме в обробці одинарного запиту до бази даних, обробці безлічі запитів до бази даних та обробці запиту на оновлення даних.

П’ятим етапом буде розглянуто на прикладі розроблених застосунків «Прогноз погоди» основні особливості розробки на порівнюваних платформах, підходи до організації проектів, швидкості збірки застосунків та загальні складнощі, з якими може зіткнутися розробник.

Заключним етапом буде тестування розроблених застосунків «Прогноз погоди» в рівних умовах за допомогою розробленого ВЕБ-додатку на Angular.js, BaaS-сервісу Firebase та API сервісу погоди OpenWeather. Дані інструменти були використані по наступним причинам:

- ВЕБ-додатку на Angular.js -для візуального відображення даних та тесту ajax-запитів;

- Firebase - для збереження даних та тесту роботи htpp-клієнтів порівнюваних платформ;

- OpenWeather API - для отримання великих об’ємів даних.

В висновку буде підведено підсумок щодо дослідження та порівняння даних платформ. Та буде дана відповідь на запитання - чому ASP.NET та Node.js завоювали ринок WEB-платформ та в чому різниця даних програмних засобів.

МОДЕРНІЗАЦІЯ СИСТЕМИ ЕЛЕКТРОННОГО ДОКУМЕНТООБІГУ З ВИКОРИСТАННЯМ ОДНОПЛАТНИХ АПАРАТНИХ ПЛАТФОРМ

Автор: студент групи КІ-110М Дереза В.Є.
v.dereza@econom.zp.ua
Керівник: д.е.н., проф. Левицький С.І.
ЗІЕІТ, Україна, м. Запоріжжя, вул. Кияшка 16-б

Документообіг як сукупність інформації, яка створюється та циркулює на підприємстві чи поступає ззовні, є важливою складовою системи управління. На теперішній час електронний документообіг стає провідною формою функціонування подібного роду систем, і містить зовнішні та внутрішні електронні документи, що зберігаються та обробляються за допомогою інформаційних технологій рівня підприємства. Тобто, ключовою ознакою електронного документообігу стає факт створення електронних документів замість паперових з метою накопичення, надання інформації, а також її обміну. Актуальність дослідження обумовлена тим, що електронний документообіг в порівнянні з паперовим дозволяє вивести планування діяльності підприємства, облік та контроль на всіх етапах управління на новий рівень – за допомогою комплексного підходу, системного аналізу та прогнозування. А це, в свою чергу, підвищує стійкість підприємства в умовах частих криз та знижує ризики в умовах невизначеності. Однак, у сучасних умовах ефективність подібних систем визначається не тільки рівнем функціональності, але також рівнем енергоспоживання та ступенем надійності.

Метою роботи є модернізація системи електронного документообігу організації з використанням одноплатних апаратних платформ для підвищення рівнів її надійності та працездатності. Як відомо, одноплатні комп'ютери — це пристрої, які зібрані на одній, «материнській» платі та які функціонують з невеликим рівнем енергоспоживання. На платі встановлено всі необхідні для постійної роботи у режимі “онлайн” компоненти: мікропроцесор, оперативна пам'ять, засоби введення даних та їх виведення, інші модулі, необхідні для повноцінної роботи пристрою. Найчастіше одноплатні ПК використовуються (і, відповідно, розробляються) як демонстраційна система або пристрій для освіти. Нерідко їх застосовують у промисловій сфері. Якщо говорити про стандартні комп'ютери типу «десктоп», то при порівнянні з одноплатною архітектурою, остання не вимагає встановлення периферійних плат. Залежно від моделі деякі варіанти випускаються у вигляді невеликої «материнки», обладнаної пам'яттю і процесором. Таку плату можна підключити до внутрішньої магістралі, що дозволяє збільшити ключові характеристики, а також скористатися додатковими роз'ємами. Для вирішення задач дослідження також потрібен ефективний захист деталей та необхідно, щоб вони компактно розташовувалися поруч. Таке рішення дозволить зробити сервер на базі такого приладу невеликим за розміром, енергоефективним та відносно дешевим. Такі макетні плати, як Qualcomm DragonBoard 410c, Raspberry Pi, Arduino, Intel Galileo, BeagleBone Black та Spark Core, забезпечують економічно ефективний спосіб для реалізації цілей дослідження у галузі автоматизації, зокрема для закладів вищої освіти, прикладом якого є Запорізький інститут економіки та інформаційних технологій.

Для реалізації дипломного проекту було використано міні-комп□ютер Orange Pi i96 256MB Cortex-A5. побудований на базі процесора RDA8810PL ARM Cortex-A5 32 bit. В ролі графічного процесора виступає Vivante GC860 з підтримкою OpenGLES 1.1 / 2.0, OpenVG 1.4, DirectFB, GDI / DirecShow і 30M Triangle / s, 250M Pixel / s. Об'єм оперативної пам'яті складає 256 МБ LPDDR2 SDRAM. В якості пам'яті зберігання даних використовується карта пам'яті microSD. Також комп'ютер має вбудовані 512MB 8Bit 1.8V 4K SLC Nand Flash. Мережевий інтерфейс реалізовано за допомогою бездротового зв'язку (RDA599) WIFI+BT зі змінною антеною.

Для досягнення поставленої мети дослідження в роботі було розглянуто існуючі на даний момент аналоги; обґрунтовано їх доцільність, недоліки та переваги. Було модернізовано систему електронного документообігу ЗВО “ПрАТ “ПВНЗ “ЗІЕІТ” з використанням одноплатної апаратної платформи Orange Pi.

ОПТИМІЗАЦІЯ ВИБОРУ МЕТОДІВ РОЗМЕЖУВАННЯ ПРАВ ДОСТУПУ КОРИСТУВАЧІВ ДО ВЕБ-РЕСУРСІВ

Автор: студент групи КІ-110М Доронін М.Д
laba.nd1002@gmail.com
Керівник: проф. Сабанов С.О.
ЗІЕІТ, Україна, м. Запоріжжя, вул. Кияшка 16-б

На цей час існує досить велика кількість методів розмежування прав доступу, які можуть використовуватися для управління веб-ресурсами, веб-додатками, корпоративними ресурсами та доступом до інформації взагалі.

Усі ці методи управління доступом можна розділити на наступні категорії: виборча, мандатна, дискретна, рольова та парольне розмежування прав. На практиці в більшості сучасних організацій використовуються комбінації з перерахованих політик управління доступом.

Підприємства можуть використовувати, створювати і обмінюватися широким діапазоном інформаційних ресурсів, включаючи географічні положення, карти, додатки, тощо. Можливість різних видів доступу окремих учасників організації до ресурсів залежить від прав доступу, наданих їм в організації. Типізація користувачів дозволяє організаціям управляти правами доступу, які можуть бути надані учасником через ролі.

Кожен адміністратор сучасного веб-ресурсу повинен реалізувати такі функції захисту системи:

- розподіл користувачів за групами та створення облікового запису для кожної групи і користувача окремо;
- авторизацію користувачів;
- заборону доступу до певних об'єктів;
- завдання обмежень споживання ресурсів Інтернету.

Практика показує, що стандартні механізми розподілу прав доступу і управління політикою безпеки операційної системи не забезпечують належного контролю за доступом до інформації. Тому для вирішення завдань розмежування прав доступу в інформаційних системах створений цілий клас продуктів – Access Management Systems (AMS). Сфера їх застосування виходить за рамки виключно web-систем, проте AMS абстрагують рівень розмежування повноважень користувачів від конкретних систем, дозволяючи вирішувати поставлені завдання більш гнучкіше.

З іншого боку, використання комплексних комерційних AMS-рішень типу MS Policy Server, Tivoli Access Manager, Netegrity Siteminder, HP OpenView Select Access або Bosch Security Systems не завжди економічно виправдано для забезпечення захисту інформації в невеликих організаціях. В таких випадках більш доцільним можна вважати створення індивідуально спроектованої системи програмними методами. При цьому найважливішим можна вважати саме етап оптимального вибору методів розмежування прав користувачів. Питання реалізації системи особливої складності не викликають, бо передбачають використання стандартного інструментарію створення веб-ресурсів.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

Методи розмежування доступу. [Електронний ресурс]/ – Режим доступу: www. URL: https://jak.koshachek.com/articles/metodi-rozmezhuvannja-dostupu-informacijna-bezpeka.html

Управління інформаційними зв’язками [Електронний ресурс]/ – Режим доступу: www. URL: http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/530/1/UIZ_2013.pdf

ОРГАНІЗАЦІЯ ПАРАЛЕЛЬНИХ ОБЧИСЛЕНЬ В СЕРЕДОВИЩІ ADOBE AFTER EFFECTS З ВИКОРИСТАННЯМ РЕСУРСІВ GPU

Автор: студент групи КІ-110М Ушенін Д.О.
ushenin.daniel2017@gmail.com
Керівник: д.т.н., проф. Переверзєв А.В.,
ЗІЕІТ, Україна, м. Запоріжжя, вул. Кияшка 16-б

З розвитком інтернету і набиранням популярності різноманітних відеоплатформ, все більше людей починають так чи інакше мати справу з обробкою відео. Для цього існує багато спеціалізованих програм, одною з яких є Adobe After Effects. Adobe After Effects – програма для редагування відео, створення анімацій і різних ефектів, її функціонал також може бути розширений за допомогою сторонніх плагінів.

Зазвичай Adobe After Effects для обробки відео використовує CPU. При застосуванні більшості ефектів для кожного пікселя послідовно виконується однаковий алгоритм для знаходження кінцевого результату. В залежності від роздільної здатності, навіть в одному кадрі загальна кількість пікселів може досягати декількох мільйонів, тому обробка відео може займати багато часу, особливо при необхідності виконання складних алгоритмів.

Для прискорення обробки відео, в Adobe After Effects є можливість використання паралельних обчислень на GPU, але на практиці це реалізовано лише у деяких ефектах, адже це не завжди є ефективним і підходить не для всіх задач. При певних обставинах використання паралельних обчислень на GPU може зменшити час обробки відео у декілька разів, тому розробникам плагінів варто розглядати цю можливість при створенні власних ефектів. Для того щоб зрозуміти чи підходить використання паралельних обчислень на GPU для певного плагіну, необхідно визначити, які фактори впливають на ефективність використання паралельних обчислень на GPU у Adobe After Effects.

В залежності від операційної системи, виробника та моделі відеокарти, а також від деяких інших факторів, у плагінах Adobe After Effects існує декілька способів використання паралельних обчислень на GPU. До основних технологій відносяться: CUDA, OpenCL, Metal. Програма, яка використовує CUDA, OpenCL чи Metal складається з двох частин:

1) Звичайного коду для CPU;
2) "Kernel" коду, який буде виконуватися на GPU.

CUDA, OpenCL та Metal мають схожий принцип роботи. Задачу представляють у вигляді таблиці (одновимірної, двувимірної або тривимірної), а потім розбивають на декілька блоків. Блок має багато робочих елементів, які будуть виконуватися паралельно і обробляти один елемент таблиці виконуючи "kernel" код на GPU.

В результаті дослідження вдалося виділити декілька основних факторів, які впливають на ефективність використання паралельних обчислень на GPU:

1) Особливості роботи плагіну і його налаштування:
   - Можливість виконати основну частину обчислень для пікселів паралельно (через проблеми з синхронізацією це можливо не для всіх задач);
   - Загальна кількість пікселів, які потрібно обробити для знаходження кінцевого результату;
   - Кількість необхідних обчислень для одного пікселя.
2) Роздільна здатність оброблюваного відео;
3) Модель CPU і GPU;
4) Технологія використання паралельних обчислень на GPU.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Metal | Apple Developer Documentation [Електронний ресурс] – Режим доступу: www. URL: https://developer.apple.com/documentation/metal

2. CUDA Toolkit Documentation [Електронний ресурс] – Режим доступу: www. URL: https://docs.nvidia.com/cuda/

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. Філологія…….. 4

СЕКЦІЯ 2. Економіка……10

СЕКЦІЯ 3. Міжнародні економічні відносини. Маркетинг……..15

СЕКЦІЯ 4. Фінанси, банківська справа та страхування. Облік та оподаткування……19

СЕКЦІЯ 5. Менеджмент. Підприємництво торгівля та біржова діяльність. Туризм……39

СЕКЦІЯ 6. Публічне управління та адміністрування. Право……...49

СЕКЦІЯ 7. Інженерія програмного забезпечення. Комп'ютерна інженерія...63

CONTENT

SECTION 1. Philology..……... 4

SECTION 2. Economy…...…….10

SECTION 3. International Economic Relations. Marketing ….……....15

SECTION 4. Finance, banking and insurance. Accounting and taxation……...19

SECTION 5. Management. Entrepreneurship, trade and exchange activities. Tourism …...……39

SECTION 6. Public administration. Law…….. …..……...49

SECTION 7. Software engineering. Computer Engineering.…….....63